

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Mynster, J. P.; ved J. P. Mynster.
Titel Title:	<u>Taler ved Præste-Vielse</u>
Bindbetegnelse Volume Statement:	Vol. 2
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kjøbenhavn : C. A. Reitzel, 1840-51
Fysiske størrelse Physical extent:	3 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

~~629~~
629-59

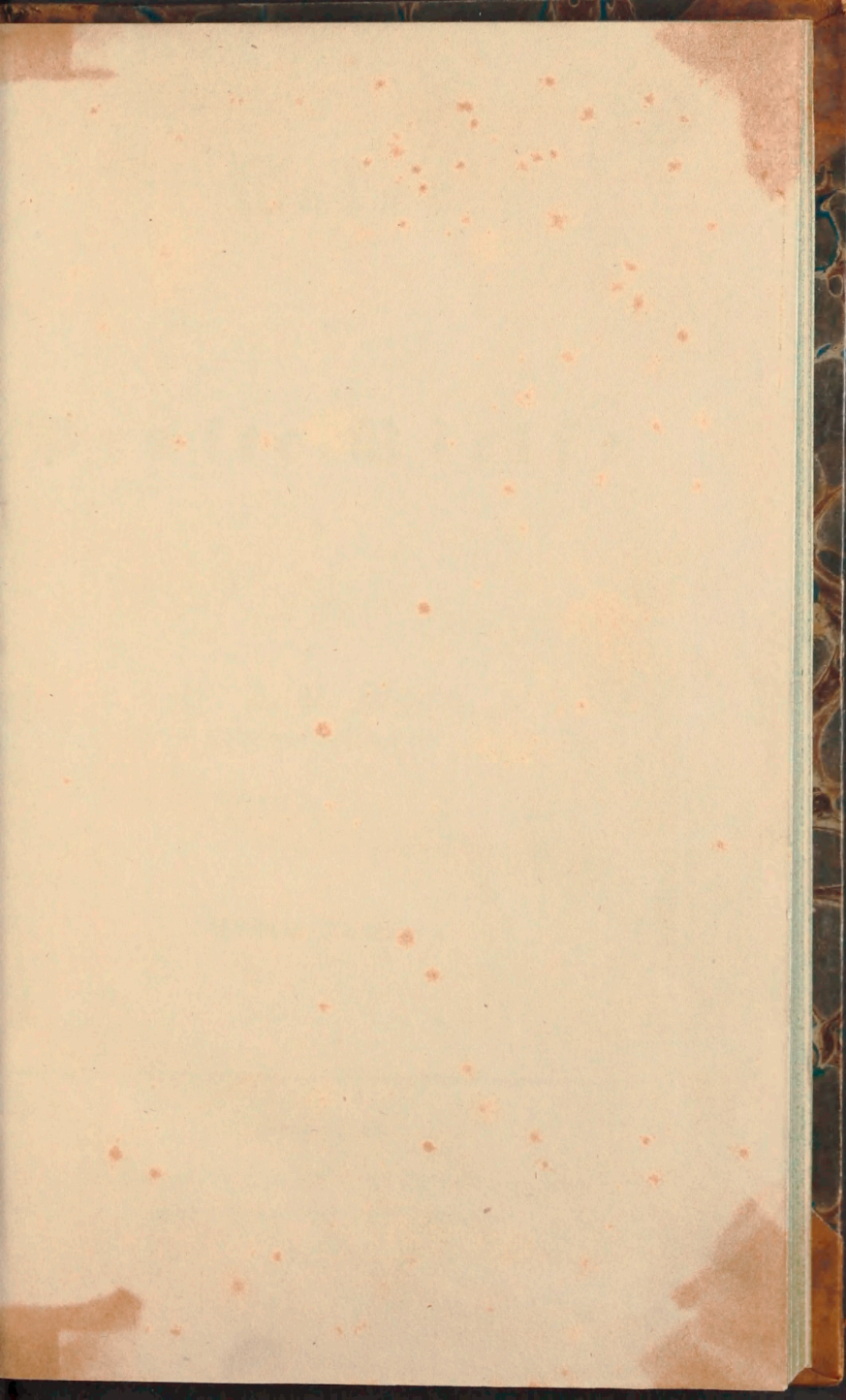
DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 68°

1 1 06 0 8 03181 X

+Rex

Taler

ved

Præste-Bielse.

af

Dr. J. P. Mynster,
Biskop over Sjællands Stift.

Anden Samling.

Kjøbenhavn.

Paa Universitetsboghandler C. A. Reitzels Forlag.

Trykt i Bianco Lunos Bogtrykkerie.

1846.

1719

1719

1719

1719

1719

1719

1719

1719

Forerindring.

Af de 27 Taler ved Præstevielse, jeg har havt at holde i de 6 Aar, siden jeg udgav den første Samling, har jeg her valgt dem, som jeg troede meest at fortiene at læses, og vil haabe, at Læserne ikke skulle finde, at endnu flere burde været henlagte.

Disse Taler forelægges nu menige Christne, men, som det forstaaer sig, fornemmeligen Geistlige, ældre og yngre. Og i det jeg nu som Læsere tænker mig de

mange, mange Medbrødre i vort hele Land, og i Særdeleshed i dette Stift, med hvilke jeg veed mig forenet i een Tro og een Stræben, da beder jeg Enhver af Disse at ansee denne Samling som ogsaa tilegnet Ham i broderlig Kierlighed og Hengivenhed.

Kjøbenhavn, den 19de Februar 1846.

Indhold.

	Side
XVII.	Over Eph. 4, 1—6. „Bevarer Aandens Eenhed i Gredens Baand“ . . . . . 1.
XVIII.	Over Luk. 19, 12—26. Lignelsen om de ti Pund. . . . . 12.
XIX.	Over 2 Tim. 4, 1—4. „Prædike Ordet, hold ved i Tide og i Utide“ . . . . . 23.
XX.	Over Matth. 5, 1—8. „Salige de Fattige i Aanden o. s. v.“ . . . . . 34.
XXI.	Over Eph. 5, 15—17. „Riøber den besejllige Tiid, fordi Dagene ere onde. . . . . 41.
XXII.	Over Joh. 17, 1—5. „Dette er det evige Liv, at de kiende dig, den eneste sande Gud, og Den, du udsendte, Jesum Christum“ . . . . . 54.
XXIII.	Over Joh. 10, 14—16. „Der skal blive een Hiord, een Hyrde“ . . . . . 65.
XXIV.	Over Job 22, 21. „Hold dig til Gud, og hav saa Fred!“ . . . . . 77.
XXV.	Over Tit. 1, 1—5. „Erkiendelse af Sandheden til Gudsfrygtighed“ . . . . . 85.
XXVI.	Over 1 Kor. 11, 23. „Jeg annammede det af Herren, som jeg og har overantvordet Eder“ . . . . . 96.
XXVII.	Over Luk. 6, 44, 45. „Hans Mund taler af Hjertets Overfledighed“ . . . . . 107.
XXVIII.	Over Apostl. Giern. 20, 32. „Saa befaler jeg Eder til Gud og til hans Naades Ord“ . . . . . 117.

	Site.
XXIX. Over Matth. 12, 31—37. "Af dine Ord skal du findes rejsfærdig, og af dine Ord skal du fordommes". . .	125.
XXX. Over Kol. 4, 2—6. "Beder ogsaa for os, at Gud vilde oplade os Ordets Dør til at forkynde Christi Hemmelighed, at jeg kan aabenbare den, som mig bør at tale." 136.	136.
XXXI. Over Matth. 11, 17—20. "Mener ikke, at jeg er kommen at opløse Loven".	145.
XXXII. Over 2 Tim. 1, 8, 9. "Gud frelst os, ikke efter vore Gierninger, men efter sit eget Forsæt og Naaden, som os er givet i Christo Jesu"	155.
XXXIII. Over Matth. 11, 2—6. "Evangelium prædikes for de Fattige"	166.
XXXIV. Over 1 Tim. 6, 3—5. "Vor Herres Jesu Christi sunde Ord og den Lærdom, som fører til Gudfrygtighed". . .	176.
XXXV. Over Matth. 28, 18—20. "Gaaer hen, og lærer alle Folk o. s. v."	187

XVII.

Den 4de Marts 1840.

Text: Eph. 4, 1—6.

Jeg formaner Eder derfor, jeg, den Bundne i Herren, at I vandre værdigen det Kald, med hvilket I ere kaldte, med al Ydmyghed og Sagtmødighed, med Langmodighed, saa I fordrage hverandre i Kierlighed, og beslitte Eder paa at bevare Aandens Eenhed i Fredens Vaand; eet Legeme og een Aand, ligesom I og ere kaldte til eet Haab i Eders Kald; een Herre, een Tro, een Gud og Alles Fader, som er over Alle, og ved Alle, og i Eder Alle.

Mine Brødre! I, som nu fra forskjellige Stæder samledes ved dette Alter, for at annamme den samme hellige Indvielse, I spredes atter fra dette Alter til hoist forskjellige Tjenester. Evende af Eder blive her i Hovedstadens Brimmel, og disses Røst skal være blandt de Stemmer, ved hvilke Herren søger at samle Stadens Indvaanere fra de mange Arbeiders, Glæders og Sorgers Forvirring til de store Tanker, der alene give Livet paa Jorden Betydning, Fasthed, Trost og Haab; Een har sin Plads anvist i en af Landets mindre Stæder, og Een blandt de stille Byer, hvor kun ringe Mennesker fore-

tage deres ubemærkede Syssler; Een af Eder søger sin Bøllig, sine Kirker, igjennem de adskillende Bølger, men disse Bølger ere dog de samme, som skylle op til vor Strand; derimod drager en Anden hen til Klippe=Der, der reise sig i fierne Have, og atter en Anden til de nøgne Kyster, hvor Vinteren breder sit dybe Mørke over Nordpolens Jis. Saaledes see vi det her i Eder, mine Brødre! for vore Dine, at der er Forskiel paa Tienester, men maatte det af al Eders forskiellige Tieneste ogsaa vise sig, at Herren er den samme 1)!

For nu at tilskynde Eder hertil, for at vise Eenheden i Mangfoldigheden, for at bidrage Bort til, at alle de forskiellige Kirker i vore Lande maae være og blive forenede i den ene almindelige Kirke, have vi taget den Text, som vi nu bede Gud om Naade til ret med klar og varm Tale at giennemgaae med hverandre.

J hørte, at Texten begyndte saaledes: „Jeg formaner Eder, jeg, den Bundne i Herren“, det er altsaa en Apostels hellige Formaning, J høre. Ogsaa vi formane Eder, og efterdi vi allerede ældes i den Tieneste, hvilken J nu tiltræde, efterdi vi ogsaa have arbeidet og stridt og lidt i Herren, og efterdi vi lovligen ere bestiftede til Forstandere i Kirken, saa have vi ogsaa Ret til at fordre, at J skulle agte paa vor Formaning. Men vi træde gierne tilside, thi her fremstiller sig Den, for hvem vi Alle skulle boie os, den Mand, hvem Herren saa underligen kaldte, saa herligen udrustede til at være hans Sendebud iblandt Folkene; han viser paa de Lænker, han bar i Herrens Tieneste — han stam-

---

1) 1 Kor. 12, 5.

mede sig ikke ved dem, havde det ikke heller behov, thi ogsaa ved dem havde han tilkøbt sig Ret til at høres og agtes i Christi Kirke. Apostelen selv vender sig i denne Time til Eder, mine Brødre! og ved Alt, hvad han havde lidt i Herrens Tjeneste, indtil Baand og Lænker, formaner han Eder, „at I vandre værdigen det Kald, hvormed I ere kaldte“. Denne Formaning gielder vel alle Christne, thi Ingen bærer Christi Navn, uden at ogsaa et Kald herovenfra er udgaaet til ham, som han skal følge, og efter hvilket han skal vandre værdigen; men ligesom Apostelens Breve vare skrevne for først og nærmest at læses og overveies af Menighedernes Forstandere, saaledes gielder ogsaa hans Formaning nu først og nærmest os, som have annammet Kald til at være Lærere og Forstandere i Kirken, at vi skulle vandre vort store Kald værdigen.

Hvorledes skeer dette? — Der har ofte været Tale om den geistlige Stands Værdighed, og sandelig vor Stand bør ogsaa holdes i Ære. „Saaledes agte hvert Menneske os som Christi Tienere og Huusholdere over Guds Hemmeligheder“¹⁾; saaledes skulle vi ogsaa agte os selv, og ligesom I Yngre ikke skulle lade Nogen foragte Eder for Eder Ungdoms Skyld, men være Exempler for dem, som troe²⁾, saaledes skulle vi Alle see til, at vor Tjeneste ikke skal blive lastet³⁾. Men skulle vi derfor iføre os Hovmodets Anstand? skulle vi for alle Ting vaage over, at enhver Fordring, vi kunde have, gøres giældende? skulle vi træde frem som de, der have taget Himmeriges Røgler, saa at Ingen kan gaae ind eller ud uden ved os? Apostelen anviser os en anden Vej til at vandre vort Kald værdigen, „i al Ydmyghed og Sagt-

¹⁾ 1 Kor. 1, 4.

²⁾ 1 Tim. 4, 12.

³⁾ 2 Kor. 6, 3.

modighed;" og ville I endnu høre denne Formaning af de helligste Læber, da siger Herren, Apostelens og vor Herre, Eder i denne Stund paa en særdeles Maade: "Tager mit Nag paa Eder og lærer af mig!" og han foier til: "Thi jeg er sagtomdig og ydmyg af Hiertet" ¹⁾. Og skulde ikke denne Formaning vorde os desto mere levende og indtrængende, naar vi komme ihu, at det er den Tiid i Kirken, da Menighedene henvende de alvorligste Tanker til Herrens Lidelser? Vi see ham for os som Den, der ikke kom at søge sit Eget, men at søge og frelse Det, som var fortabt; vi see ham lydig indtil Døden, indtil Korsfets Død ²⁾, vi see ham med Tornekronen om det bespottede Hoved, og dog i al denne Fornedrelse bevarende sin hoiæ Værdighed; han skændede ikke igien, der han blev overskændet, truede ikke, der han leed, man overgav det til Ham, som dommer retfærdigen ³⁾. Hvo som siger, at han bliver i Ham, han er og skyldig til at vandre saaledes, som han vandrede ⁴⁾. Forstaaer det vel, mine Brødre! det er ikke først paa Lidelsernes Dag, at vi skulle lære at vise Ydmyghed, men det er giennem vort hele Liv, vi skulle vise, at vi ere Hans Disciple, som steds i Ord og Gierning har vidnet mod alt Pharisaernes Hoymod, som, da hans Disciple spurgte ham: Hvo er den Største i Himmeriges Rige? kaldte et Barn til sig, og stillede det midt iblandt dem, og sagde: Sandelig siger jeg Eder, uden I omvende Eder og vorde som Børn, komme I ingenlunde ind i Himmeriges Rige ⁵⁾. Men ere vi saaledes i al vor Omgængelse fundne beprydede med Ydmyghed, have vi ikke været

¹⁾ Matth. 11, 29.

²⁾ Phil. 2, 8.

³⁾ 1 Petr. 2, 23.

⁴⁾ 1 Joh. 2, 6.

⁵⁾ Math. 18, 1 ff.

tilboielige til at domme og fordomme, have vi forekommet hverandre med *Arbødighed*, ikke tragtet efter høie Ting, ikke meent os selv kloge ¹⁾, hiulpet Andre tilrette med *Sagtmodigheds* Aand, og seet til os selv, at ikke og vi skulde fristes ²⁾: da vil ogsaa *Tornekronen*, dersom vi skulle bære den efter vor Herre og Mester, ikke være os en *Fornedrelse*, vi ville ogsaa under dens Tryk kunne vandre det Rald værdigen, hvormed vi ere kaldte.

Men er det ikke, som om Apostelen endnu hermed formanede os, at vi ikke selv skulle søge *Tornekronen*, som vilde vi rose os deraf som af et forfængeligt Smykke, at vi endnu mindre skulle flette den for Andre? Han siger jo: „Vandrer med *Sagtmodighed*, med *Vangmodighed*, saa J fordrage hverandre i *Kierlighed*“. O mine Brødre! er det ikke saaledes, vi prædike for Andre? sige vi dem ikke: *Salige* de *Sagtmodige*, thi de skulle arve *Jorden*; *salige* de *Fredsommelige*, thi de skulle kaldes *Guds Børn* ³⁾? sige vi dem ikke: *All Bitterhed* og *Hidsighed* og *Brede* og *Skrig* og *Bespottelse* blive langt fra *Eder* tilligemed al *Undskab* ⁴⁾? *Al!* og naar vi da opslaae *Kirkens* *Aarbøger*, naar vi læse om al den *Strid*, der var fra de første Dage til de sidste, naar vi i *Apostlernes* *Breve* læse om de *Vaaben*, deres *Modstandere* brugte i *Striden*, og kun altfor vel vide, hvor mange *Efterfølgere* *Disse* have fundet igjennem alle *Tider*: skulde det da ikke synes, som om *Saadanne* meente, at *Guds Bnd* kun var skrevet for *Andre*, men ikke for dem selv, som havde de ganske glemt, hvad *Herren* sagde om de *Skrivkloge* og *Pharisæerne*, det

¹⁾ Rom. 12, 10. 16.

²⁾ Gal. 6. 1.

³⁾ Matth. 5. 5. 9.

⁴⁾ Eph. 4, 31.

fadde paa Mosi's Stol, at de binde svære Byrder, vanskelige at bære, og lægge Menneskene dem paa Skuldrene, men selv ville de ikke røre dem med en Finger¹). Men hvor megen Aarsag vi endog have til at beklage, at igiennem alle Tider saa Mange have trængt sig frem for ligesom at vise, at de ringeagtede alle Herrens Formaninger, at Evangeliets Bogstav kun var paa deres Læber, men dets Aand ikke i deres Hjerter: saa have der dog, Gud være lovet, ogsaa været Mange, der stode i Guds fulde Harniss, der, efter Apostelens Udtryk, havde Fødderne ombundne med Færdighed i Fredens Evangelium²), Mange, som lyfte frem i de store Forhold, og der kraftigen bidroge til at "bevare Aandens Enighed i Fredens Baaud", og endnu langt, langt flere, hvis Navne, hvis Bærker Glemselens Bolger længe siden her nede have oversfyldet, men som ikke ere glemte i Himmelen, som ikke trængte efter høie Ting, men i den stille Kreds, der var dem anvist, have vandret værdigen det Kald, hvormed de vare kaldte, med al Ydmyghed og Sagtmodighed, som fordroge Andre i Kierlighed, som flyede Ungdoms Begieringer, men jøge efter Retsfærdighed, Tro, Kierlighed og Fred med dem, som paakalde Herren af et reent Hjerter³).

Men hvad enten Disse stode paa de høiere eller de lavere Steder, hvo kan tvivle om, at de dreves af Guds Aand? thi Aandens Frugt er Kierlighed, Glæde, Fred, Langmodighed, Mildhed, Godhed; derimod er Riødets Frugt Rid, Rid, Brede, Trætte, Lædragt, Partier⁴). Men efterdi Riødets Sands og Riødets Gierninger ideligen forsøge ogsaa

¹) Matth. 23, 4.

²) Eph. 6, 15.

³) 2 Tim. 2, 22.

⁴) Gal. 5, 22. 20.

at trænge ind i og forstyrre Christi Kirke, saa formaner Apostelen saa alvorligen i vor Text: „Beslitter Eder paa at bevare Aandens Enighed i Fredens Baand“! Han vidste jo vel, at saalænge vi ere her i Ufuldkommenhedens Land, saalænge vi kun stue som giennem et Glas, i en mørk Tale, ikke Ansigt til Ansigt ¹⁾, da maa der om Dette og Hiint være forskiellige Meninger. Nu gives der vel fordærvelige Meninger, kraftige Bildfarelser ²⁾, som undergrave Evangeliets Grundvold, som sætte Menneskedigt istedenfor Evangeliets Sandhed, og med dem, der lære saaledes, kunne og skulle vi ikke enes. D, men hvor mange Meninger gives der ikke ogsaa, som ret vel kunne bestaae paa den samme Grundvold; den ene kan være rettere end den anden, og derom skulle vi søge at oplyse hverandre, men indtil dette sker, skulle vi fordrage hverandre i Rierlighed, og ingenlunde begierligen gribe Leilighed, for at kunne falde fra hverandre i Tvedragt og Partier. Thi ligesom Herren vilde, at der skal være een Hiord og een Hyrde ³⁾, saaledes fordre ogsaa hans Apostler, at den hele christne Kirke skal være „et Legeme og een Aand“. Hvad nytter det, at vi tale om en hellig, almindelig Kirke, naar vi dog stedse søge Paaskud for at affondre os fra den, og danne saa mange Samsund, som der ere Menneske-Paafund, hvorefter vi kunne give os forskiellige Navne? Hvad nytter det, at vi tale om Statskirker, at vi altsaa synes at ville, at de, der ere forenede i eet borgerligt Samsund, ogsaa skulle sammenholdes ved eet kirkeligt Baand, naar vi dog arbeide paa at løse, at sønderrive dette Baand, og ikke ville have „Herre og Tro og Daab“ tilfalles? D, et Baand er

¹⁾ 1 Kor. 13, 12.

²⁾ 2 Thesf. 2, 11.

³⁾ 1 Joh 10, 16.

et helligt Ord og en hellig Sag. Den Algode, som selv er Kirklighed, fatte ikke os Mennesker hver for sig i Verden, men han forenede os ved saa mange, saa dyrebare og velgierende Baand. Han knytter Barnet til Fader og Moder, og vee det Barn, der frækt sønderriver dette Baand, og vil staae for sig alene! Vee den Egtesælle, som sønderriver Egteskabets Baand, og siger: vi ville gaae hver sin Vej, naar vore Tanker og vor Hu ikke stemme overeens! Vee den Borger, som ikke mere vil bære det Baand, der forener ham med det Land, hvori han fødtes, med de Love, under hvilke han opdroges, med Konge og Medborgere! Og er det da anderledes med Kirkens hellige Baand? Det er en skien Fortolkning, der udleder Ordet „Religion“ af „Forbindelse“; thi hvad enten vi fortolke Ordet paa denne eller en anden Maade, da er Religionen det Baand, der fastest og meest velgiørende skal forene Mennesker med Mennesker, og Jord med Himmel, og de Frelste med deres Frelser, og Skabningen med sin Skaber. Og dette Baand vilde vi stildre, som en Lænke! vi vilde bruge det, der meest er givet til at forlige og forene, for at adskille og sjerne os Een fra den Anden! Det skee ikke, mine Brødre! Ethvert Ord, Apostelen siger i vor Text, har ingen anden Hensigt, end at forhindre denne sorgelige Adskillelse, og at bevare det Baand, der skal forene den hele Menighed, ubrudi.

„Eet Legeme“ siger han. Apostelen bruger ofte det skionne Billede af et Legeme, for at vise Eenheden i Mangfoldigheden, Overensstemmelsen i Forskielligheden. Ligesom Legemet er eet, siger han paa et andet Sted, og har mange Lemmer, men alle Lemmer paa det ene Legeme, enddeg de ere mange, ere eet Legeme, saaledes ogsaa Chri-

flus¹⁾. Det er glædeligt at betragte, hvor mangehaande de Gaver og Kræfter ere, med hvilke Gud udrustede Menneskene. Hvor mange ere Tungemaalene i Verden, og i ethvert Tungemaal hvor mange Roster! den Enes Stemme kiendes let fra den Andens, den Ene vælger ikke sine Ord, som den Anden. Og Forskielligheden i Ord er ikke større end den i Gierning; den Ene er skicket til at virke paa denne, den Anden paa hiin Maade. Men al denne Forskiel er ikke større, end den mellem Legemets Lemmer; dersom alle vare eet Lem, hvor blev da Legemet²⁾? men atter, dersom de ikke ved det ene fælles Livs Kraft sammenholdtes i eet Legeme, da vilde de vorde unyttige, falde hen og opløses. Saaledes skal ogsaa enhver Menighed forene alle Lemmer, alle Roster og alle Kræfter til eet Samsfund, saaledes den store almindelige Menighed sammenholde alle de enkelte Menigheder ved Fredens Bånd.

Thi der er dog kun „een Aand“. Det er ikke eet Bogstav; ikke een Trældoms-Forskrift, der skal sammenholde os Christne, eller være det Tegn, hvorpaa vi kiendes. I ethvert Samsfund maae der være Love og Anordninger, som ogsaa maae overholdes, dersom det Hele skal bestaae; men kun hvad der er Herrens Befaling gielder fra Slægt til Slægt, hvad derimod er menneskelig Anordning, kan ophæves eller forandres efter Tid og Sted, uden at derfor Samsfundet brydes. Men hvad der skal forene Alle, er den samme Aand, Guds og Christi Aand, den Aand, der udgaaer fra Faderen og Sønnen, Sandhedens og Formaningens, Fredens og Kierlighedens hellige Aand.

¹⁾ 1 Kor. 12, 12.

²⁾ B. 20.

Som Kierlighedens Aand har Apostelen allerede beskrevet den, thi det er den, der lærer os at vandre med al Idmyghed og Sagtmodighed, med Langmodighed, saa vi fordrage hverandre i Kierlighed; og Apostelen bliver nu ved at forklare hvor vel det er, at Aanden arbejder paa at forene os Alle i Fredens Baand. Vi ere Alle ved den „kaldte til eet Haab“. Ja, vi have jo Alle det Haab til Gud, at de Dødes Dygstandelse forestaaer, baade de Retfærdiges og Uretfærdiges¹⁾; og dersom vi da vide, at vi Alle mødes hos Gud, de, der have tjent og hjulpet hinanden og lettet hinanden Livets Byrder, og de, der have fortrædiget, fordømt, forfulgt hinanden, o! skulde vi da ikke rensse vort Samfund fra al Besmittelse, ikke blot fra det, Verden kalder saa, men fra al Tvedragtens og Hadets og Ondskabens Besmittelse, skulde vi ikke stræbe, saavidt det staaer til os, at forlige os med vore Brødre, medens vi ere med dem paa Veien²⁾? Vi have Alle „een Herre“. At vi erkjende dette, er ogsaa Aandens Gierning, thi Ingen kan kalde Jesum en Herre uden ved den Hellige Aand³⁾. Men har Aanden ret lært os dette, saa det ikke blot er med Læberne, vi sige: Herre! Herre! men dybt i inderste Hjerte, skulde vi da ikke søge efter Fred med dem, som paakalde Herren af et reent Hjerte⁴⁾, stræbe, saavidt det staaer til os, at der maa være een Hiord under een Hyrde? Apostelen bliver ved i sin Formaning og siger: „een Tro“. Ak! naar vi tænke paa den virkelige Tilstand i Kirken, da vide vi desværre kun altfor vel, hvilken Tvist der er om Troens hellige Sandheder, og efterdi Troen stedse mere skal udvikles

¹⁾ Ap. G. 24, 15.

²⁾ Matth. 5, 25.

³⁾ 1 Kor. 12, 3.

⁴⁾ 2 Tim. 2, 22.

i klare Tanker, efterdi alle Slægter skulle arbejde paa at opføre den skønne fuldstændige Lærebygning, dog saaledes, at den bygges paa Propheternes og Apostlernes Grundvold, saa at Jesus Kristus selv er Hovedhjørnestenen¹⁾, saa kan det ikke være anderledes, end at mange forskiellige Meninger maae fremkomme. Lad det ogsaa kun være saaledes, naar vi kun ikke sønderrive vort christne Samsunds Baand, men stræbe at blive i Troens Grund, og at hielpe hverandre tilrette med Sagtmogheds Aand²⁾, da vil ogsaa mere og mere det Dunkle opklares, det Forvirrede ordnes, det Mangelfulde udbedres, og Christi Menighed vil mere og mere opbygges, indtil vi Alle naae til Eenhed i Troen og Guds Sønns Erkiendelse, til Mands Modenhed, til Christi Fyldests vorne Alder³⁾. „Der er jo dog kun een Daab“, siger Apostelen, altsaa kun et Christens-Samsund. Vi ere ikke døbte, Hver til sin Lærers Navn, men vi ere døbte i den treenige Guds Navn; og saalænge vi ikke fornegte dette Navn, og saalænge vi ikke sætte nogen Myndighed ved Siden af Guds Ord, men oprigtigen holde os til det, som det er os givet: hvo turde da negte at holde Samsund med os som Medchristne, uden Den, som selv har løsrevet sig fra Hovedet, af hvilket det ganske Legeme, sammenføiet og sammenheftet ved alle Forbindelsens Led, skulde drage sin Næring til Fremvært i Kierlighed⁴⁾?

Apostelen slutter med de Ord: „Der er een Gud og Alles Fader, som er over Alle, og ved Alle, og i Eder Alle“. Med disse Ord henvender jeg mig nu ogsaa til Slutning til Eder, I mine Brødre, hvilke nu staae her samlede

1) Eph. 2, 20.

2) Gal. 6. 1.

3) Eph. 4. 13.

4) Eph. 4, 16.

ved Herrens Alter, for at annamme den samme Indvielse; men snart skulde spredes over Land og Hav. Hvor I endog drage hen, der er een Gud over Alle; hans Dje følger os, men hans almægtige Haand beskiermer os ogsaa Alle, naar vi befale ham, som en trofast Skaber, vore Siele ved at giøre Godt¹⁾. Han virke ved Eder Alle, han danne Eder til dygtige Rødsfaber, ved hvilke hans Gierning maa udrettes, hvor han endog nu eller i Fremtiden sender Eder hen, og til hvilken Tieneste han endog kalder Eder! Men skulde I udrette Gud behagelige Gierninger, da maa Gud være i Eder, han maa komme til Eder og tage Bolig i Eder, og blive i Eders inderste Bevidsthed. Ja, Gud berede, danne, befæste Eder, at I fra alle de forskiellige Steder maae opløste en cendragtig Røst, og, nær eller fiernt, maae med alle dem, der paakalde ham af et reent Hierte, bevare Aandens Eenhed i Fredens Baand! Amen.

---

¹⁾ 1 Petr. 4, 19.

XVIII.

Den 20de Mai 1840.

Text: Luk. 19, 12—26.

Han (Jesus) sagde da: en høibaaren Mand drog til et Land langt borte, at tage imod et Rige, og at komme igien. Men han kaldte Ti af sine Tienere, og gav dem ti Pund, og sagde til dem: Kiøbslaac, indtil jeg kommer. Og det begav sig, at, der

han kom igien, efterat han havde modtaget Riget, befalede han, at hine Tienere, hvilke han havde givet Pengene, skulde kaldes til ham, at han kunde vide, hvad Hver havde vundet. Da traadte den Første frem og sagde: Herre, dit Pund haver forhvervet ti Pund. Og han sagde til ham: Vel du gode Tjener! efterdi du haver været tro i det Lidet, skal du have Magt over ti Stæder. Og den Anden kom, og sagde: Herre, dit Pund haver indbragt fem Pund. Men til denne sagde han ogsaa: Og du skal være over fem Stæder. Og en Anden kom, og sagde: Herre! see, her er dit Pund, hvilket jeg har havt forvaret i et Klæde. Thi jeg frygtede for dig, efterdi du er en streng Mand; du tager det, som du ikke lagde, og høster det, som du ikke saaede. Men han sagde til ham: Efter din Mund dømmer jeg dig, du onde Tjener! du vidste, at jeg er en streng Mand, som tager det, jeg ikke lagde, og høster det, jeg ikke saaede. Hvi gav du da ikke mine Penge til Verleborde, at jeg ved min Hiemkomst kunde krævet dem med Rente? Og han sagde til dem, som stode hos: Tager Pundet fra ham, og giver det til den, som haver de ti Pund. (Og de sagde til ham: Herre, han haver ti Pund.) Thi jeg siger Eder, at hver Den, som haver, ham skal gives, men fra Den, som ikke haver, fra ham skal tages ogsaa det han haver.

Sen Lignelse taler Herren her om sit Forhold til sine Tienere. Han er gaaet bort for at modtage det himmelske Rige, gaaet bort — saa synes det for menneskelige Dine — til et Land langt borte. Troen veed, at han endnu er med os alle Dage indtil Verdens Ende, men det sandselige Menneske seer og fornemmer det ikke. Han har efterladt sine Tienere sin Eiendom at forvalte og formere; men dersom Noget tjener ham redeligen og tro, da er han ikke strax tilstede for at tildele Ham Hæder og Løn, og dersom Noget forsømmer eller misbruger det Betroede, da sees han ikke strax tilstede for at straffe. Han er dragen til et Land langt borte, dog for at komme igien. Men efterdi Herren tover at komme, saa skæer det imidlertid, at Tjenesterne vorde ledige, at enten Nogle af Tjenerne vorde gamle og svage, saa de ikke mere, eller dog

ikke uden Bistand, kunne forestaae den Deel af Huusholdningen, som er dem betroet, eller at Herren kalder Nogle til sig i det nye Rige, til det dunkle Land langt borte, og Ingen af os veed, naar han faaer Bud at drage derhen. Da maae de, som blive tilbage, saafremt ellers Herrens Tieneste ligger dem paa Hierte, drage Omsorg for, at Andre beskikkes i deres Sted til Embedets Gierning. Og dersom de have Herren kier, og onske, at han, naar han kommer tilbage, maa finde sin Eiendom blomstrende, da maae de jo vel formane de Tiltraedende at varetage hvad dem betroes med al Iver og Trostskab, og paaminde dem om, at hverken Gamle eller Unge vide Tiid eller Stund, naar Herren kalder dem til sig, eller selv kommer tilbage, og i begge Tilfaelde vil han kræve Regnskab for Huusholdningen.

Saa staae vi nu ogsaa her, Brødre! for at overdrage Eder den Deel af Tienesten, som Andre have forladt, eller hvori de behøve krafftfuldere Bistand, og derhos at tilskynde og formane Eder til at overtage Embedet, som J ville svare dertil for Herren. Men mener ikke, at vi blot henvende de Ord, vi tale til Eder, thi med disse samme Ord formane vi ogsaa os selv. J skulle vel fornemme, at, naar vi nu tale om de Fristelser og Farer, der kunne forlede en Guds Ords Tjener til at glemme eller svige sin Trostskab, da skildre vi dem ikke som noget Fremmed, der kun truer Andre, ikke os selv. Nei, det er Herrens Formaning til os Alle, som vi høre den i vor Samvittighed, hvilken vi nu ville stræbe at give Røst, at den desto klarere, desto mere levende kan virke paa os Alle. Jeg behøver ikke først at udlægge eller forklare den foreløste Bignelse; den er i sig selv klar nok, og Enhver forstaaer dens Mening. Men vel onsker jeg at anvende den, at fore Ind-

holdet fra Sighelsen ud i det virkelige Liv, saa vi ret maae fele, at hvad Herren dengang taledes, inden han drog til det Land langt borte, det gielder os endnu.

Naar jeg da først siger, at hvad der ofte forhindrer Tro- skaben i Herrens Tieneste, er dette, at Tienesten taber sin Ny- hed og dermed sit Tiltrækkende, at det, at gaae i Herrens Tieneste, bliver os noget saa Sædvanligt, saa vi derved glemme at vi skulde giøre det med Omhu og Iver: da see I strax m. Br., at denne Paamindelse ikke i nærværende Dieblit kan giælde Eder, at det langt mere er os Eldre, som behøve denne Advarsel. Thi skulde ikke enhver retsindig Mand, for hvem det Dnske er blevet opfyldt at overtage det Embede, til hvilket han saa længe forberedede sig, hvis Gierning han har anseet som sit Livs egentlige Bestemmelse — skulde han ikke overtage det med Lyst og Haab? Han betræder det Sted, som han nu tør kalde sit, som lovligen er ham anvist, for at han der skal virke; han træder ind i den Menighed, som han nu tør kalde sin, som kommer ham imøde med Tillid og Kierlighed, hvor Alle lytte til hans Læbers Røst, hvor man kalder ad ham fra Glædens og fra Sorgens Boliger, hvor han skal følges med de Levende under Livets forskiellige Skiebner, og gaae med de Døde hen til det sidste Hvilested: skulde han da ikke anstrenge alle sine Kræfter for at fyldestgjøre hvad der ventes, hvad der kan fordres af ham? skulde hans Gierning ikke fylde alle hans Tanker, og al hans Idræt sigte til den Roes at findes tro? Men hvad der var Nytt vorder efterhaanden Dagligt og Sædvanligt, det kommer saa ofte, at det ikke mere tiltaler det hele Sind, og, som Menneffene ere, taber det, som dagligen er for Dinene, kun altfor let sit Værd, sin Betydning, sin Glæde. Saaledes vil det ogsaa skee Eder, m.

Br.! men naar det begynder at ssee, naar den Gierning, som nu med Nyhedens hele Magt spænder Eders Forretning og Forsæt, efterhaanden vorder Eder noget Tilvant, da vender stundom Eders Tanker tilbage til den Time, da Embedet blev Eder overdraget, kommer ihu, at Paamindelsen forud talede om Det, der kunde ssee i de følgende Tider, og siger Eder da i Eders stille Sind: Har Herren da kun kaldt os, for at vi i enkelte Diebliske skulde forlyste Menneffene med en kortvarende Glands? eller mon ikke for at hans Ord i vor Tale skulde vorde som et af Himmelens fastsinnende Lys, der altid og sikkert kunde veilede Vandrerens Fied? O lader os velsigne vor Tienstes hellige og gavnlige Tvang, at den ikke blot fordrer af os, at vi ved enkelte Veiligheder, naar Alle ere vakte til særdeles Opmærksomhed, og vi selv særdeles stemte, skulle træde frem, thi da vilde dog selv det stærkeste, det meest velgiørende Indtryk snart vorde fortrængt af andre, og vor Gierning vilde mere tiene til at skaffe os selv Priis, end at skaffe Herren sande Troende; men at Tienstest fordre, at vi skulle træde frem Uge efter Uge, Aar efter Aar, at det ikke blot er i offentlig Forsamling, men saa ofte affides, i vore Huse, i Andres Huse, i Sygekammerets, i Dødsammerets Stilhed, at vi skulle lære, paamine, trøste; thi derved er det, at de hellige Sandheder indprentes, at de vorde Folkets Gien- dom, at de altid ere tilstede for at undervise og advare, for at bringe deres Trost ind i Menneffenes Hierter. Men skal dette ssee, da maae vi ikke blive trætte, ikke i dorst Ligegyldighed nedgrave hvad os blev betroet, men stadigen sætte det i Omløb, at det kan komme tilbage med riig Fordeel.

Der er en anden Forestilling, hvormed Mange mene at undstykke sig, naar de lade det mangle paa Trostfab, Iliid og

Jver i deres Tieneste, nemlig den, at de ere satte over saa Lidet. Ja, sig de, vare vi satte der, hvor Tusindes Dine vogte, hvor de Dplyste og Forstandige samles, hvor der er Tilskyndelse, Dpmuntring, Belønning for berømmelig Jdræt, da vilde ogsaa Alt være tilstede, som kunde anspore os til at nytte alle Kræfter og al den tilbudne store Leilighed for at bringe Frugt. Men, sig de, hvo bekymrer sig om os i vor Afrog? hvorvidt sperges det, om vi giøre vor Gierning vel eller ikke? hvad kunne vi udrette blandt Mennesker, som, bundne til de timelige Arbejder, trældende for Livets Modtorst, ikke formaae at hæve sig til omfattende Tanker, ikke at udvide Hjertet i større Jølelser, ikke at skielne mellem det Fortrinlige og det Elette? Dog hvo fornemmer ikke strax, at det er Esterladenheden, der gierne vil overhøre Pliktens Fordring, som her laaner Forsængelighedens Rost? thi denne er det, som for alt det saakaldte Gode begierer menneskelig Roes. Lader os aldrig glemme, at Herren i Vignelsen kun siger til Enhver af sine troe Tienere: Du har været tro over Lidet; og dersom den Tiener, hvem han satte over ti Stæder, ogsaa siden fandtes tro, da vilde Herren sikkert dog endnu have sagt det Samme: du har været tro over Lidet. Thi hvo ringe er dog Alt, hvad der kaldes Stort iblandt Menneskene! For det Meste udstrækker det sig kun over en liden Deel af Jorden, men fornemmelig udstrækker det sig kun giennem en liden Deel af Tiden; i Dag agte Menneskene derpaa, i Morgen paa Andet, og Den, der vakte varigst Dpmærksomhed, træder dog af, og maa overlade sin Plads og sin Roes til en Anden, Men paa den anden Side skal dog det, der maa kaldes Lidet, derfor ikke agtes ringe; Alt, hvad der i de endelige Ting kaldes Stort, samler sig dog af Det, der for sig selv kun er

ringe. Det var kun en ringe Deel af sin Formue, Herren i Lignelsen gav hver af sine Tienere at forvalte; men kun derved, at det Enkelte blev bestyret med Trofskab, med Redelighed og Forstand, kunde den hele Eiendom bestaae og forøges. Ogsaa Christi hele almindelige Menighed paa Jorden kan kun blomstre derved, at de enkelte Menigheder, hvilke den omslutter, vore i Herrens Raade og Kundskab. Hvor ringe endog den Skierv var, du kunde lægge paa din Herres Alter, han vil ikke forsmaae den, naar du bringer, hvad du formaaer. Men er det da ringe, naar du under Guds Belsignelse kan paa det Sted, hvor han satte dig, vedligeholde, nære og dog noget udvikle det aandelige Liv, som ellers ganske vilde udslukkes under det timelige Tryk? Er det ringe, naar du kan bringe det Navn, som alene er givet under Himmelen, at Menneskene skulle frelses deri, ikke blot paa Læberne, men dog ind i nogle Menneskers Hjerter, og vinde Nogle til Guds Rige? Er det ringe, naar Christi Evangelium ved sin Underviisning, Prædiken, Formaning tiener nogle Mennesker til Beilebelse, kalder Nogle til Omvendelse, styrker Nogle i Livets Fristelser, stienker Nogle den sande, evige Trøst i Livet og i Døden. Nei, det er ikke ringe, om det endog kun synes Lidet; og dersom du heri redeligen, omhyggeligen og kierligen omgaaes med det dig Betroede, da skal du ogsaa engang, her eller hisset, høre den salige Røst: Vel dig, du gode og troe Tienere! du var tro over Lidet, du skal sættes over-Mere.

Mine Br., idet vi sende Eder ud, ønske vi Eder al Guds Belsignelse, først og fornemmelig i Rald og Embede, men ogsaa i Eders Huse, ønske Eder gode, fredelige, glædelige Dage. Men dersom disse komme, da glemmer ikke, at Medgang har fristet, slovet, fordærvet Mange, lader Livets Lyst aldrig bringe

Eder til at glemme, at vi skulle vaage og bede. Vi tænke ikke blot paa saadanne Tienere, som de, hvilke Herren skildrede i en anden Vignelse, paa Saadanne, der sige: Herren tover at komme, og da begynde at slaae Medtjenerne og at æde og drikke med de Drukne¹⁾; men der ere andre Farer, end de, for hvilke Enhver, som endnu ikke har tabt enhver Følelse af Hæderlighed, gyser tilbage. Dagene i deres rolige Gang dyesse let Sielen i Søvn, og Kraften, som skærpes ved Vanffelighed, der skulle overvindes, slappes let, naar Alt er jævnt og blidt. Derfor skulle vi visseligen ikke vise Livets Gode fra os, naar Gud skienker os det, ikke ligesom tvinge os fra at være glade, og fra at sige, at vi ere det, naar Gud fylder vore Hjertes med Glæde; men vi skulle komme ihu, at al Livets Lyst er tom og forfængelig og fordærvelig, naar den ikke foræbles ved Trost i vort Kalb, ved villig Dpshydelse af de os paahvilende Plichter, ved det rettskafne Forsæt at ville være vor Lykke værd, og stræbe at kunne bevare den Bevidsthed, at vi ikke have forsvemt at nytte de gode Dage, bevare den til den Tid, da Dagene skifte Skikkelse.

Thi Nodgangs dage udeblive ikke — Gud giøre med Fristelsen en Udgang, saa vi det kunne taale! Men kun altfor let mene vi, at det, som tilstiftes os, er for strengt, for haardt, og naar vi tillade denne Forestilling at rodfæste sig i os, da synker Modet, da gaaer Tjeneren hen og nedgraver sit Pund, og mener, at det ikke kan forlanges af ham, at han skulde aagre dermed, efterdi han savnede Løn og Dpmuntring. Vi ter ikke haabe, m. Br., at det altid skulde være roligt og blidt i Eders Hiem, at I altid skulde finde Dpmuntring i

¹⁾ Math. 21, 48, 49.

Eders nærmeste Kreds; vi behøve ikke at foretage den ulystelige Optælling af de Bekymringer, der kunne trykke Manden, saa han ikke kan virke frit og uhindret, som han ønskede det. D, men langt fra derover at tilfidesætte Dpflydelsen af Eders Kalds Pligter, stræber meget mere i daglig Erfaring at kiende, hvilken Kraft et retskaffent Arbeide har til at opløste os baade over Livets smaalige Bekymringer og over dets sværere Sorger, og til at fornye Tilliden til Guds Forbarmelse; glemmer ikke, at, naar I saa ofte tale til Eders Menigheder om den himmelske Trost af Christi Evangelium da skulle I bekræfte Eders Tale, idet I prædike Trost for Eder selv, som for Andre, og vise, at I selv fornemme den helbredende Kraft i Frelserens Ord og Samfund.

Der er en endnu mere sløvende og mistrosteude Sorg, som kommer til os under Arbeidet selv, naar det synes os forgiøves, kun en ond Meie, naar vi prædike, og der kun ere Faa, som høre, endnu Færre, som følge, naar vi see den funde Lærdom forskydes, og den forvanskede villig at annammes, naar vi maae høre Letfindighedens Spot og Bantroens Haan og den falske Ivers vilde Skrig, naar vi forgiøves forsøge at løsribe Menneskene fra Sandselighedens, Forsængelighedens, Egennyttens Trældom, naar de Ugudelige trodse, og de, der til een Tid vandrede med os, vende sig fra os eller imod os. Men er det da paa Kampens Dag, at vi skulle lade Hænderne synke og Modet svinde? Var det kun for Fredens milde Dage, at vi lovede Herren Trostfab? Har Herren sagt os, at, fordi vi til en Tid arbejdede og fik Intet, saa tør vi opgive Arbeidet? D nei, han har sagt, han siger endnu: Farer ud paa Dybet og kaster Eders Garn ud; og da svare enhver redelig Tiener: Herre! paa dit Ord vil jeg atter

udkaste Garnet ¹⁾. Da skal det vel vise sig, at det ikke er, som Mismodet, som vore Sielses Fiende vil indbilde os; der ere dog de, som høre Guds Ord og bevare det.

Endnu, m. Br., er der Eet, som vil forhindre os fra med Trosskab i vort Kald at nytte det Pund, som Herren betroede os, og dette er, naar dette Pund selv, naar vor Evne synes os saa ringe, at vi ikke mene at kunne bruge det til Nytte, at kunne skaffe Frugt dermed. Men lader os ikke skaane os selv, lader os tilstaae, at saaledes var det, den Tiener tænkte, hvem Herren kaldte ond og lad ²⁾. Lyksalige de, sagde han vel, hvilke Herren betroede den store Deel af hans Guds at forvalte; lyksalige de, hvilke Herren forundte de store Evner, med hvilke de let kunne udrette store Ting; jeg derimod maa vel klage i min Siels Bitterhed, at Herren er en streng Mand, der vil tage det, som han ikke lagde, høste det, som han ikke saaede. Dog, m. Br., der er ingen menneffelig Evne saadan, at den kan tale, saa skeer det, byde, saa staaer det der; der er ingen menneffelig Evne, som kan udrette det Dygtige, Grundige, i Sandhed Gavn- lige, uden lang og streng Dvelse, uden alvorlig og utrættelig Gliid og Anstrengelse. Ingen har tragtet efter at være en dygtig Arbejder i Herrens Tjeneste, uden at han jo ogsaa har prøvet den svære Kamp mod de Stranker, der vare satte for ham, som for Alle, og mangen Gang har sunket over sin Uformuenhed og Udygtighed. Men fordi han ikke meente sig det tilladt at fortære sig i Klager over det Regtede, fordi han erkjendte sin Forpligtelse at arbejde, saalænge det er Dag, med de Evner, Gud vilde forunde, fordi han aldrig meente

¹⁾ Luk. 5, 4. 5.

²⁾ Matth. 25, 26.

at have naaet den Grændse, hvorover det ikke skulde være ham muligt at komme, derfor hjalp Gud, ikke den begavede, men den redelige Arbejder, og forøgede sine Gaver; thi Den, som haver, ham skal gives. O sandelig, et troende Hierte, en alvorlig og utrættet Stræben, en brændende Kierlighed til Gud og Mennesker ere langt mere værd end de meest glimrende Evner, hvilke vi saa ofte see at forødes, tilsidst ganske at forspildes i Efterladenhed, i Forsængelighed, i Omsorg for det, der behager Mennesker. Derimod saae vi ofte, at Gud gav dem, som bade ham derom, sin Hellige Aand, som lærte dem, ikke prægtige Ord eller klogtig Viisdom, men dog at forkynde det Guds Vidnesbyrd ¹⁾ med sund ulastelig Tale. Menighederne til Opbyggelse, og sig selv til Roes paa Christi Dag.

Thi Herren kommer til Regnskabets Dag, eller og kalder han os til sig at aflægge Regnskab. Salig den Tiener, som da kan sige: Herre! her er jeg og de, hvilke Du har givet mig, jeg har stræbt at bevare dem i din Sandhed. Den Ene kan bringe noget Mere, den Anden noget Mindre, men o, maatte vi kun høre den Roes af Herrens Mund: Vel dig, du gode og troe Tiener! du har været tro over Lidet, du skal sættes over Mere; gik ind i din Herres Glæde! Amen.

---

¹⁾ 1 Kor. 2, 1.

XIX.

Den 2den April 1841.

Text: 2 Tim. 4, 1-4.

Derfor besværges jeg dig for Gud og den Herre Jesu Christo, som skal dømme Levende og Døde ved sin Åbenbarelse og sit Regimente: prædike Ordet, hold ved i Tide og i Utide; overbeviis, straf, forman med al Langmødighed og Lærdom. Thi den Tid skal komme, da de ikke skulle fordrage den sunde Lærdom, men efter deres egne Begjæringer tage sig selv Lærere i Hobetal efter hvad der kildrer deres Øren. Og de skulde vende Ørene fra Sandheden, men henvende sig til Fabler.

Hvad der vederfares os i Livet er i een Henseende stedse Nyt, saaledes kom det aldrig tilforn; men i en anden Henseende gjentager stedse det Samme sig, hvorfor ogsaa den gamle Vises Ord finder Gienklang allevegne: „Hvad som var, det Samme skal komme, og hvad som er skeet, det Samme skal skee, saa der er intet Nyt under Solen“ 1).

Saaledes, m. Br., er det jo vel noget ganske Nyt i Eders Liv, at I ere gangne op til Herrens Alter for at modtage den hellige Indvielse, og med dette Dieblif, der aldrig tilforn kom saaledes, aldrig igien vender tilbage til Eder, aabner sig tillige som en ny Verden for Eder, I ville, naar I gaae herfra, kunne sige: Det Gamle er forbigangent; see, Alt er blevet nyt 2). Og dog er det ikke blot noget ganske Sædvanligt, som aldeles hører til Livets ordnede Gang i christne Lande, at unge Mænd saaledes indvies til at træde i de Vortgangnes Sted, men det er derved saa ganske det Samme, der gjentager sig, at, naar vi stige op

1) Præd. B. 1, 9.   2) 2 Kor. 5, 17.

giennem Aarhundreder til Apostlernes Tider, da er det de samme Formaninger, som dengang hortes ved lignende Anledninger, hvilke endnu kunne og skulle gientages uden nogen Forandring. De Ord, hvilke vi nys horte, ere saare gamle, og dog traf de saaledes vore Hjerter, som vare de skrevne just for denne Time; den gamle ærværdige Apostel træder frem paany, og formaner os, som han fordom formanede den Discipel, hvem han saa ofte sendte til Menighederne, naar han selv ikke kunde komme, for at skikke Alt tilrette. Men saa skulle vi heller ikke lade noget af hans Ord falde til Jorden, men optage dem i villige Hjerter, forsaavidt os vedkommer.

Vi lade altsaa Ham tale, og da siger han os først, ja Enhver af os især: „Prædike Ordet!“ Thi hvad vi endog ellers have at varetage i Menighederne, paa hvilke Maader vi endog ellers i daglig Tale eller i Gierning skulle fremme de os betroede Menigheders Bedste; først og fremmest ere vi dog satte til Lærere og Prædikere: forsomme vi dette, kunne og ville vi ikke prædike, hvorledes skulde vi da giøre Gud og Menneſter Regnskab for Det, hvortil vi lode os beskikke? Kunne prædike — det Udtryk minder os om, at det er en Kunst at prædike; og hvilke Aulæg, der endog forud ere givne, da er en Kunst aldrig medfødt, vi maae lære den og dannes dertil; og at Konsten er lang og Livet kort, er sagt fra gammel Tid af; men er Livet kort, da rinde det ikke unyttet hen, da lader os gribe Tiden, medens den er der, at vi maae lære den lange og svære Kunst. „Kunne prædike“ — idet vi bruge dette Udtryk, mene I da, at vi Vedre dermed ville sige: vi kunne det nu, men I Ungre skulle først lære det? O, dersom vi kunde nære en saadan forsængelig

Jubilduing, da vilde snart Timen straffe os, der paany kalder os til vor Gierning, og overbevise os om, hvor svært det er at fyldestgøre den alvorlige Pligt, og Timen, da vi have gjort vor Gierning, og som overbevise os om, hvor Meget der endnu mangler i, at vi ret kunne, hvad vi skulle. Men kunne vi det ikke, da skulle vi lære det, altid lære det bedre, altid fremad, og dette er denne Times Formaning til Eder, I, som nu have forberedt Eder, saa I kunne begynde Eders Tjeneste, at I ikke blive staaende ved Begyndelsen, at I erkjende det som Eders Bestemmelse, som Eders Kalds første, helligste Pligt, at prædike Ordet, og at I derfor alvorligen, med alle Eders Siels Kræfter, beslitte Eder paa, altid bedre at kunne opfylde Eders Pligt. Og at prædike er at forkynde, altsaa ikke med løse, med svag og sløv Tale, men med Klarhed og Kraft, med fuld Tanke, af fuld Siel, med fuldt Bryst. "Prædike Ordet" siger Apostelen. Thi vi sendes jo ikke for at prædike, hvad vi finde for godt, ikke for at tale om, hvorledes de skulle bygge deres Huse og dyrke deres Ager, ikke for at bringe dem vor egen eller andre Menneskers Bissdom, men for at prædike Guds Ord. Vel er Gud ogsaa aabenbaret i sine synlige Gierninger, hvert Blomster paa Jorden, hver Stjerne paa Himmelen vidner om ham. Vel er Gud ogsaa aabenbaret i sine Jørelser; hver god Time i Livet og hver Lindring i de onde Timer vidner om ham, og naar han ophører, og naar han nedtrykker, da gjør han det ideligen saaledes, at enhver Tunge maa bekiende: det er Guds Finger. Vel er Gud ogsaa aabenbaret i Menneskets Underste, thi han har lagt en Verden i Menneskets Hjerte ¹⁾. Men idet vi saavel udenfor os, i Guds Skabning

¹⁾ Præd. B. 3, 11. (Saaledes oversattes Stedet af Rogle.)

og hans Styrelser, som i vort eget Zunderste, i vor Samvittighed og Bevidsthed, fornemme og føle Gud, da sege vi det Ord, som kan udtale, hvad Hjertet aner, hans Væsen, hans Villie, hans Raad; og stundom lykkes det maaskee den menneskelige Tanke at nærme sig de dybe Hemmeligheder; mangen Gang derimod synker den overvældet tilbage, mangen Gang forvildes den paa sin Vej, og naaer ikke hen til Sandhedens evige Kilder. Men af disses rene Væld fremstrømmede de Ord, som ere os overantvordede fra de Mænd, hvilke Guds Aand opløstede over den jordiske Indskrænkning, hvilke den forundte det dybe Blik i det Forbigangne og det Tilkommende og i Tiugenes Sammenhæng, og lærte at udsige hvad de saae i aandelige Ord ¹⁾; og fuldest, renest og klarest fremtraadte de høie Aabenbarelses i Ham, som er Guds Væsens Glæds, hans Herligheds udtrykte Billede ²⁾, som derfor alene fuldeligen kunde kundgiøre Faderen, hvem Ingen har seet ³⁾. Den, som er af Jorden, sandser det Jordiske, og taler af Jorden; Den, som kommer af Himmelen, er over Alle: han taler Guds Ord, thi Gud giver ham Aanden ikke efter Maade ⁴⁾. Dette Guds Ord, talet til Fædrene ved Propheterne, talet i Tidens Fylde ved den Eenbaarne, forkyndt i Verden ved hans Bidner, bevaret for alle Tider i de hellige Skrifter: dette er det, du skal prædike, du Ordets Diener! og prædike det efter dets hele Indhold. Du skal prædike Guds Lov, alvorlig, hellig, streng, som den er, du skal ved den vække den velgiørende Uresfrygt for Alt, hvad der er retfærdigt og sandt og godt og priseligt, du skal fore

¹⁾ 1 Kor. 2, 13.

²⁾ Hebr. 1, 3.

³⁾ Joh. 1, 14.

⁴⁾ Joh. 3, 31. 34.

dens Bud hen til alle Menneskenes Sierninger, de aabnbare og de skjulte, fore den ind i Menneskenes Hjerter, til den Rilde, hvoraf Sierningerne fremvælde, og idet du ved dens hellige Røst vækker Samvittigheden, skal du indslutte Alt under Synden ¹⁾. Du skal prædike Guds Evangelium i Jesu Christo, vor Herre, du skal derved efter den Tieneste, dig er overdragen, oprette Forligelsens Ord iblandt dine Brødre ²⁾, du skal kalde, læge, trøste, du skal arbejde til, at Ordets levendegjørende Kraft kan yttre sig i Menneskenes Hjerter med Tro og Kierlighed i Christo Jesu ³⁾.

„Hold ved dermed i Tide og Utide“ siger Apostlen. Men hvad mener han vel? Mon, at vi ikke skulle kiøbe den beleilige Tid ⁴⁾, at vi skulle ligesom forfølge Menneskene med Guds Ord, trætte, forbitte dem dermed, og saaledes selv tilspærre det Afgang? at vi skulle give det Hellige til Priis for de Vanhellige, giøre det til Daarers Spot, kaste Perlerne for Saadanne, som vilde nedtræde dem ⁵⁾? O nei! Dersom Apostelen ved hiint Udtryk „i Utide“ tænker paa Tilhørerne, da mener han, at Guds Ord skal prædikes, om endog Tiderne vorde ugunstige derfor, og Menneskene begiere anden Lære. Thi han forudsaae det, han saa den Tid allerede nærme sig, da Menneskene ikke længere kunde fordrage den sunde Lærdom, da de vilde vende Drene fra Sandheden, og hellere lytte efter alt Andet. Men derfor skal Guds Ords Røst dog ikke forstumme; du Ordets Tiener! smigre du ikke for Tiderne, fordi de ikke ville smigre for dig, søg ikke Daarers Beundring og de Letsærdiges Bifald, jag ikke efter Det, som

¹⁾ Gal. 3, 22.

²⁾ 2 Kor. 5, 18, 19.

³⁾ 1 Tim. 1, 14.

⁴⁾ Kol. 4, 5.

⁵⁾ Matth. 7, 6.

kilder Mængdens Dren, men bliv ved den sunde Lærdom, prædike Ordet, skam dig ikke ved Herrens Bidnesbyrd, men liid Dndt med Evangelium ved Guds Kraft ¹⁾! Men heraf følger da ogsaa, at vi skulle prædike, hvad enten det for os selv er i Tide eller i Utide. Thi „i Tide“ for os selv er det, naar vi, sunde paa Legeme og Siel, glade og frimodige, ret i Ro og Beqvemhed, kunne udtænke og uddanne hvad vi ville foredrage, naar vi kunne træde frem omringede af en talrig Skare, som lytter til hver Lyd fra vore Læber, og, baarne af dens Bisald, kunne forsøge at henrive den med os, forsøge at hæve Helligdommen paa Jorden op mod den i Himlene, eller at kalde den Velklang, der giennemlyder Himlene, ned i Templerne paa Jorden. Hvo skulle da ikke sole, at det er en stien Sag at prædike Guds Ord? Men er dette vor hele Tieneste, at vi kun skulle prædike, naar det ret er den beleilige Tid for os selv? Hvor Meget skulde vi vel udrette, naar vi kun saaledes i en enkelt lyffelig Stund vilde prædike Ordet? Hold ved dermed, siger Apostlen. Ja, du Ordets Diener! om du end har prædiket, som du mener, saa saare ofte, om du finder dig træt og udtomt, om du synes, at det vel kunde beroe, indtil du atter i en beleiligere Stund fornam ny Fylde og ny Kraft: see, Dagen er der atter, om end dig for snart, da Menigheden forsamles, dit Legeme er maaffee sygt, din Siel maaffee nebbøiet og kummerfuld, du har prædiket saa ofte, og seet saa liden Frugt; men Timen slaaer — da opstaae Apostelens Formaning i din Siel: „Hold ved i Tide og i Utide!“ og tak du din Herre, at han agtede dig at være tro, og satte dig til Embedet ²⁾, tak ham, at

¹⁾ 2 Tim 1, 8.

²⁾ 1 Tim. 1, 12.

han ikke tillader dig at slumre, at lade Hænderne synke, at han tvinger dig til ikke at see til din Lyst eller din Ulyst, men kalder dig til sin Gierning; gjør du din Pligt, da skal Herren lade dig fornemme, at hans Kraft fuldkommes i vor Skrobelighed, der skal ofte være Betsignelse ved den Tids, hvorom du forud sagde, at den kaldte dig i Altide, fremfor ved den, der synes dig den beleiligste.

Apostelen har sagt os, hvad vi skulle prædike: Guds Ord; han har sagt os, naar vi skulle prædike: baade naar det synes os i Tids og i Altide; han siger os endnu, hvorledes vi skulle prædike: „overbeviiis, straf, forman“. Overbeviiis — altsaa vi skulle søge at trænge ind i Menneskenes Indre, bringe Ordet derhen, hvor det maa finde Samtykke. At overbevise er ikke det Samme, som hvad man kalder at bevise; det er ikke ved Ordklogt, ikke ved fine Bestemmelser, ikke ved strenge, tvingende Slutninger, at den fulde, det hele Menneske giennemtrængende, hans hele Liv giennemglødende Overbeviiisning fremkommer; alt dette har sit Værd, du kan bruge det, naar de forskiellige Skoler tviste imod dig, som forud mod Stephanus ¹⁾, du kan derved binde Modstanderens Læbe, men du binder ikke hans Hierte; den Overbeviiisning, hvorom Apostelen taler, fremkommer kun da, naar vi, som han paa et andet Sted siger, ved Sandhedens Apenbarelse anbefale os for Menneskenes Samvittighed ²⁾. Men den fremkommer aldrig uden ved Ordets Klarhed, og Ordet er aldrig klart, naar ikke Tanken først er det; du maa selv klarligen vide, hvorom du vil overbevise, du maa søge de Ord, som forklare din Mening, thi — som Luther, en af

¹⁾ Apost. G. 6, 9.   ²⁾ 2 Kor. 4, 2.

vor Konstes ypperste Mestere, siger — kun da vil din Tale frembringe sin Frugt, naar Tilhoreren kan sige: Det har han sagt. — „Straf“ bliver Apostelen ved. Den verdslige Dyrighed gav Gud det legemlige Sværd, og den skal ikke bære det forgieves, den skal dermed haandhæve Lovenes Myn- dighed og tvinge det Onde. Os gav Gud Ordets Sværd; og skulle vi da bære det forgieves? O, naar vi Alle med Smerte klage, at, uagtet alle de Advarseler, Menneskene høre fra deres Barndom og indtil Alderdommen, uagtet alle de Forsøg, der stee paa at vække deres Samvittighed, at stille dem for deres egen, for Guds Dom — at desuagtet Livet er saa besmittet, og Dvertrædelserne uden Tal: hvorledes vilde da Livet være, dersom Advarselens Rosk taug, dersom Guds Ord ikke straffede? Du veed det ikke, Zugen paa Jorden veed det, hvad Dndt Guds Ords Prædiken har for- hindret, hvor mange haarde Siæle den har beiet, hvor ofte den har trængt ind som et tveægget Sværd og dømt over Hjertets Tanker og Raad 1). | Det er kun stundom, at Det kommer frem, som foregaaer mellem Mennesket og Gud; men dersom der Intet foregik, dersom et Menneske gik frem i sin Synd, og blev deri, og gik frem indtil Døden, indtil Legemets, indtil Aandens Død, og du havde tauget, ikke havde brugt Ordets Sværd: hvor stort var da dit eget Ansvar! Derfor hedder det: „Straf“, men det hedder ogsaa „For- man“! Det er ikke blot det Onde, der skal hindres, tvinges, affraffes, men det er ogsaa det Gode, der skal vækkes, næres, befæstes. Derfor lagde Gud Formaningen i sit Ord; tag den frem deraf, anvend den, forsøg at føre den ind i Menne-

1) Hebr. 4, 12.

skenes Hjerter, hold ved dermed i Tids og i Utids; Ordet vil ofte finde Steenbund, og ofte gvaes af Tidslær, men der er ogsaa den Jord, som Gud har beredt derfor.

Men idet Apostelen har sagt dette, da er det som om han frygtede, at Nogen skulde misforstaae ham, som vilde han opfordre Ordets Tienere til at domme og fordomme, til at strige og sfielde, til raa og vild Tale. Derfor foier han til: „med al Langmodighed og Værdom“. Med al Langmodighed: dette betyder ikke: med svag og uvis Stemme, med falsk Skaansel, og undvigende Alt, hvad der kunde fortørne; men det betyder, at vi skulde straffe og formane med Overbærelse, som de, der ville taale Menneskene, saalænge Herren taaler dem, og, ligesom Herren vil, at alle Mennesker skulde vorde salige og komme til Sandhedens Erkendelse ¹⁾, saaledes gierne ville tilbyde os som Redskaber dertil; det betyder, at vi skulde straffe og formane i Kierlighed, som de, der ville aabne Menneskenes Hjerter mod os, og ikke tilslutte dem i Bitterhed og Trods; ikke som de, der glæde sig ved at finde Feil og Overtrædelser, der gierne speide derefter og med Velbebag stille de Feilende til Skue, eller som give Anledning til, at Tilhørerne mere agte paa Andre, end paa sig selv; men som de, der søge at føre Sandheden ind i ethvert Menneskes Samvittighed, at bringe ham til at skue sig selv, sine Gierninger, sit eget Sind i Sandhedens Lys, som de, der oprigtigen ønske at lede til Forbedring, og ere villige til at haabe det Bedste, saalænge det lader sig haabe. „Og med al Værdom“, siger Apostelen. Naar vi høre dette Ord, da kunne vi vel tænke derpaa, at Læreren selv maa have

¹⁾ 1 Tim. 2, 4.

lært, før han kan være istand til at lære Andre, tænke paa den Indsigt, uden hvilken han ikke vil være beqvem til at lære, og som ogsaa de Eenfoldige blandt Tilhørerne ret vel vide at erkiende, hvor den virkelig findes. Men naar Apostelen taler om al Lærdom, da mener han uden Tvivl de forskjellige Læremaader, af hvilke Læreren skal vælge den, som efter Tid og Omstændighed er den rette. Thi skiondt Sandheden kun er een, skiondt det er det samme Guds Ord, der skal høres i Slotte og Hytter, i disse pragtfulde Templer og i de simple Bedehuse, saa skal Guds Ord dog tales, udlægges, anvendes paa forskjellige Maader, og selv i de samme Omgivelser skal den samme Lærer forstaae, som Paulus siger, at omstifte sin Røst ¹⁾, eftersom Omstændighederne udfræve det. Men hvorledes finder han den rette Røst? hvorledes vælger han blandt de flere Læremaader den, som bedst finder Indgang i Tilhørernes Hjerter? Det skeer ikke, naar vi kun høre os selv, eller naar vi mene at have talet, som vi burde, fordi vi have fyldestgjort os selv; nei, men ligesom vi ville, at Tilhørerne skulle lytte til vor Tale, saaledes skulle vi igien lytte efter den Gienlyd, vor Tale fremkalder, stræbe at erfare, om den virkelig har overbevist, straffet, formanet; thi har den ikke dette, da var vor Lærdom ikke, som den burde være, da skulle vi søge en anden Læremaade, og Den, som søger, skal finde, Den, som beder, ham skal gives.

Vi have saaledes udviklet Apostelens Formaning i vor Text. Men denne Formaning indleder han med de alvorlige Ord: „Jeg besværges dig for Gud og den Herre Jesu Christo, som skal domme Levende og Døde ved sin Aabenbarelse og sit Regimente“. Men Apostelen behøvede en saa alvorlig

¹⁾ Gal. 4, 10.

Tale til sin elskede Discipel? mon han tvivlede om, at Timotheus dagligen havde sin Gud, sin Herre og Frelser for Die, dagligen erindrede sig selv om at vandre, leve og lære saaledes, at han kunde troste sig til Herrens Aabenbarelse, naar han kommer at domme Levende og Døde? Uden Tvivl ikke. Men, ligesom Paulus i disse Breve stedse tillige med Befyring har dem for Die, som forsømte deres Embede, som ikke vilde prædike Ordet, eller ikke gjorde det, som det er Ret for Herren, saaledes vilde han ogsaa her, at, naar den Discipel, til hvem Brevet egentlig blev skrevet, lod det lases af Andre, da skulde de stærke Ord træffe disses Samvittighed. Og Gud give, at ogsaa vi havde en Advarsels-Røst, stærk nok til at den fra dette Sted kunde lyde trindt omkring i Landet, trindt omkring til dem, der prædike Andet end Guds Ord, trindt omkring til dem, hvilke det altid synes i Utide naar de skulle prædike Ordet, trindt omkring til dem, som ikke gjøre det rettelig, som ikke beslutte sig paa med Ordet at overbevise, straffe, formane, at vi ret kunde besværges dem for Guds og den Herres Jesu Christi Afsyn, ret kunde minde dem om det Herredømme, vi Alle ere undergivne, om den Aabenbarelse, hvorved Herren skal kalde Levende og Døde til Ansvar! Men til Eder, m. Br., behøve vi ikke at henvende saa streng en Paamindelse, vi ere forvisfede om, at Eders Hjerter komme vor Formaning imøde; og langt heller vil jeg sige: Jeg besværges Eder ved Jesu Christi inderlige Kierlighed, ved Ham, som elskede os, som gav sig selv hen for os, at I elske Ham, og elske de Menigheder, som vorde Eder betroede. Jeg har den Tro til Gud, at han vil berede, styrke og befæste Eder; jeg har det Haab til Eder, at I ville komme Guds Aands Indvirkning imøde; og, som jeg nu med inder-

lig, broderlig Kierlighed overantvorder Eder det hellige Embede, saaledes har jeg det Haab, at I ville annamme og føre det i Kierlighed, ja, at I, i Kierlighed til Gud og Menneskene, ville beslitte Eder paa at prædike Ordet, at holde ved dermed, at overbevise, straffe, formane med al Langmodighed og Lærdom. Dertil give Gud Eder sin Raade! Amen.

 XX

 Den 9de Julii 1841.

Text: Matth. 5, 1—6.

Men der Jesus saae Folket, steg han op paa et Bierg; og der han havde sat sig, gif hans Disciple til ham. Og han oplod sin Mund, lærte dem og sagde: Salige ere de Fattige i Landen, thi Himmeriges Rige er deres. Salige ere de, som sørge, thi de skulle hufvales. Salige ere de Sagtmodige, thi de skulle arve Jorden. Salige ere de, som hungre og tørste efter Retfærdighed, thi de skulle mættes.

Herren talede mange flere Ord, alle dyrebare, alle høist lærerige ogsaa just for Den, der paatager sig Tienesten med det Hellige, men ved de foreløste ville vi nu blive staaende.

Uagtet al Forskiellighed i Omgivelse, Sted og Tid ere dog disse Ord aldeles træffende for den nærværende Time. Ogsaa nu har Folket forsamlet sig for at høre Herrens Ord, Enhver har taget sin Plads, vi, der i særegen Betydning tør regne os til Disciplenes Tal, der, ligesom Hine fordem, ere særdeles kaldte til at være hans Bidner og Tienere, vi ere

traadte nærmere til. Da oplader han sin Mund, lærer os, og siger: „Salige ere de Fattige i Aanden, thi Himmeriges Rige er deres!“

I det Folk, hvor disse Ord først bleve taledede, vare der Phariseere i deres lange Kiortler, med deres brede Lankeeremme, deres kostbare Smykker, betegnede med hellige Ord; de æredes af Mængden, og æredes af sig selv, og takkede Gud at de ikke vare som de andre Mennesker ¹⁾; der vare Skrivflogede med deres mange og store Bog-Ruller, hvoraf de paabyrdede deres Tilhængere mennefskelige Udtolkninger af Loven og utalige Tilføetninger til den, idet de sagde: Denne Hob, som ikke kender Loven, er forbandet ²⁾. Disse Skikkelse ere forsvundne; men ogsaa i vore Tider lyder det fra dem, der beundres, og dem, der beundre: Salige de Bise og Kluge, de, som have taget Kundskabens Nøgel, de, som have tilegnet sig alle Lærdommens Skatte, de, som have udgrundet alle Hemmeligheder, kunne løse alle mørke Taler, som ingen Støtte behøve udenfor sig, men kunne være Uforstandiges Læremestere, Genfældiges Lærere, som have Reglen for Kundskab og Sandhed i deres egen Indsigt. Men ogsaa i vore Tider, som til enhver Tid, lyder det fra Herrens Læber: Salige ere de Fattige i Aanden! I forstaae dette Ord, mine Br., I vide, at der er een Aands-Fattigdom, som Ingen vil anprise; det er den, om hvilken det hedder: Hvo som ikke har, ham skal endog fratages Det, som han har ³⁾; det er den, mod hvilken det hedder: Bærer ikke uforstandige, men som de, der skionne hvad Herrens Villie er ⁴⁾. Men der er ogsaa en Rigdom, hvorom

¹⁾ Luk. 18, 11.

²⁾ Joh. 7, 49.

³⁾ Matth. 13, 12.

⁴⁾ Eph. 5, 17.

tet hedder: Du siger: jeg er riig og har Oversfod og fattes
 Intet; og du veed ikke, at du er elendig og jammerlig og
 fattig og blind og nogen¹⁾. Og gielder da dette ikke alle-
 vegne, hvor Verden for idel Wiisdom ikke erkjender Gud i
 hans Wiisdom²⁾? Gielder det ikke om disse Tiders hovmo-
 dige Wiisdom, som har afkastet enhver Myndigheds Evang,
 og uden Raad eller Veiledning betroer sig til de menneskelige
 Meningers skiftende Veir, ligegyldig, enten de ville fore til
 den nøgne Strand, hvor endnu ingen Vandrer har kunnet op-
 flaae blivende Pauluum, eller til Paradisets smilende Kyster?
 Jeg vil nu ikke skildre den falske, fordærvelige Klogt, som mere og
 mere gjør sig gjeldende i disse Tider, som kun forlystes ved
 at spinde den fine Bæv, hvori alle store og ædle Tanker
 skulde fanges, hvori deres inderste Marv og Saft skal ligesom
 udsuges, at kun den tomme Skal bliver tilbage, kun en Skygge
 af den forrige Fylde. Men vi, m. Br., dersom vi kaldes
 Lærere, da er det kun som hine første Lærere i den christelige
 Kirke, hvilke vor Text og alle vore hellige Texter i en an-
 den Henseende kalde Disciple, hvilke altsaa have en Lærer,
 af hvem vi modtage, hvad vi skulde lære Andre. Hvor kunne
 vi negte det, at vi ere beskikkede til at forstyrre Anslag og al
 Heihed, som opløfter sig mod Guds Kundskab, og tage al
 Tanke til Fange under Christi Lydighed³⁾? At vi bandt os
 til Ham, og at vi søge at binde Andre til Ham, dette var
 ikke vilkaarligt, men fordi vi folte, at han tilfredsstillende vort
 Væsens dybeste Trang; det var ikke blindt, men fordi han
 fremstillede sig for os i Aands og Krafts Beviiisning⁴⁾.

1) Ab. B. 3, 17.

2) 1 Kor. 1, 21.

3) 2 Kor. 10, 5.

4) 1 Kor. 2, 4.

Men at vi søgte og at vi fandt, dette var, fordi vi midt i alle udbortes Gaver, hvormed Verden kom os imøde, midt i al den Aands-Rigdom, der udviklede sig af vort eget Indre, eller som Mennesker tilbode os, følte os fattige, trængende til en Større, Visere, Bedre, end vi selv og end Alle, der ere lige Vilkaar undergivne med os, som kunde stadfæste og fuldstændiggjøre hvad vi ellers fandt, og kunde bringe os det, som vi ellers ikke fandt, hvorom vi adspurgte de naturlige Ting og Menneskenes Visdom, og hvorom Natur og menneskelig Visdom, Jord og den synlige Himmel og Afgrunde og Mennesker svarede: Det er ikke i os. Han kom til Jordan, han kommer endnu til Enhver af os, med Himmeriges Rige; han aabnede os Blikket ind i de lyse Høider, hvor vi skulle skue det i dets Fylde, men han sagde ogsaa, han lod os føle det, at Guds Rige er inden i os¹⁾. Det er disse iudre Erfaringer, vi forkynde, det er til dem, vi skulle og ville søge at lede hvert Menneske som vil høre: „Salige de Fattige i Aanden, thi Himmeriges Rige er deres!“

„Salige de, som sørge!“ I vide vel, m. Br., at idet vi sende Eder ud paa den Vej, der aabner sig for Eder, da ville vi ikke formane Eder at gaae den nedslagne og bekymrede; Mod og Kraft, Fred og Glæde skulle I søge at bringe de Bespærede og Bedrøvede, og hvorledes kunde I bringe, dersom I ikke selv have? I skulle sige Andre: Kaster al Eders Sorg paa Gud²⁾! men da maae I ogsaa selv have forsøgt denne Troens Gierning at kaste Eders Sorg paa Gud. Men denne — som vi kaldte det — Troens Gierning, denne Seier, hvori vor Tro overvinder Verden³⁾, hvo kender den, uden

¹⁾ Luf. 17, 21.

²⁾ 1 Petr. 5, 7.

³⁾ 1 Joh. 5, 7.

Den, hvem Verden angreb? Thi de Letfindige, hvilke Intet trykker, de, der ere tilfredse med Verden og sig selv, de have jo ingen Byrde, som de kunne søge at affaste. Disse kaldes da de Lykkelige, og derfor hedder det i Verden: Salige de Glade, som ikke have Trost behov, salige de Karste, som ikke have Læge behov! Men hvad Godt endog Saadanne kunne have for sig selv, hvad Godt de endog stundom kunne berede for Andre, Husværelse have de ikke for den modige Siel, Lægedom ikke for det saarede, sonderknuftet Hierte. Derimod, hvo der har smagt Livets Bitterhed, hvem Dinene oplodes, at han saae Menneskelivets dybe Jammer, hvem Vandringen ofte blev nvisom og tung, hvo der har kiendt den Bedrøvelse, som er efter Gud¹⁾: han vil forsøge at kaste den trykkende Byrde fra sig; og naar han da efter Menneskeviis har vendt sig til Verden, og ventet at den igien skulde tage den Byrde bort, som den paalægger, men Verden ikke har villet, og ikke har kunnet, da vil han i den svære Kamp, naar han tvivler, men ved Guds Naade ikke fortvivler, lære, hvad det er at kaste sin Sorg paa Gud, og da vil den saderlige Haand, som fører os baade strengt og mildt giennem Livet, lede ham derhen, hvor han erfarer, at den Fred, som vindes giennem den alvorlige Striid, er noget Andet og langt Hoiere, end den uanfegtede, sorgløse No, han vil forstaae Betydningen af det Ord: Salige de, som sørge, thi de skulle husvæles. Og derfor m. Br., idet vi ønske Eder alt Held, al Velsignelse paa den forestaaende Vandring, da ville vi ikke bede saa uforstandigan, at vi skulde ønske Eder et Hierte, der ikke kunde føle egen eller Andres Vee, der ikke kiendte Sorgen uden af Navn. Nei!

---

¹⁾ 2 Kor. 7, 10.

vi vilde bede Gud, at han vil give Eder saadanne Erfaringer, at Hiertet maa brænde i Eder, naar I læse Ord som de, i hvilke vor Kirkes fromme Sanger, i det han ihukom Guds Førelser med sig, udbød:

O Gud! Fornuften fatter ei
Dit Forsyns skjulte Raade;

og da tilføiede:

Naar du os vil oplysie, maae
Vi først til Jorden segne,
Naar vi dit Raadestkin skal faae,
Da lader du det regne;
Du tager os vor Fordeel hen,
Naar du os riig vil giøre,
For at føre
Vor Siel til dig igien,
Og dine Bud at høre;

eller naar han siger af den skionneste Erfaring, et Menneſte kan giøre:

I saadan Kamp vi føres ind
Til vores egen Nytte,
I Gud et uforandret Sind
At faae til Arv og Bytte.

Et saadant Sind i Gud, uforandret af Livets Skiebner og uforandret af Menneſtens Meninger, ja, dette er den skionneste Rigdom, vi kunne vinde for os selv, eller vi kunne søge at meddele Andre. „Salige de, som sørge, thi de skulle husevales!“

„Salige de Sagtmodige, thi de skulle arve Jorden!“ I de andre Led af sin Tale viser Herren hen til aandelige og himmelske Goder, men hvorledes synker Talsen her ned til de jordiske Ting? Er det Agre og Fæ og Gods, Herren her vil

forjætte? O, hans Rige er ikke af denne Verden; men kunne vi ikke dog sige, at vor Herre og Messias, idet han indtager Himmelen¹⁾, ogsaa har arvet Jorden? Hans Rige er ikke af denne Verden; dog har han samlet de adspredte Guds Børn til een Hob²⁾ — der, i hans Troendes Forsamling paa Jorden, er ogsaa hans Rige. Og saaledes m. Br., tør ogsaa vi sige, at vi begiere en Arv, at vi begiere at see Frugter af vort Arbejde, at vi ville vinde Menneffer. Men hvor ganske anderledes lyder ogsaa her Herrens Tale, end den, vi høre i Verden! Thi tydeliggjøre vi os den Anviisning, som Verden vilde give, da maatte den lyde saaledes: De, som ville arve Jorden, maae være vældige i Gierning og Ord, de maae ikke ville taale nogen Uret, ikke tie til nogen Krænkelser, de maae slaae til med skarpe Sværd, Haandens eller Talens, og saaledes ved Tvang og Trusel, ved Spot og Haan nedslaae deres Modstandere, forfærde de Uvillige og hentrive de Billige: saaledes skulle de oprette sig Riger paa Jorden. I en ganske anden Aand formaner Herrens Apostel: Den, som vil elske Livet og see gode Dage, skal stille sin Tunge fra Dndt, og sine Læber at de ikke tale Sviig, han vende sig fra Dndt og gjøre Godt, han søge Fred og hige efter den³⁾; i en ganske anden Aand formaner Herren selv: Salige de Sagtmodige, thi de skulle arve Jorden! Dersom vi have fulgt Herren paa hans Vandringer og hørt hans Tale, dersom vi endog blot have staaet blandt hans Disciple paa hiint Bierg, og hørt hvad han der sagde, da ville vi vel forstaae, at den Sagtmodighed, som han anpriste os, ikke var Svaghed, og vor Samvittighed selv vil vidne for os, at vi ikke skulle, ikke

1) Apost. G. 3, 21.

2) Joh. 11, 52.

3) 1 Petr. 3, 10, 11.

tør lade Daarlighed og Løgn og Ondskab fere det store Ord, medens vi tie, eller neppe vove at tale sagte, at vi skulle komme Prophetens Ord ihu: for Zion vil jeg ikke tie, og for Jerusalems vil jeg ikke være taus, indtil dens Retfærdighed udgaaer som en Glands, og dens Frelse som et skinnende Lys¹⁾. Men fordi du siger: Dette eller Hiint er Daarlighed, derfor skal du ikke sige til din Broder: du Daare! fordi du med al din Kraft, ubevægelig forsvarer det Sted, hvor din Herre satte dig til Vogter, derfor skal du dog ikke søge at frastøde, men hellere at vinde, ikke at forbitte og adskille, men hellere at samle og forlige; derfor skal du dog kunne glemme og tilgive, derfor skal du dog komme Apostelens Ord ihu: Al Loven fuldkommes i eet Bud, nemlig i det: du skal elske din Næste, som dig selv; men dersom I hvide og æde hverandre, da seer til, at I ikke fortæres af hverandre²⁾.

Det sidste af Herrens Ord, som vi denne Gang toge til nærmere Betragtning, var dette: "Salige de, som hungrer og tørste efter Retfærdighed, thi de skulle mættes." D, m. Br., dette er et Ord, som ligger saa langt fra Alt hvad vi kalde denne Verdens Begieringer, at der allerede maa være foregaaet en Gienfødelse, for at Mennesket kan ret fatte dets Betydning, thi det naturlige Menneske fatter ikke de Ting, som høre Guds Aand til³⁾. Hunger og Tørst betegne i deres oprindelige Betydning Legemets dybeste Trang, og der vide Alle at sige, hvad de begiere; men naar vi dermed ville betegne det hele Væsens inderste Trang, og da spørge Menneskene: Hvad er Eders inderste, dybeste Begiering? hvilket Svar ville

¹⁾ Ef. 62, 1.

²⁾ Gal. 5, 14, 15.

³⁾ I Kor. 2, 14.

vi da høre? Maaskee kunne vi sammensatte det almindelige Svar i det Ord: Lyksalighed, maaskee ville endog Mange indrømme, at det er uvist, om sandselig Nydelse eller Rigdom eller Vre virkelig stienke et Menneſte Lyksalighed; men ville de ogsaa indrømme, at endog i sin bedste Betydning betegner dette Ord kun en selvſyg Attraa? Det opfordrer dig til at ſøge et Gode, ſom du kunde have for dig ſelv alene; det tilkiendegiver, hvad der maaskee efter Tingenes Indretning, ſom den nu eengang er, kan være Frugten af Maadeholdenhed og Orden og Arbeidsomhed og Retſkaffenhed; men det var dig ligesaa kiert, var dig maaskee endog kiere, dersom Tingenes Indretning var anderledes, dersom du kunde naae det Gode, du eftertragter, uden de Dpoffrelser, ſom nu ere forbundne dermed, thi hvad du egentlig attraaer, er dog kun din egen Lyksalighed. Det er et ganske andet Sindelag, hvormed et Menneſte tænker: Lad Lyksaligheden komme eller gaae, ſom Gud vil, maatte jeg kun naae Retſædigheden, ſaa at jeg var, hvad Gud vil, jeg ſkal være, ſaa der ingen Strid var mellem Loven i dens fuldeſte, meeſt omfattende Betydning, hvori den trænger igiennem til Siel og Aand, til Ledemod og Marv, og dommer over Hiertets Tanker og Raad, og mellem diſſe mine Tanker og Raad og denne mit Væſens Marv, ſaa der ſlet ingen Adſkilliſe var mellem Gud og mig, men jeg i Gud og Gud i mig. Salige de, ſom ſaaledes hungre og tørſte efter Retſædighed, thi de ſkulle mættes, ſiger Herren. Men, m. Br.! idet vi nu ville gribe denne Forjættelſe, tilegne os den, fryde os i den, da ſtandſer igjen vor Tanke, da vaagner Tvivlen, da ſpørge vi os ſelv: Har Herren da virkelig forjættet, at vi her i denne Skrobeliſhed ſkulle fuldſtændigen naae det, vi ſøge, ſaa vi ikke mere ſkulle tragte efter Det, ſom er

foran, men, møttede ved den egne Retfærdighed, skulle kunne takke Gud, at vi ikke ere som andre Menneſker? D, idet vi ſige dette, da vide vi Alle, at et Menneſte ikke bliver retfærdiggjort af Lovens Gierninger, men ved Jeſu Chriſti Tro¹⁾, da vender al vor Attraa ſig derhen, at vi maae vinde Chriſtum og findes i ham, ſaa vi ikke have vor Retfærdighed, den af Loven, men den ved Chriſti Tro, Retfærdigheden af Gud formedelſt Troen²⁾, men at vi da og, idet vi beſtue Herrens Herlighed, maae blive forvandlede efter det ſamme Billede fra Herlighed til Herlighed, og det af Herren³⁾.

Jeg kan ikke udføre diſe Betragtninger videre, og behøver det ikke heller for Eder, m. Br. Men i det nu de høitidsfulde Diebliffe ere der, da J ſkulle indvies til det hellige Embede, til hvilket J længe beredte Eder, hvilket J herefter ſkulle føre, da træde alle andre Dnſker, ſom J nære, eller ſom vi nære for Eder, tilſide, eller ſuarere, de hvile, ganſte overgivne, ſtiulte i Gud, og kun den ene brændende Bøn blive tilbage, at al Raadens Gud, ſom kaldte Eder til ſit Riges Tieneste i Chriſto Jeſu, ville ſelv berede, styrke, bekræfte, grundfæſte Eder⁴⁾. „Salige de, ſom hungre og tørſte efter Retfærdighed, thi de ſkulle mættes!“ Amen.

1) Gal. 2, 16.

2) Phil. 3, 8. 6.

3) 2 Kor. 3, 18.

4) 1 Petr. 5, 10.

XXI.

Den 15de December 1841.

Text: Eph. 5, 15—17.

Seer derfor til, at I omgaaes varligen, ikke som Uvise, men som Vise; og kjober den beleilige Tid, fordi Dagene ere onde. Derfor; vaerer ikke uforstandige, men som de, der skionne, hvad Herrens Villie er.

„Dagene ere onde“. Saaledes skrev Apostelen allerede den gang i Christenhedens første Tider, saaledes er det stedse siden sagt og skrevet i enhver Tidsalder, hvilket Udseende den endog bar; og i Særdeleshed meentes de Gamle, i hvis Bryst Kraft og Haab efterhaanden begyndte at uddøe, at overføre deres egen Sindstilstand paa Tiderne og at antage disse for onde, fordi de saae dem med mørkere Dø, end de saae de Tider, der tilforn udbredte sig for dem, oplyste af Ungdommens Morgensfær. Uagtet saaledes disse Klager, især fra den Ældres Ræder, pleie at henregnes blandt dem, som man er vant til at høre, og vant til at overhøre som uretfærdige og ubillige, har jeg dog i denne Stund gjort Apostelens Ord om de Tider, i hvilke han skrev, til mine om de nærværende Tider. Thi naar Herren paa Enhver, hvem han lod kaldes en Forstander i sin Kirke, lagde Belymringen for alle de betroede Menigheder, naar enhver Saa dan ogsaa bor gjøre den samme Apostels Ord paa et andet Sted til sine: „Hvo er skrøbelig, og jeg ikke ogsaa? hvo bliver forarget, og det brænder ikke i mig ¹⁾? og vi da i de Tider, som nu drage over Jorden, skue omkring os, da paatrænger sig desværre kun altfor let den Følelse:

¹⁾ 2 Kor. 11, 29.

Dagene ere onde. De ere onde, først og fornemmelig formedelst den Ligegyldighed mod Christi Kirke og de deri tilbudne Velgierninger og den deri forkyndte christelige Sandhed, vi trindt omkring blive vaer. Thi vel siges der, og tildeels med Sandhed, at et nyt Liv er vaagnet i Kirken, men, dersom endog dette allevegne var en Udstrømning af det evige Livs Kilder, hvor faa ere dog de Steder og Kredse, i hvilke dette Liv rører sig, og hvor vidtstrakte Egne gives der ikke, som synes at ligge ganske øde, hvor ingen levende Spire trænger sig frem! Rose vi os af, at i denne vrimsende Stad vore gudstienstlige Forsamlinger stedse flittigere besøges, da kan dette vel være et glædeligt Tidernes Tegne; men inden disse samme Volde, hvor mange Tusinde og atter Tusinde ere der ikke, som næsten aldeles intet Samfund have med Christi Kirke uden det nødvendige for deres Born, som christelig Dyrighed ikke tillader, efter Forældrenes Dulle, at opvære i Bankundighed, hvilke Christi Kirke dog eengang vil tilbyde sine Gaver, om de end siden ville forsmæde dem. Og drage vi omkring i Landet, ah! hvor høre vi ikke allevegne de sørgelige Klager, at de hellige Steder staae forladte, at ofte Sondag efter Sondag Guds Huus aabnes for igien at lukkes, thi der var Ingen, som vilde give Gud Æren, thi Menneftenes Tanker dreie sig kun om dette Livs Nødorst, om denæ Verdens Guds, eller dens Lyster, eller dens Synd-og-Besmittelse, og ville ikke søge op til det Høie. Dog, dette er, siger man, endnu Følgen af en nu forsvunden Tids Letsindighed og Bantro; denne viste sig først i Samfundets høiere Kredse, blandt dem, der kaldtes Wise og Kløge, den kunde ikke strax Fortrænge den nedarvede Gudsfrøgt i Folket, det varede længere, før den kunde udbrede sig til de lave Hytter; nu, siger man, har Ligegyldigheden

naaet sin Grændse, og den bedre Aand, der atter rører sig paa de høiere Steder, vil snart igien trænge nedad og vække Folket af dets Dvale. Men selv blandt de Mange, de stedse Flere, der nu rose sig af Indsigt og Dannelsse, turde vi sige, at der fand og trofast Kierlighed til den christelige Sandhed er bleven almindelig? Finde vi ikke saa idelig de Samme, i hvilke dog nogen Længsel efter, nogen Aelse om en Forbindelse mellem det Tidelige og det Evige har gjort sig gjældende, finde vi ikke dem saa ligegyldige mod Kirkens Bee og Vel, saa uvillige til dens Forsvar, saa let vundne af dens Fiender, som var det uden Forstiel, om de Sammensoininger, der endnu holde vor Kirkes Bygning, ganske løses, om de Hegn, der endnu beskytte den, giennembrydes, og den ligger aaben til at nedtrædes; og i de Stridigheder, der nu tiltrække sig endog de blot Nysgierriges Opmærksomhed, hvor uvidende finde vi ikke de Fleste endog om de første Grunde, hvorefter enhver saadan Sag skal bedømmes, og hvor ubekymrede om at lære, hvad tilforn næsten menige Christne vidste!

Vel vidne selv disse Stridigheder om, at et nyt Liv vil frembryde, og vi tor og bør haabe, at det under Guds naadige Bistand vil udvilde sig til det Bedre; men naar dette Liv saa ofte yttres sig som Hadets, Hovmodets, Egenkierlighedens Liv, naar forventte, Kirken undergravende Lærdomme ville glimre frem, og den ene over den anden, naar der trindt omkring viser sig en Lyst til hellere at søge i Afkjo-gene, paa halv forbudne Veie, hvad der kunde have i Dagens klare Lys, til hellere at affondre sig i snevre Forbindelser, som kunne indbilde sig at have Noget forud, som de Andre ikke have, end at slutte sig til Menighedernes store Samfund, til den almindelige Kirke, end at komme Herrens

Ord ihu: der skal være en Hiord og een Hyrde ¹⁾; naar vi see Secter fremstaae paany, som meentes for længefiden forsvundne, eller nedfunkne i det Mørke, der burde skule dem, og vi ikke vide, hvilke vilde og frække Lærdomme der endnu her, som andensteds, kunne forsøge at skaffe sig Tilhængere; naar vi høre det fra andre Lande, og ikke kunne vide, naar vi skulle høre det fra vort eget, at den falskelige saakaldte Kundskab ²⁾, der bryster sig som den høieste Biden, optager Meninger, om hvilke det var haabet, at de med det forbigangne Aarhundrede vare sunkne i Glemselens Afgrund, og derved ikke blot feiler i Troen ³⁾, men opløser den hele christelige Tro i en forsængelig Dunst, og den prisede Frigiørelse af Tanken ender med uden Sky at benævne sig som en Frigiørelse af Kiødet: da sulte vi ofte i vor Siels Kummer: "Dagene ere onde".

Men hvorfor tale vi just nu derom i en Time, da vi hellere skulde stræbe at indgyde Eder, m. Br., Haab og Jver til at overtage det Embede, hvortil I nu indvies? D vissefelingen vil jeg bede over Eder Alle, over Enhver af Eder: Haabets Gud fylde Eder med al Glæde og Fred ⁴⁾; men det Haab, hvoriom vi bede, skal ikke være et saadant, som hver Time kan bestæmme; vi sige Eder det klarligen, som vi sige os det selv, hvilken Tingenes nuværende Skikkelse er, thi kun den Formaning er gavnlig, der ikke svæver ubestemt omkring, men knytter sig til det Virkelige og Givne.

Dg det er en Formaning, hvilken Apostelen her bestyrker ved Henviisning til Tidernes Bestaaffenhed. Dagene ere onde,

¹⁾ Joh. 10, 16.

²⁾ 1 Tim. 6, 20.

³⁾ B. 21.

⁴⁾ Rom. 15, 13.

siger han; men altsaa? Altsaa skulle vi vel sidde stille, indtil bedre Dage oprinde? altsaa skulle vi vel sige, at vi dog ikke kunne kæmpe mod Strømmen, ikke bryde Stormens Magt, og at vi derfor maae vente, indtil Uveiret er draget over? O nei! det gielder i den videste Betydning, hvad Apostelen siger i en enkelt Henseende: Lad det Onde ikke overvinde dig, men overvind det Onde med det Gode ¹⁾! Vi ere jo dog ikke sendte for at følge med Strømmen, men for om muligt at lede den i en anden Retning, ikke for som uvirkomme Tilskuere at betragte Tidernes Skikkelse, men for at være Guds Tienere til at frembringe en bedre; imod alle Lognens Kunstgreb skulle vi med forenede Kræfter arbejde paa at stille den christelige Sandhed i dens klare Lys, mod Uretfærdighed skulle vi stræbe at befæste Retfærdighedens Herredømme, mod Verdens Had skulle vi sætte den christelige Kierlighed, mod Verdens Egegylbighed sætte Gliid og Iver og Trostaa.

Dagene ere onde, derfor siger Apostelen først: „Kiøber den beleilige Tiid“! Thi ogsaa under de ugunstigste Tider kommer der dog stedse en beleilig Tiid; om Menneskene end for det Meste gaae paa andre Veie, der er dog den Tiid, da de samle sig for at høre Guds Ords Formaning, om end mange Dren ere tilsluttede, der er dog maaskee det, som er aabent, om end mange Hierter forhærdes, der er maaskee dog det, som er blødt, som maaskee er det just nu, for hvilket denne er den beleilige Tiid. Kiøb den, thi den er dyrebar; grib den, medens den er der, thi den kommer maaskee ikke tilbage; vær du vaagen, at du kan vække de Slumrende! Dersom Dagene ere onde, dersom der allevegne ere Farer,

¹⁾ Rem. 12, 21.

som true, Fiender, som ville trænge ind, turde da I være stille, I Menighedernes Hyrder? turde da I slumre, I Bægtere paa det hellige Bierg? Ak! naar vi klage over Tidernes ulystelige Skikkelse, skulde vi da kun stue udenfor Helligdommen og anklage dem, der gaae den forbi? Skulde vi ikke stue ind i Helligdommen selv, og sukke, naar Tienesten der ikke forvaltes, som tilbørligt er, naar vi der blive Forsømmelse og Lunkenhed vaer? Først og fornemmelig ere vi sendte til at prædike, og at prædike er ikke at fylde en Time eller maaskee et langt ringere Tidsmaal med slov og unyttig Tale; at prædike er at forkynde Guds Sandhed, Guds Retfærdighed i hans uroffelige Lov, Guds Naade og Forbarmelse i Christi livsalige Evangelium. Al Prædiken i Christi Kirke gaaer ud fra det os forelagte hellige Ord, som vi ikke tør forandre eller forvanske, men dette Ord skal kundgjøres, bringes ud i Livet, bringes klart ind i Menneskenes Tanke, bringes varmt ind i Menneskenes Hierter, bringes med nye Anvendelser, men med sit uforanderlige Indhold, fra de gamle Tider ind i de nye, at det stedse paany kan finde den belejlige Tid. Først og fornemmelig, sagde jeg, sendes vi til at prædike, det er den Kunst, vi skulle øve fra den Dag, da vi overtage Embedet, og indtil den, da vi atter overgive det i Herrens Haand, men saa skulle vi jo ogsaa stræbe mere og mere at fuldkommes i denne Kunst. Seer hen til dem, der kæmpe for en lav Binding, for et Diebligs Bisald, med hvilken Omhu de berede sig, hvorledes de daglig øve og danne sig, at de ei skulle staae tilskamme; og vi skulle ikke undsee os, naar vi ikke saaledes med al Flid og Anstængelse danne os for vor store Kunst? I forstaae vel, m. Br., hvad Formaningen mener; det er ikke verdslig, ikke forsængelig Kunst,

vi skulle øve; ogsaa ere Gaverne forskjellige, og Mangen vandt stor Pris i glimrende Forsamlinger, og havde dog sin Løn borte fremfor Den, der talede sunde og besindige Ord, Ord, som kom fra Hjertet og gif til Hjertet. Men hvad er dog uværdigere, end naar en Mand, en Guds Ords Prædiker, maaffee i sin Ungdom anvender nogle Aars Flid, og samler sig et Forraad af Foredrag over forskjellige Gienstande, og han da derefter mener at kunne giøre sig Embedet let, og Aar efter Aar tager de gamle, forgienste Ord frem, og aflæser dem stift og koldt efter Dagenes Orden, og da siger, at han har gjort sin Gierning! Vel skulle vi stedse vende tilbage til de samme Lærdomme, vi skulle heller ikke undsee os ved at komme med de samme Forestillinger, og Meget, som vi samlede i tidlige Aar, kunne vi i sildige Aar vel ogsaa benytte; men Tiderne skifte omkring os og i os, og Intet er unyttigere, end naar du endnu ligesom taler i de henfarne Tider, og ikke i de nærværende kjober den beleilige Tid. Intet sløver Tilhørerne mere, end naar de fornemme, at din Tale ikke kommer ny og frisk fra dit Indersite; det Døde kan ikke giøre levende. Tiderne skifte omkring os og i os; men naar du da selv i de Tvivl, der trænge sig frem i de skiftende Tider, stræber at befæste den kristelige Overbeviensning, da har du Det, hvormed du ogsaa kan befæste Overbeviensningen i dine Tilhøreres Sind; naar du selv under Livets Fristelser strider den gode Striid, og stræber altid renere at skionne og udføre, hvad Herrens Willie er, da har du Det, hvormed du kan anvise dine Tilhørere at tvinge de forskellige Videnskabers Brusen, og at arbejde paa altid mere at suldende Helliggiørelsen i Guds Frygt ¹⁾; naar du selv

¹⁾ 2 Kor. 7, 1.

ideligen, idet stundom Tidernes rolige Gang vil dysse dig i Slummer, siger dig: vaagn op, du som sover, staa op fra de Døde, og lad Christus lyse for dig ¹⁾! da vil du ogsaa stundom vække de Slumrende omkring dig; naar du selv i udvortes Trængsel og i din Siels inderste Nød holder fast ved Troen og Haabet, da har du ogsaa Det, hvormed du kan trøste de Bedrøvede og helbrede de sønderknuzte Hjerter. Det er stedse det Gamle, og stedse Nytt; det gaaer uforandret giennem de skiftende Tider, men finder dog stedse paany den beleilige Tid.

Altsaa: Liv, Kraft, Iver; men vi antydede det allerede før, der er et Liv, som ikke er Livet i og fra Gud, der er en Kraft, som er vild, en Iver, som er blind; den virker stedse fordærvelig, og desto mere, jo mere Tiderne ere onde. Derfor bruger Apostelen Betragtningen af Tiderne for at forme os: „Seer til, at I omgaaes varligen, ikke som Uvise, men som Vise; værere ikke uforstandige, men som de, der skionne hvad Herrens Billie er“. Hvor dyrebar en Sag er kristelig Forstand, naar den er forenet med kristelig Fylde og Kraft! Det er den, der kieber den beleilige Tid, det er den, der skielner de rette Midler og Veie, og i de forskiellige Forhold skionner, hvad der er Herrens Billie. Thi Herrens Billie er det, vi skulle fuldbringe, ikke vor egen; en Ild skulle vi antænde, men den hellige Ild paa det rene Alter — ikke en Brand, som fortærer, idet den blusfer høit op i Natens Merke; en Striid skulle vi stride, men med Sandhedens og Retfærdighedens Vaaben, og med Freden for Die, og med Freden i Hiertet. Ak, hvo forstaaer, hvo formaaer det?

¹⁾ Eph. 5, 19.

Men naar vi før kaldte vor christelige Tale i Menighederne en Kunst, som vi stedse skulle lære bedre at øve, er da ikke vort hele Liv i Menigheden en saadan Kunst — den store Kunst at finde Indgang i Menneskenes Hierter, den store Kunst at vinde Mennesker for Guds Rige! Og Ingen, som lægger Haand paa Ploven, forstaaer strax, at føre den; men Ingen, som lægger sin Haand paa Ploven, og seer tilbage ¹⁾, bliver nogensinde vel skiftet til at føre den. Det er den Kunst, vi Livet igiennem, i Arbeide, i Striid, i Ven, i Tro, i Haab, i Rierlighed, skulle lære, som vi aldrig lære tilfulde, men hvoraf Gud dog i Naade vil forunde os at lære Noget, og stedse at lære Mere. Gaverne ere forskiellige, og der ere forskiellige Naader, paa hvilke vi kunne finde Indgang, og finde den beleilige Tiid. Der er Den, som idet han med Aetsindighed, Forstand og Dygtighed varetager ogsaa den timelige Gierning, kan vinde Tillid hos dem, der have det Samme at tage vare, og da maaskee desto bedre lære dem, over det Timelige ikke at forglemme det Eviige. Der er Den, som har Forstand paa Livets daglige Forviklinger, som veed at raade de Raadvilde, at opmuntre de Forsagte, at forlige de Stridende, og saaledes at vinde Tiltro for sin Lærdom. Der er Den, som forstaaer at tale saaledes med de Unge, saa det ogsaa gjør Indtryk paa de Eldre, som ved Omhu for den oppvoxende Slægt og Omhu for de Syge og Trængende, ved passende Død i rette Tiid og ved sin hele Omgængelse forstaaer at giøre Underviisningen og Formaningen giældende. Noget af Hvert skulle vi Alle forstaae, den Ene mere, den Anden mindre, men Gud give os i Alt at forstaae, hvad der er hans Villie

¹⁾ Luk. 9, 62.

til os i enhver Tid, og give os Villie og Kraft og Velsig-
 nelse til at fuldbringe!

Og nu, m. Br., sende vi Eder ud i vanskelige Tider; desto mere fornødent er det, at I omgaaes varligen, ikke som Uvise, men som Vise, og kiøbe den beleilige Tid. Den skal Herren ogsaa sende Eder. Thi ikke saaledes ere Dagene onde, at det Gode gaanske skulde fattes. Der er dog trindt omkring ogsaa god Jord at finde, hvori Sæden kan fæste Rod og bære Frugt, naar kun Sædemanden gjør sin Gierning. Der ere dog trindt omkring gode Spirer, som kunne opvaxe til frugtbare Træer, naar kun Urtegaardsmanden vander og freder. Dersom endog vor Kirkes Tilstand her synes som et staaende Vand, hvor Intet bevæges, og hist som den oprørte Søes, hvor Alt syder og bruser: der er Den, som kan røre Vandet, at det faaer lægende Kraft, der er Den, som kan byde Havets Bolger: saavidt skulle I komme og ikke videre ¹⁾; der er Den, som har sagt: at Helvedes Magter ikke skulle faae Overhaand over hans Kirke ²⁾. Saa annammer Embedet efter Herrens Ord og i hans Navn; annammer det med Ydmyghed; thi den Ydmyge giver Gud Raade ³⁾; annammer det i alvorlig og inderlig Bøn, thi Den, som beder, skal faae ⁴⁾; men annammer det i Tro og i Haab, thi Troen overvinder Verden ⁵⁾, og Haabet beskæmmer ikke ⁶⁾. Haabets Gud fylde Eder med al Glæde og Fred, idet I troe ⁷⁾! Amen.

¹⁾ Job 38, 11.

⁴⁾ Matth. 7, 8.

⁷⁾ Rom 15, 13.

²⁾ Matth. 16, 18.

⁵⁾ 1 Joh. 5, 4.

³⁾ 1 Petr. 5, 5.

⁶⁾ Rom. 5, 5.

XXII.

Den 25de Februar 1842.

Text: Joh. 17, 1—5.

Dette talede Jesus, og opløstede sine Dine til Himmelen, og sagde: Fader! Timen er kommen, herliggior din Søn, at ogsaa din Søn maa herliggior dig; ligesom du har givet ham Magt over alt Riød, paa det han maa give alle dem, som du har givet ham, et evigt Liv. Men dette er det evige Liv, at de kiende dig, den eneste sande Gud, og den, du udsendte, Jesum Christum. Jeg har herliggior dig paa Jorden; jeg har fuldtømmet den Gierning, som du har givet mig at giøre. Herliggior du mig og nu, Fader, hos dig selv med den Herlighed, som jeg havde hos dig, før Verden var.

„Et evigt Liv“: hvorfra stammer det Ord? Det er nu blevet saa sædvanligt, at det mangen Gang høres og siges næsten uden Eftertanke; men saaledes skee dette ikke i Andagtens hellige Timer, saaledes skee det allermindst af os, m. Br.! Og naar vi da alvorligen betænke hvad vi sige, hvorfra stammer da dette Ord? Det betegner ikke Noget af Alt hvad vore Dine ssee, thi hvor vi endog skue hen, blive vi kun vaer et skrobeligt og affældigt Liv; Alt paa Jorden spirer og voxer og visner og opløses. Det betegner ikke hvad vi efter vor naturlige Tilstand fornemme i os selv, thi Enhver maa dog sande det gamle Udsagn: Bisfelig et Menneffe er idel Forsængelighed, hvor fast han end staaer ¹⁾; ogsaa al Menneffets Herlighed er som Græssets Blomster; Græsset visner og Blomsteret derpaa falder af ²⁾. Hvo har da lært de Dodeliges forgængelige Slægter at tale om et evigt Liv? hvo har fort den Tale ud over Landene, op i Verdens Glimmer

¹⁾ Ps. 89, 6.   ²⁾ 1 Petr. 1, 24.

og Pragt, ned i Verdens Nød og Elendighed, ind i de Skriftlærdes Skoler, ind i de Umyndiges første Underviisning, ind i Menneffenes Hjerter? Vi vide, hvad Apostelen fordom sagde til sin, til vor Herre og Mester: Til hvem ellers skulde vi gaae? du har det evige Livs Ord ¹⁾. Og de Ord, hvilke Faderen havde givet Ham, dem gav han sine Apofiler ²⁾, dem have de givet os; ogsaa vi tale endnu det evige Livs Ord. Ordet kunne vi gientage, forklare, søge at skaffe Indgang; men Han, som er over Alle, havde ikke blot Ordet, men Livet selv; han kan gienføde os, indgyde os nye Kræfter, han kan, han vil, som vi nys horte ligesom fra hans egne Læber, give alle dem, hvilke Faderen har givet ham, et evigt Liv.

„Et evigt Liv“: hvad betyder det Ord? Det siger dog Mere, end blot et tilkommende Liv, skiondt det ogsaa siger dette; thi dersom der Intet var for Menneffet ud over det nærværende Livs Grændser, da, hvad der endog var skienket os i Christo, og hvis endog det nye Liv, som ved ham rører sig i os, i sig selv var evigt, men vi ikke blot her bare det som i strøbelige Kar, men vi selv vare Forgængelighedens Bytte, da var der ikke givet os et evigt Liv. Det betyder et saligt Liv, og det er vel sandt, at Saligheden i sin Fylde kun har sit Hiem i det himmelske Rige, og at Ordet saaledes viser op til Det, som er oventil. Men saa vist det endog er, at Herrens Forjættelser udstrække sig paa hiin Side af den jordiske Tilværelse, at det er himmelske Gaver, han forjætter, saa kan det evige Liv dog ikke betegne Noget, der først skal vorde; tværtimod ere vi anviste til, allerede nu, ja hvert Dieblik, at gribe det evige Liv ³⁾, vi kunne og skulle

¹⁾ Joh. 6, 68.

²⁾ Joh. 17, 8.

³⁾ 1 Tim. 6, 12.

allerede her smage den himmelske Gave og fornemme den tilkommande Verdens Kræfter ¹⁾); det er allerede for denne Tilværelse, at vi skulle bede Herren at give os det levende Vand, som stiller Sielens hede Tørst, ja at han forjættede os i vort Jnderste en Kilde, som opvælder til et evigt Liv ²⁾, og at hans Apostel taler om dem, som have det evige Liv blivende i sig ³⁾. Dersom Guds Rige er Retfærdighed, Fred og Glæde i den hellige Aand ⁴⁾; dersom det evige Liv er Sandheds og Retfærdigheds og Kierligheds Fylde, da bør og tør dette Liv ikke være os fiernt; og hvergang Egnens Mørke og Bildfarelsens Taager adspredes for Sandhedens Straaler, og hvergang Retfærdigheden seirer over Urettens Bedersyggelighed, og hvergang Kierligheden overvinder det Onde med det Gode, hvad enten alt dette skeer i Riger og Lande, eller i enkelte Samfund, eller i enkelte Menneskers Bryst, og hvergang Guds Fred udgyder sig i de Dødeliges Hjerter: da er det det evige Liv, der aabenbares. Og hvergang, m. B., vor Tale bidrager hertil, hvad enten det er offentlig i vore Menigheders Forsamlinger, eller i den stille Dmgang med dem, hvilke Gud drager til os, da tale vi de Ord, hvilke Herren har givet os, det evige Livs Ord.

Men hvilken er disse Ords egentlige Kierne? hvilken er den Grundvold, hvorpaa vi skulle bygge? hvad er det Første og det Sidste, hvorfra vi stedse paany skulle begynde, hvortil vi stedse paany skulle vende tilbage? Vi have hort det i vor Text: „Dette er det evige Liv, at de kiende dig, den eneste sande Gud, og den, du udsendte, Jesum Christum“.

¹⁾ Hebr. 6, 4, 5.

²⁾ 1 Joh. 4, 10, 14.

³⁾ 1 Joh. 3, 15.

⁴⁾ Rom. 14, 17.

O, m. Br., hvor ofte have vi hørt disse Ord fremsagte! Men hvor sorgeligt er det, naar de fremsiges koldt og fløvt, naar de ligesom blive en Nødhielp, hvor Talen ellers vilde standse, naar de ikke fremsiges, som Apostelen taledes, i Kraft, og i den Hellige Aand, og i fuld Overbeviisning ¹⁾! Derfor, m. Br., i denne Eders Indvielses høitidelige Time give Gud os Naade til at sige dem saaledes, at der kunde være en Gienlyd deraf i Eders hele forestaaende Tieneste!

Altsaa først: Dette er det evige Liv, at Menneffene kiende den eneste sande Gud. Det var med dette Vidnesbyrd, at Apostlerne traadte frem blandt Hedningerne, de vidnede for dem, at de skulde vende sig til Gud fra Afguderne, at tiene den levende og sande Gud ²⁾. Vi vide, hvilken Indgang de fandt, hvorledes Afgudernes Altare omstyrtedes, og deres Tempel enten nedbrødes eller indviedes til en bedre Tieneste. Tor vi da altsaa nu sige, at denne Grundvold er lagt, saa den ikke behøver at lægges paany? at det første af de Bud, der hørted fra Sinai, for at de skulde lyde over Jordens vide Kreded, nu er saaledes trængt igiennem, idetmindste hos os, saa det ikke er fornødent, at det oftere gientages? Vi tale nu ikke om de Folkedlag, der endnu sidde i Dødens Mørked Skygger, for hvilke Christi Evangelium endnu ikke er fremløst. Men forestille vi os, at den sande og levende Gud taler til den Deel af Jordens Indvaanere, som kaldes Christenheden, og siger: Jeg er Herren, din Gud, du skal ikke have fremmede Guder for mig; tor vi da sige, at dette Bud ikke mere lyder advarende og straffende? Ere de Tider forsvundne, da de Christne satte de selvgiorte Helgener paa Guds

¹⁾ 1 Theesf. 1, 5.

²⁾ 1 Theesf. 1, 9.

Throne, eller dog gave dem Guds Orde, da de gjorde sig udstaarne Billeder af dem, og tilbade dem, og dyrkede dem¹⁾? Eller tør vi sige, at Christi Kundskab nu udbreder sig i saadan Klarhed, saa vi tør haabe, at Døvertroens, at Hedenskabets sidste Skygger snart ville svinde? Ak! vi stue jo, hvorledes vor evangeliske Kirkes Fiender igien reise deres Hoveder, vi høre jo, hvor Mange de atter vorde, som søge hen til visse Steder, der skulle være hellige fremfor andre, og hellere ville tilbade Gud under uværdige Tegnelse, end i Aand og Sandhed. Men dersom vi endog vilde ansee den Fare, at disse Bildfarelser kunde udbrede sig blandt os, som fiernere eller mindre truende, gielde da hine Apostolens Ord ikke just for vore Tider, at Verden for idel Biisdom ikke vil erkiende Gud i hans Biisdom²⁾? Er den eneste sande Gud mere fornegtet, naar Menneffene tilbade Skabningen istedenfor Skaberen, tilbade deres Hænders Gierninger, end naar de tilbade deres egne Tankers Fostre? De Uldre iblandt os erindre endnu fuldt vel, hvilke Tider vor Ungdom faae, hvorledes en ond, gudsfornegtende Aand drog ud og syntes at ville udslutte Alt hvad der var kaldet Helligt paa Jorden. Der kom andre Tider, Menneffene vendte sig atter til den forladte Sandhed, og det syntes, som om hiin Aand var vegen til sit Hiem, til Afgrundens Dyb. Men er den ikke atter løsladt? høre vi ikke atter dens frække Raab? see vi ikke atter dens Tjeneres himmelstormende Færd? — Vi fornegte ikke Gud, sige de; vi erkiende en Guddom, en Alt giennemtrængende Kraft, som hver Dag skaber, ordner og opholder, som vorder virkelig i Alt hvad der rører sig i

¹⁾ 2 Mos. B. 20, 3, 4.

²⁾ 1 Kor. 1, 21.

Livets vide Riger, som vel igien ligesom fortærer sine Børn, som synker tilbage i sig selv, men kun for igien at opstaae i nye Skikkelser; den ære, den tilbede vi, og vi leve for at erkiende den i dens Gierninger, i os selv og trindt omkring os. Men denne Guddom, som ikke er virkelig i sin Fylde, thi kun dens enkelte Aabenbareelser træde frem i Dieblikkets Birkelighed og Tilværelse, den er jo kun Menneskets Tanke, er ikke den sande Gud, som lever og bliver i Evighed. Er det ikke selsomt, at, medens denne Verdens Wiisdom befylder os for at vi danne os en Gud efter vort Billede, i vor Lignelse, at vi tillægge ham menneskelig Bevidsthed, menneskelige Tanker og Følelser, da danne de selv sig deres Gud i Lignelse af en Bært eller et Træ? Thi hvad er deres Forestilling om den Natur, som de kalde deres Gud, Andet end Forestillingen af en Bært, som udfolder sig efter en indre Drikt, efter sin Nødvendighed, som skyder Stengel og Blade, som sætter Blomster og Frugter, ligesom Urten paa Marken, ligesom Træet i Skoven, som i Vinteren taber sin Skionhed, og i Baaren udfolder den paany, og Jutet veed om sin Herlighed, ligesom Træet i Skoven? Men aldrig skal jeg bøie mine Knæe for det døde og kolde, det altfrembringende og altfortærende Uhyre, som de kalde deres Gud; thi min Siel tørster efter Gud, efter den levende Gud, og aldrig skal min Længsel hvile, indtil jeg kommer hen at see hans Ansigt¹⁾. Vel veed jeg, at Gud ikke er som En af os, ikke er et Menneskes Barn, jeg skal ikke drage ham ned i Stovet, ikke besmitte ham med menneskelig Skrobelijkheid. Men jeg veed ogsaa, at Gud skabte Mennesket i sit Billede, at vi ere og

¹⁾ Ps. 42, 3.

hans Slægt¹⁾. Den Livets Flamme, som tændtes i mig, er dog en Gnist af Hans Væsen, som har Livet i sig selv²⁾. Den bevidste og klare Tanke i min Siel, den vidner mig om Ham, som fra Evighed kiender alle sine Gierninger³⁾; thi Han, som plantede Dret, skulde Han ikke høre? han, som dannede Diet, skulde han ikke see⁴⁾? De dybe Følelser i mit Hierte, som ere mit Væsens Adel, dets Styrke og dets Vre, de vidne mig om Hans Væsen, som dannede mig i sit Billede; thi Han, som kalder os til Retfærdighed, skulde Han ikke giøre Ret? han, som drager os til hverandre i om og trofast Kierlighed, skulde Han ikke selv være Kierlighed? O, dette er det evige Liv, at vi kiende dig, du eneste sande Gud, dig, som lever evindeligen, dig, hvem vor barnlige Læbe allerede kaldte vor Fader i Himlen, dig, som lader vidne om dig, at, som en Fader forbarmer sig over sine Børn, saaledes forbarmer du dig over dem, som frygte dig⁵⁾.

J skulle vide, at en levende Gud er iblandt Eder, sagde Josua fordum til sit Folk⁶⁾; det Samme sendte vor Herre og Mester sine Apostler ud at sige til alle Folkene paa Jorden; det Samme byder han os endnu at sige til een Slægt efter den anden. Men Han, som sagde: Den levende Fader udsendte mig⁷⁾, han siger ogsaa: Dette er det evige Liv, at de kiende Den, hvem Faderen udsendte, Jesum Christum. Dette er det andet Hovedstykke, vi skulle prædike, dersom vi vilde tale det evige Livs Ord, thi dette er Vidnesbyrdet, som vi have annammet, og som vi skulle overantvorde, at Gud har givet

1) Ap. G. 17, 28.

2) Joh. 5, 26.

3) Ap. G. 15, 18.

4) Ps. 94, 9.

5) Ps. 103, 13.

6) Josua B. 3, 10.

7) Joh. 6, 57.

os det evige Liv, og dette Liv er i hans Søn ¹⁾. Jeg vilde blues og væmmes, dersom jeg her skulde udvikle den Viisdom, som disse Tider have sat istedenfor det christelige Evangelium, hvorledes de lade Enhver, som fremtræder paa Jorden, fød af en Kvinde, bære Gudmenneskets hellige Navn — det er jo og et Barn af deres Gud — og lade deres Vise hæve sig høit over Ham, som forud vandrede blandt det ringe, vankundige Folk, og hvis Viisdom vistnok var saa langt fra deres, som Middagens Lys er fra Nattens dybeste Mørke. Nei! der er kun Een, i hvem Guddommens Fylde boer legemligen ²⁾, kun Een, hvem Faderen har givet Magt over Alle, paa det han maa give alle dem, som ere ham givne, et evigt Liv. Ikke af den fordærvede Rod opstige de Safter, som kunne forædle den vilde Stamme, at den bærer skion og vederqvægende Frugt; ikke som En blandt de Andre i den faldne, dybt fordærvede Slægt kunde Den fremgaae, som skulde indgyde det nye Liv; men Liv og Frelse kunde kun Han bringe, som er Faderens Eenbaarne, fordi han er hellig, adskilt fra Syndere ³⁾, fordi han og Faderen ere Eet ⁴⁾. Mine Brødre! vi skulle visseligen være Kundskabens Børn, Skrivkloge, oplærte til Guds Rige, vi skulle søge at indsamle et Forraad, baade Gammelt og Nyt ⁵⁾, hvoraf vi kunne tage frem og meddele, thi vi kaldes jo Menighedens Lærere. Men naar vi da have hørt de Vise fra de gamle Tider og de nye Tider, naar vor Siel forvirres af mange svære, tvivlsomme Tanker, da lader os daglig sætte os ved Jesu Christi Fødder, og høre de livsalige Ord fra hans Mund; thi han er bleven os Viisdom

¹⁾ 1 Joh. 5, 11.

⁴⁾ Joh. 10, 30.

²⁾ Kol. 2, 9.

⁵⁾ Matth. 13, 52.

³⁾ 1 Petr. 1, 18.

fra Gud ¹⁾, og de Ord, han taler til os, ere Aand og ere Liv ²⁾. Vi ere Sendebud, som om Gud formanede formedelst os, vi skulle bede og formane: lader Eder forlige med Gud ³⁾; vi skulle lade Lovens Strengthed høres, lede Menneskene til at erkiende, at dersom de ville sige, de have ikke Synd, da bedrage de dem selv, og der er ikke Sandhed i dem ⁴⁾; vi skulle kalde dem til Bod og Bedring, fremkalde Angerens Taarer, og dersom Retfærdighedens Haand ligger tungt paa dem, da skulle vi sige: Bærer Herrens Brede, thi I have syndet imod ham ⁵⁾. Men naar de da føle, at alt dette ikke gjør fyldest, at alle Taarer ikke udslette deres Brode, at de intet Offer have at bringe for deres Siels Synd, da skulle vi føre dem til Jesu Christi Kors, thi han er bleven os Retfærdighed ⁶⁾. Dog for alle Ting lader os ikke prædike Christum saaledes, som om han var vore Synders Diener ⁷⁾, lader os sige, og gientage, og indskærpe, at dette er Guds Villie, vor Helliggjørelse ⁸⁾, at uden Hellighed skal Ingen see Herren ⁹⁾. Men dersom vi ville lære Menneskene den sande Hellighed, som ikke bestaaer i noget udvortes Væsen, men i det rene Hierte, lære dem Retfærdighed og Bestandighed og Barmhiertighed og Forsonlighed og Taalmodighed og Gudhengivenhed, da lader os stille dem Jesu Exempel for Die og drage dem til hans Samfund, thi han er given os til Helliggjørelse ¹⁰⁾. Vi skulle søge at lette deres Byrder, som arbejde og ere besværede, skulle opmuntre de Forsagte, troste de Bedrovede, besøge de Syge, sidde ved

1) 1 Kor. 1, 30.

2) Joh. 6, 60.

3) 2 Kor. 5, 20.

4) 1 Joh. 1, 8.

5) Mich. 7, 9.

6) 1 Kor. 1, 30.

7) Gal. 2, 17.

8) 1 Thesf. 4, 3.

9) Hebr. 12, 14.

10) 1 Kor. 1, 30.

den Døendes Leie, gaae ind i Sorgens Bolig, naar Døden har krævet sit Bytte. Men for alle Ting lader os da tage den Herre Jesum med, thi han er ogsaa given os til Forløsning¹⁾; det er dog ham alene, som fuldeligen kan vederqvæge den Bannmægtende, som er den Læge, der kan helbrede saarede, sonderknuste Hjerter, han er den Helt, som har tvunget Døden under sine Fødder, som har bragt Liv og Uforfrænkkelighed for Lyset ved sit Evangelium²⁾.

Ja, Livets, det evige Livs Evangelium var han sendt at forkynde, og vi have hørt i vor Text, hvorledes han, da Timen var kommen, kunde sige i sin Bøn til den himmelske Fader: Jeg har herliggiort dig paa Jorden, jeg har fuldkommet den Gierning, du har givet mig at giøre. Med den Gierning er ingen anden at ligne; det var Forløsningens og Forsoningens store Værk, han havde fuldbragt, han havde herliggiort den himmelske Fader for dem, som da vare omkring ham, og for alle Slægter derefter. I, m. Br., skulle først begynde den Gierning, som er Eder beskiftet, og I vide endnu ikke, hvad I skulle erholde Betsignelse til at udrette, og om I skulle virke i en videre eller snevrere Kreds. Men I skulle dog have Andeel i den store Gierning, I skulle ogsaa herliggiøre Gud paa Jorden. Dertil bede vi nu Gud, at han vil forunde Eder Naade og Kraft, og med den høitidelige Forbøn, der nu stiger op til Himlen for Eder, ville I selv forene Eders Bøn, baade nu, og siden i en stille Time, og herefter hver Dag, saalænge I skulle føre Eders Embede. Og Den, som beder, skal faae³⁾. I tør ogsaa bede om andre gode Gaver, og vi ville ogsaa bede derom for Eder, og Meget deraf skal

¹⁾ 1 Kor. 1, 30.

²⁾ 2 Tim. 1, 10.

³⁾ Matth. 7, 8.

sikkerligen opfyldes, thi naar Gud saa ofte afvender de truende Farer, naar han saa ofte forvandler Sorg til Glæde, naar han oplader sin milde Haand over os, og gjør os Godt, da skeer dette ogsaa, fordi vi bade, fordi vi ydmyge og tillidsfulde vendte os til Ham, som har alle gode Gaver i Haand. Men i alle disse Ting bede vi jo stedse: Skee Guds Villie, ikke vor; og naar da stundom Guds Villie ikke er vor Villie, Guds Tanker ikke vore Tanker, da søger Fristeren at besnære vort Hierte, at indbilde os, vor Bøn var uden Nytte, at der er intet Dre, som agter paa vor Begiering. Men vel Den, som i saadanne Fristelsens Timer kan sige: I al min Bøn var dog hver Dag denne Begiering den første, at Guds Navn maatte helliges i mig og ved mig. Dersom denne Bøn er hørt, dersom jeg fandt Naade og Betsignelse til dog paa nogen Naade at fuldkomme den Gierning, som var givet mig at gjøre, dog paa nogen Naade at herliggjøre Gud paa Jorden, dersom det lykkedes mig dog at finde Indgang hos Nogle, og at vidne for dem, at dette er det evige Liv, at de kende den eneste sande Gud og den, han udsendte, Jesum Christum: da, hvad Gud endog ellers giver eller negter eller tager, han gav dog det, hvorom min meest brændende Begiering bad. Saaledes skee det Eder, m. Br., og saaledes skee det os Alle! Amen.

XXIII.

Den 30te Marts 1842.

(Ved Indvielsen af en til Grønland beskikket Missionær.)

Text: Joh. 10, 14—16.

Jeg er den gode Hyrde, og jeg kender Mine, og kendes af Mine; (ligesom Faderen kender mig, kender jeg og Faderen;) og jeg sætter mit Liv til for Faarene. Og jeg har andre Faar, som ikke ere af denne Stii; dem ber det mig og at føre did, og de skulle høre min Røst, og der skal blive een Hiord, een Hyrde.

Disse den Alt omfattende Kierligheds Ord, som tillige indeholde den skønneste Forjættelse, vare sikkert blandt dem, der tilskyndte den ærværdige Mand, i hvis Fodspor Du, vor Broder! nu skal træde, til atter at oplede Grønlands stjerne, nøgne, i mange Tider ubesøgte Kyster, og atter at hilse deres Indvaanere i Herrens Navn. Den Tanke brændte i hans Siel, at der i hine Lande boede et Folk, som tilforn havde været noie forbundet med vort, til hvilket Christi Evangelium engang var bragt, men som nu, løstrevet fra Moderlandet og fra Christi Kirke deri, paany indhylledes i det aandelige Mørke, ligesom i den lange Vinter ingen Solens Straale, intet Dagens Lys naaer til dets Fielde. Det var ham, som om han ideligen hørte Herrens Røst, der sagde: ogsaa deroppe ved de isdækkede Strande har jeg dem, som ville høre min Røst, og du skal være mig et Redskab til at bringe mit Ord derhen, at ogsaa de skulle forenes med den store, almindelige Menighed, at ogsaa de med Eder, og I med dem, maae worde een Hiord, som der er een Hyrde. Den Tanke lod ham ingen Hvile, og sikkert har Herren mange Gange kaldt ad ham, inden

han ret forstod, at det var Herren, der kaldte ¹⁾). Det kan og mangen Gang være vanskeligt at kiende den himmelske Stemme, der kalder Mennesket til det rette, ham bestemte Maal, fra de forførende Røster, der loffe ud i Bildfarelsens nogne Dræner, hvor ingen Herrens Betsignelse spirer. Hvor ofte er det ikke seet fra Apostlernes Dage til vore, at der vare de, som i deres daarlige Hierters forsængelige Tanker meente sig kaldte til noget Større end det Sædvanlige, og som dog kun fandt det bequemmere at flakke fra Sted til Sted i urolig Virksomhed, end at varetage lovligt Kald, hvilke Apostelens Ord giældte, at de aade Andres Brød for Jutet, at de vandrede uskikkeligen, og arbeidede ikke, men toge sig unyttig Handel for. Saadanne bode og formanede derfor Apostlerne ved vor Herre Jesum Christum, at de skulde arbejde i Stilhed, og æde deres eget Brød ²⁾). Om det virkelig var Herrens Røst, Nogen horte i sin Samvittighed, naar han saaledes forlod den sædvanlige Bane, dette see vi fornemmelig paa det Maal, han sætter sig, som maa være lovligt og hæderligt, paa den Bestandighed, hvormed han stræber frem derimod, saa at Farer ikke afftrække ham, Moisommeligheder ikke trætte ham, Narene ikke omsliste hans Tanker, ligesom den bedste Besegling er den, naar Herrens Betsignelse kroner hans Værk. Paa alle disse Maader er det Kald blevet stadfæstet, som Herren lod udgaae til hiin sin trofaste Tiener, og derfor lever Egede's Navn endnu, baade hiit i det Land, hvortil han paany aabnede Christi Evangelium Udgangen, og her blandt os, og trindt i Christenheden, i Betsignelse.

Han lagde Grundvolden, og Andre have bygget derpaa,

¹⁾ 1 Sam. B. 3, 8.

²⁾ 2 Thess. 3, 8 ff.

faa at nu Christi Kirkes skønne Bygning ogsaa er opreist under Nordpolens Skygger, saa at nu i de Menigheder, der vorde Dig betroede, neppe Noget findes, der jo kiender og bekiender Christi Navn, og at Dit Embede altsaa vil være et andet end deres, der først bringe Christi Navn hen, hvor det endnu ikke er hørt. Desuagtet vide vi vel, hvor Meget der staaer tilbage, for at Evangeliets Betsignelser kunne fuldeligen vorde hiint Folk til Deel, vi miskiende hverken hvor stort det Arbeide er, til hvilket Du udsendes, eller de Besværligheder og Moisommeligheder, under hvilke Du vil have at udføre det.

Men i det vi nu under Bøn til Gud om Kraft og Bistand og Bestiirmelse for Din forestaaende Bei sende Dig ud til fjerne Steder, til et Folk, som Du tilforn ikke kiendte, da glædes vi ved den Tanke, at Du dermed dog ikke rives løs fra os, men at tværtimod det Baand, der forener Dig med os, i denne Time endnu nøiere befastes. Du vil ogsaa der være det samme Fædrelands Son, hvilket vi tilhøre, Du vil være den samme Kirkes Diener, hvilken vi tiene. Thi Kirken i det Land, hvorhen Du gaaer, er jo ikke en Indretning, der bestaaer for sig alene, den er som et Lem af det store Legeme, og hvor Meget der endog er og maa være særegt for den, da er dette dog kun det Udvortes og Tilfældige, det Væsentlige skal og bør være fælles for alle kristelige Kirker; og i denne Mening ere der ikke engang flere forskiellige Kirker, men kun een hellig, almindelig Kirke. De Mænd, som med Gud grundlagde Kirken i hiint Land, meente jo ingenlunde, at dets Menigheder skulde være noget Særskilt, men at ogsaa de skulde have Samfund med os, esterdi vort Samfund er med Faderen og hans Son,

1) Joh. 1, 3.

Jesu Christo ¹⁾); ligesom jo ogsaa vi, naar vi udfikke Sendebud paa de mange forskiellige Veie, ville, at de skulde føre dem, til hvilke de sendes, paa samme Bei med os, til at høre den samme Røst, at der skal blive een Hiord, een Hyrde.

Hvor skionne, hvor hellige ere disse Ord! og hvor sørgeligt er det, at det dog saa ofte synes, som vare de ikke sagte, ikke skrevne til evig Ihu-kommelse, at Christne, ja Saa-danne, som mene sig bedre Christne end Andre, kunne leve og handle, som havde Herren aldrig sagt disse Ord! Men efterdi dette dog steer, have vi i denne Time atter taget dem for os, for at overveie dem med christelige Tanker.

Thi vi see jo, hvorledes i disse Tider ogsaa i Kirken Alt gærer og bruser, som skulde alle Vaand sprænges, alle Dæmninger bortskyldes. Og ligesom allevegne de meest skrigende Modsigelser fremkomme, saaledes høre vi paa den ene Side Læren om den almindelige Kirke forkyndes paa saadan Maade, som skulde Kirkens Eenhed bestaae deri, at der allevegne ere de samme Vedtægter, og vi ikke i nogen Tøddel turde afvige fra det, Fædrene have indført; og paa den anden Side opfordres de Christne, ofte af de Samme, til at affondre sig fra hverandre i mange forskiellige Kirker; og jo flere der trænge sig frem til at være Hyrder og Lærere, desto mere ville de ogsaa Hver især samle om sig en egen Hiord, som skal høre deres Røst, istedenfor den ene, rette Hyrdes. Gud lagde i Menneskets Hierte en Samfunds-Drivt, der, som Alt hvad der er fra Gud, er skion og velgiørende; den vil ikke lade den Enkelte blive for sig alene, men tilskynder Menneskene at forene sig i lovlig Orden, der stedse bestaaer med al tilbørlig

¹⁾ 1 Joh. 1, 3.

Frihed, og til stedse at drage Flere ind i deres Kredse; og denne Drixt er det, som i det christelige Samsund foræbles, og feres hen mod det Høieste. Derimod vakte Guds og Menneffers Fiende i Hiertet det Hovmod, som ikke vil lyde nogen Regel eller Lov, som derfor hader ethvert Vaand, som vil staae alene, for frit at kunne lade den egne Vilkaarlighed raade, men da vistnok i sin Forvendthed vil stifte nye, suvrere Samsund, nemlig med dem, der blindt ville underkaste sig og bære Slavelænker. Skiondt den christelige Kirkes Løsen er det, vi horte: een Hiord, een Hyrde, saa fremstode der dog fra de første Tider de i Kirken, der søgte at adskille hvad Gud har forenet, og, som om Christus var deelt, sagde: jeg er Pauli, eller: jeg er Apollo's, eller: jeg er Kephæ, eller: kun jeg er Christi¹⁾. Men hvor alvorligen, hvor inderligen formanede da og Apostlerne: Vandrer værdigen det Kald, med hvilket I ere kaldte, med al Ydmyghed og Sagtmodighed, med Langmodighed, saa I fordrage hverandre i Kierlighed, og beslitte Eder paa at bevare Aandens Eenhed i Fredens Vaand; eet Legeme og een Aand, ligesom I og ere kaldte til eet Haab i Eders Kald; een Herre, een Tro, een Daab, een Gud og Alles Fader, som er over Alle, og ved Alle, og i Eder Alle²⁾. Kunne Ord være klarere eller mere indtrængende? Og dog, som om de ikke vare sagte, eller ikke havde Myndighed, ikke vare hellige, vedblive mange Christne at ansee det sat i deres eget Vilkaar, om de ville blive i eller træde ud af Samsundet med deres Brødre, at ansee det næsten som en Roes at bære et eller andet Sect- eller Adskillelses-Navn. Vi see, hvorledes nye Bildfarelser opkomme og de gamle træde frem

¹⁾ 1 Kor. 1, 12. 13.

²⁾ Eph. 4, 1 ff.

paany, thi mener aldrig, at Bildfarelsen er overvunden; den har sin Rod i det menneskelige Hjertes Fordærvelse, og vil stedse flyde frem paany. Hvo skulde ventet, at de Tider kunde komme tilbage, da vor Kirkes Daab ikke mere agtedes hellig, da man kunde formaste sig til at lege med de hellige Sacramenter, at bruge dem til tomme, forsængelige Dptog, de Petsfindige til Spot, de Retsfindige til Forargelse og Bømmelse? „En Daab“, sagde Apostelen; og derfor, i hvor mange Partier endog de Christne desværre delte sig, og hvor bittert de endog desværre ofte habede og forfulgte hinanden, da erkjendte de dog hinandens Daab, erkjendte dermed, at der dog var Noget, som forenede dem, en sælles Grund, hvorpaa de alle stode, indtil nu den vilde Trods ogsaa sønderriver det sidste Baand, og end ikke vil have det Mindste tilfælles med den almindelige Kirke over Jordens Kreds.

Spørge vi, hvad det er, hvorved nu stedse Flere mene sig berettigede til at opløse Samsundet med dem, de tilforn kaldte Brødre, til at træde ud af Kirken, af Herrens Huus, for selv at grunde nye Kirker, da høre vi fornemmeligen tvende Aarsager. Den ene er, at de mene, selv at have den christelige Tro i dens Reenhed, og at de ikke ville blive sammen med dem, der, efter deres Mening have forvansket Troen, og ikke lære saaledes, som de foreskrive. Bistnok forudsættes det, at Alle, som skulle tælles til den christelige Menighed, maae kalde Jesum en Herre¹⁾, maae bekiende Jesum Christum at være kommen i Riødet²⁾, at være aabenbaret som Meeneste for at frelse Meenestene. Vi ere opbygte paa Apostlernes og Propheternes Grundvold, saa at Jesus Christus selv er Hoved-

¹⁾ 1 Kor. 12, 3.

²⁾ 1 Joh. 4, 2.

hjørnesteen¹⁾); dersom da Nogen forskyder denne Hjørnesteen, dersom Nogen vil lægge en anden Grundvold, da har han derved udelukt sig fra den Kirke, hvis Grundvold ikke skal være Menneskeværk, hvis Herlighed just er den, at dens Grundpiller ere befæstede af Ham, som udbredte Himlene, som dannede Jorden. Vi vide Alle, hvad der retfærdiggjorde Luther og hans Medstridere, da de nødtes til at affondre sig fra den fordærvede Kirke, hvis Hovdinge ingen Rettelse eller Forbedring vilde tilstede, som satte sig selv paa Christi Stol, og ledte Menneskene til vandløse Kilder, bort fra Ham, som har det evige Livs Ord. Men hvad skal retfærdiggjøre os, dersom vi for Bedtægters eller Bogstavers eller enkelte Læresætningers Skyld ville affondre os fra dem, om hvilke vi dog maae tilstaae, at de have faaet samme dyrebare Tro, som vi selv²⁾? Vel skal Lærdommen stedse mere udvikles, og at dette kan skee rigtigheden og klart og fuldstændigen, dertil skulle vi Alle bidrage med forenede Kræfter. Derfor tale vi om „Opbyggelse“, fordi Christi Kirkes Bygning endnu ikke er fuldendt, men under Herrens Veiledelse og Bistand endnu stedse skal være en guddommelig Væxt³⁾; alle Foranstaltninger i Kirken til Embedets Forvaltning sigte derhen, at vi Alle efterhaanden skulle naae til Eenhed i Troen og Guds Søns Erkiendelse, til Mandes Modenhed, til Christi Fyldees vorne Alder⁴⁾. Men Maalet er Det, hvortil vi stræbe, som vi endnu ikke have naaet; og hvorledes skulle vi naae det, hvorledes skal Christi Evangelium udvikle sig i dets Fylde, hvorledes skulle alle forskellige Forstillinger mere og mere samle sig til Eenhed i Troen og Guds

1) Eph. 2, 20.

2) 2 Petr. 1, 1.

3) Kol. 2, 19.

4) Eph. 4, 12, 13.

Sons Erkiendelse, naar vi strax affkære al Undersøgelse, naar vi ved enhver Afvigelse enten udelukke dem, som menes at fare vild, eller selv affondre os, og saaledes tilspærre os Veien til at kalde, oplyse, overbevise, formane de Vildfarende? O! den Aand, der driver de Christne fra hinanden, der vil opløse Christi Kirke, saa at det ene Lem efter det andet siger: jeg er ikke af Legemet ¹⁾, den er ikke af Herren, thi han har sagt: dem, der ere af en anden Sti, dem vil jeg føre hid, at der skal blive een Hiord, een Hyrde; hvo som foragter dette, foragter ikke et Menneffe, men Gud ²⁾. Og hvor selfomt er det, at, naar vi spørge dem, der sige, at de for Troens Skyld affondre sig fra Menigheden, hvilken Tro de da selv bekiende, paa det vi kunne vide, hvilken Lære de ville udbrede i Landet, og hvilken de føre i deres stiuilte Forsamlinger, da erholde vi for det Meste intet Svar; de ville forbeholde sig, efterhaanden at forandre deres Troesbegreb, som dem tykkes, og kun visse udvortes Bedtægter, i Henseende til hvilke Herren og hans Apostler, Intet have foreskrevet, fastsætte de som Kiendetegn paa, at de have affondret sig fra andre Christne, fra den store Hiord eller Menighed. Og naattet de saaledes ikke ville giøre Regnskab for deres Tro, ville de have Frihed til at drage om i Landet, at prædike paa Gader og Torve og alfare Veie, at henvende sig til Umyndige og Eenfoldige, at stifte Samsund efter egne Love, at opdrage Børnene i hvilke Lærdomme, dem behager! O mine Brødre, hvorhen ere vi komne, naar dette skal kaldes christelig Frihed! Vi begiere sandelig ikke at trænge ind i Nogens Samvittighed og afgiøre hvad han skal afgiøre med

1) 1 Kor. 12, 13. ff.

2) 1 Thes. 4, 8.

Gud, thi vi vide, at Enhver skal giøre Gud Regnskab for sig selv ¹⁾; vi snige os ikke om for at lytte til Nogens Tale, om vi kunde finde Veilighed til Anklage; vi forhindre ikke den frie Prøvelse, endog af de helligste Sandheder, naar den føres paa rette Sted og rette Maade; vi tvinge ikke Nogen, der har Myndigheds Aar, til at høre vor Tale, eller at møde med os ved Herrens Altare; vil den Bantroe frastille sig, da frastille han sig ²⁾! Men ogsaa vi skulle giøre Regnskab ³⁾; vi skulle vogte Guds Hiord, som er iblandt os, og vaage over den ⁴⁾; vi skulle, saavidt det staaer til os, drage Omsorg for, at Bornene opfores i Tugt og Herrens Formaning ⁵⁾; vi skulle, saavidt det staaer til os, drage Omsorg for, at ikke Blinde werde Blindes Veiledere ⁶⁾. Dyrigheden i et christeligt Land skal være Kirkens Forsvar, og skulde den da lade Enhver, der vil, forsøge paa at nedbryde den? Dyrigheden i vort Land skal haandhæve den christelige Tro iblandt Folket, og turde den da give Folket til Priis for alle Bildfarelser?

Men, ligesom der ere Nogle, der affondre sig, fordi de, hvor meget de end maaskee selv vakle i Læren, hvor ofte de endog maaskee selv skifte Læresætninger, ikke kunne taale, at der i Forsamlingerne yttres noget Ord, hvorpaa de ikke have sat deres Stempel: da ere der igien Andre, som sige, at Christi Kirke skulde være Helliges Samfund, og at, da saa mange Vanhellige, Besmittede, Syndere tilstedes Afgang i vor Kirke, maae de selv aflukske sig et andet Hegn, hvor de kunne samles med sande Christne, og ikke skulle besmittes ved

¹⁾ Rom. 14, 12.

²⁾ 1 Petr. 5, 2.

³⁾ 1 Kor. 7, 15.

⁴⁾ Eph. 6, 4.

⁵⁾ Hebr. 13, 17.

⁶⁾ Matth. 15, 14.

Samfund med Syndere. Det var saaledes, Pharisaeren gjorde i Lignelsen, da han stod for sig selv, langt fra dem, der kunde plette hans Helligheds Klædebon, og takkede Gud, at han ikke var som andre Mennesker ¹⁾); det var saaledes, Pharisaerne gjorde i Birkeligheden, da de spurgte Jesu Disciple: hvi æder Eder Mester med Toldere og Syndere ²⁾? Men naar du, min Mester, Herre og Frelser! ikke har stammet dig ved at annamme Syndere; naar du iblandt de Skarer, der samlede sig omkring dig, kunde taale saa mange Uværdige, der kun søgte dig, fordi du havde mættet de Mange med Brød i Orkenen ³⁾, og ikke for at høre, troe og følge dit Ord; naar du i dine Disciples Kredse, endog ved din sidste Nadvere, kunne taale den Discipel, om hvem du dog vidste, at han vilde forraade dig: skulde jeg da ikke taale dem, du har taalt? O, naar jeg møder i din Helligdom, da vil jeg ikke see til Andre, ikke domme eller fordomme, men jeg vil flaae mig paa mit eget Bryst, og sige: vær mig Synder naadig; jeg vil i dine Forsamlinger komme din Apostels Forsamling ihu: randsager Eder selv, om I ere i Troen, prøver Eder selv ⁴⁾); jeg vil, naar jeg knæler ved dit Alter, komme din Apostels Ord ihu: hvert Menneske prøve sig selv, og saaledes æde han af Brødet og drikke af Kallen ⁵⁾). Jeg har læst, hvad du sagde: lader begge, baade Klinten og Hveden, vore tilfammen indtil Hosten ⁶⁾); jeg har læst, hvad du sagde: Himmeriges Rige er liigt en Bod, som kastes i Havet, og samler af alle Slags, baade gode og fordærvede ⁷⁾); jeg veed, at du talede om din Kirke, saaledes som

¹⁾ Luf. 18, 41.

²⁾ Matth. 9, 11.

³⁾ Joh. 6, 26.

⁴⁾ 2 Kor. 13, 5.

⁵⁾ 1 Kor. 11, 28.

⁶⁾ Matth. 13, 30.

⁷⁾ Matth. 13, 47 f.

dens Vilkaar kunne være paa Jorden; og naar du aabnede for Alle, som vilde komme, da skal din Tiener ikke tilslukke. Hvorledes skulde vi og gjøre det, mine Brodre! dersom vi vilde tiltage os at adstille de Gode fra de Døde, tiltage os den Dom, som tilhører Ham, der prøver Hjerter og Nyrer? Hvor ofte vilde vi da ikke affie Nyggen og nedsluge Kamelen, hvor ofte afvise den Skrobelige, hvem Guds Naade endnu kan frelse, og modtage Den, der har rensset det Udvortes, men hvis Jnderste er fuldt af Rov og Uretfærdighed ¹⁾! Vel veed jeg, at Herren vilde fremstille sig en Menighed, som ikke har Plet eller Rynke, men som skulde være hellig og ustraffelig ²⁾; men for at kunne dette, elskede han den og gav sig selv hen for den; for at vorde dens Saliggjører, vogter han den, og freder om den, ja ethvert Træ i sin Viingård pleier han, og skaaner det, og beder for det, om det maaskee vil bære Frugter ³⁾. Hvorledes efterfulgte vi da Herrens Exempel, naar vi strax vilde sige: hug det om, hvorfor skal det gjøre Jorden unyttig, og vanzire Viingarden? Og naar Herren sagde: jeg er ikke kommen at kalde Retfærdige, men Syndere til Omvendelse ⁴⁾: turde da vi ville lægge det an paa, kun at see Retfærdige omkring os, kun Karste, som ikke have Rægen behov?

Herren fremstiller sig i vor Text under det skionne Billede af den gode Hyrde; men den gode Hyrde tager ikke blot Enkelte af Hiorden, og kalder dem Sine, medens han lader de Andre vank om, som de ville; tværtimod, naar Noget farer vild, gaaer han efter det, indtil han finder det, og kan

¹⁾ Matth. 23, 24, 25.

²⁾ Cyh. 5, 27.

³⁾ Luk. 13, 7 ff.

⁴⁾ Matth. 9, 13.

føre det tilbage med Glæde ¹⁾); og ere de blevne adskilte, eller have de adskilt sig selv i flere Flokke, da fører han dem igien sammen, at der kan være een Hiord, som der kun er een Hyrde. Thi i Ordets høieste Betydning er der kun een Hyrde; dog sender den store Overhyrde ogsaa Tienere ud som Hyrder og Lærere ²⁾); og i disses Tal skal Du, vor Broder! nu ogsaa tælles. Du drager ud paa fierne Veie, men ogsaa der er Du i den samme Herres, den samme Kirkes Grinde. Herrens Raade og Betsignelse ledsage Dig, at Du maa udrette det, hvortil Du sendes! Til andre Sæder og Skikke skal Du vænne Dine Dine, til et andet Tungemaal skal Du vænne Dine Læber, og en Række af Dine Nar skal hengaae blandt et Folk, der ved vide Have, som ved Sæder og Skikke og Tungemaal, er adskilt fra Jordens øvrige Folkeslag. Men Overhyrdens Kierlighed omslutter ogsaa dem; ogsaa de ere kaldte til det samme Haab, og før dem, som før os, er der een Herre, een Tro, een Daab, een Gud, som er Alles Fader. Saa agte Du dem ogsaa Din Kierlighed værd; vandre iblandt dem, som det anstaaer det Kald, hvormed Du er kaldet, med al Ydmyghed og Sagtmodighed og Langmodighed; stræb at bære Din Herres og Mesters Villeder, at være en god og trofast Hyrde for den dig betroede Hiord! Kan Du da end ikke skrive dit Navn i Narbøgerne ved vidtlysende Bedrivt, saa skriv det i deres Hierter, som ere Dig betroede; og Han, som sagde: seer til, at I ikke foragte Een af disse Smaa ³⁾), han skal læse den Skrivt, og ikke lade sin Tjener savne sin Lon. Amen.

¹⁾ Luk. 15, 4 ff.

²⁾ Eph. 4, 11.

³⁾ Matth. 18, 10.

XXIV.

Den 24de August 1812.

(Ved Ordinationen af en Præst til Guinea.)

Der ere gamle Ord, som dog aldrig blive gamle, de forynges igien med hver Slægt, og i ethvert alvorligt Menneskes Liv blive de fra Tiid til Tiid igien nye og levende. Et saadant er det gamle Ord: Kiere, hold dig til Gud, og hav saa Fred¹⁾! Dette Ord lod først paa Chaldaæas Sletter, i den navnkundige Videndes Jammer; men hvorledes kunde jeg følge dets Bei giennem Landene, giennem Tiderne, giennem Menneskenes Hjerter? Det er som en Lægedom, der groer i sjerne Dale, men som derfra bringes trindt omkring for at lindre Menneskers Bee. Hvo af os kunde tælle, hvor ofte han har hørt, tænkt, følt dette Ord, og dog vil Gud give sin Raade til, at det kommer nyt og levende til os i denne Time.

Thi, vor Broder, Du, som nu har stillet Dig ved Herrens Alter i en for Dig saa betydningsfuld Time! vi vide det vel, hvor mange Følelser der ved dette Dit Livs store Vendepunkt, hvad enten Du saae tilbage til det Forbigangne eller fremad mod det Forestaaende, have trængt sig igiennem Dit Bryst; men vi ere og forvissede om, at Du har sagt Dig selv: Hold Dig til Gud og hav saa Fred! og naar jeg nu gientager dette Ord for Dig, da mener jeg det ikke som hiin umilde Troster meente det, ikke som en Formaning, der

---

¹⁾ Job 22, 21.

skulde være fornøden; men jeg vilde just i disse Diebliffe tale til Dig, som Du taler til Dig selv, og, dersom Gud giver Naade til, at der i min Tale er Noget, der kan tiene til Bestyrkelse og Opmuntring, at det da skulde være Dig, som om Herren, der sender Dig, selv sagde Dig det giennem sin Tieners Mund, ligesom Dit Ord nu herefter skal være en Røst, giennem hvilken Herren taler til dem, som vilde høre.

Der er Ingen, der ret veed, hvad det er at finde de levende Bandkilder, uden Den, som først gif giennem den lange, brændende Orken; der er Ingen, som ret veed, hvad det er at finde Fred i Gud, uden Den, der har prøvet, ikke blot Uro i Livets mangehaande udbortes Omverlinger, men den indvortes Uro i mangehaande tvivlende Tanker, i mangehaande stridende Følelser og Begieringer. Dog, denne Uro har ethvert Menneske fornummet, den Ene maaskee mere, den Anden maaskee mindre, men der er intet Menneske, hvis Hierte jo har stielvet i Begieringer og Lidenskaber, i Nydelse og Savn, i Haab og Frygt, og derfor er der heller Ingen, som jo nogen Gang har spurgt, hvor han skulde finde Hvile for sin Siel. Men da dese Menneskenes Veie sig. Der ere Rogle, om hvilke Apostelen siger det forunderlige Ord, at de, fremmedegiorte fra Guds Liv formedelst den Bankundighed, som er i dem, formedelst deres Hiertes Forhærdelse, esterat de have udsørgt, hengive sig til al Ureenheds Bedriøt for Bindings Skyld¹⁾. „Esterat de have udsørgt“, siger Apostelen. I den Mening faaer vel Ingen udsørgt i Verden, at Sorg og Rummer ikke mere skulde besøge ham; tværtimod,

¹⁾ Eph. 4, 18. 19.

jo mere Nogen mener at flye Sorgen ved at hengive sig i Verdens Tjeneste, desto meer gielder det om ham, hvad Apostelen paa et andet Sted siger om dem, hvis Lyst stod til denne Verdens Binding, at de fore vilde fra Troen, og have giennemstunget sig med mange Smerter¹⁾). Al, men der ere Mange, som virkelig faae udsørgt den dybere og ædlere Sorg, hvorved Gud kaldte dem fra Verden til sig, Sorgen over Alt hvad der i Tvivl, i Begiering, i Synd holdt dem i Adskillelse fra Livets evige Kilde og sonderreev deres Hierte, den Sorg, som dog maaskee tidligere tilskyndede dem til at spørge om, hvad der tiende til deres Fred. Derom spørge de ikke mere, Fred, i Ordets høiere Betydning, mene de, er ikke at finde, og enhver Tanke derom vilde kun forstyrre deres Ro; saa lykkes det dem ogsaa at forjage enhver saadan Tanke, at forhærde deres Hierte, at vorde ganske fremmede for Guds Liv, og, felesløse, hengive de sig da, enten til Uteerlighed, eller til den umættelige Higen efter denne Verdens Binding, eller til begge Dele, thi de ere ikke langt fra hinanden.

Hvo der ikke kan, ikke vil dette, hvo der ikke vil stille den dybere Uro, den hellige Længsel i sit Hierte ved at udsuffle den, men hvo der heller ikke vil, ikke tør lade sig omtumle af alle Veir under denne Himmel, ikke vil lade sig fortæres af den indenfra\voerende Smerte, han vil engang, snart eller seent, høre det Ord: \Kiere, hold dig til Gud, og hav saa Fred! høre det saaledes, at det trænger ind i hans Væsens Dybder; og ikke forglemmes som de fleste andre Ord, han hørte i Verden.

„Hold dig til Gud“, nemlig i Bon, i Tro, i Lydighed.

¹⁾ 1 Tim. 6, 10.

Der er en gammel, hellig Fortælling om en Mand, som i Nat-
 tens underlige Syner kæmpede med Gud, og, da Gud syntes
 at ville forlade ham, raabte: Jeg slipper dig ikke, før du
 velsigner mig ¹⁾). Hvo har lært at bede og har ikke i hiin
 Fortælling seet et Billede af hvad der foregik i hans egen
 Siel under Livets alvorlige Prover? Thi saaledes synes vi
 stundom i Bonnen at kæmpe med Gud; det er i Grunden
 ikke saa, men vi kæmpe med vore egne tvivlende Tanker; dog
 synes det os, som om vi hørte en Røst, som den i Vignelsen:
 Gier mig ikke Uro, Døren er nu tilluft ²⁾), eller som om
 den Høieste trattedes ved vort Raab, og vilde gaae fra os;
 men da ikke at vige fra ham, indtil han hører, ikke at slippe
 ham, indtil han velsigner, dette er at holde sig til Gud i
 Bonnen. Men at bede er ikke at fordre, ikke at forestrive;
 at bede er at overlade sig i Guds faderlige Villie, og, som
 Bonnen fremgaaer af Tro, saaledes styrker den igien Troen
 i vore Hierter.

Hold dig til Gud i Tro, i den Forvisning, at han er,
 og at han bliver deres Belønner, som søge ham ³⁾). Det er ikke
 svært at troe paa Gud i de gode Dage, naar Veien er banet
 og synes at føre os til vore Dnsfers Naal. Men Guds
 Tanker ere ikke vore Tanker, Guds Veie ikke vore Veie, og
 da at troe, stiondt vi ikke see ⁴⁾), da, som det siges om Abra-
 ham, at troe imod Haab med Haab ⁵⁾), da, som det siges
 om Moses, at holde hart ved den Ufsynlige, som om vi saae
 ham ⁶⁾): dette er den Prove, vi skulle bestaae. Naar Apo-
 stelen siger: Vi vide, at alle Ting tiene dem til Gode, som

¹⁾ 1 Mos. 32, 26.

²⁾ Joh. 20, 29.

³⁾ Luk. 11, 7.

⁴⁾ Rom. 4, 18.

⁵⁾ Hebr. 11, 6.

⁶⁾ Hebr. 11, 27.

elste Gud¹⁾, da taler han om den fuldvoisfe Erkiendelse, som enhver Christen bør have; men i Henseende til de enkelte Skiebner, hvorigiennem vi føres, da formaae vi ofte ikke at see Guds Naades Sol lyse igiennem Mørket, eller vi see kun som giennem et dunkelt Glas, i en mørk Tale²⁾, og da er det, vi skulle holde os til Gud i Troen; thi Troen er en Bestandighed i det, som haabes, en fast Overbeviisning om det, som ikke sees³⁾. Men hvorledes kunne vi i en fast Tro holde os til Gud, dersom vi ikke holde os til ham i Lydig-
hed? At adlyde er bedre end Dffer, sagde Herren fordam ved sin Prophet⁴⁾, og han siger os det hver Dag endnu. Det er godt og gavnligt, at vi ikke forsumme de Andagts-
øvelser, der drage vort Sind fra Verden til Gud; men vi skulle ikke mene, at vi ved at offre Gud nogle Tanker og Følelser kunne frikiobe os fra den øvrige Lydighed mod Guds Bud. Det er godt og tilbørligt, at vi med Taalmodighed og Hengivenhed bringe Gud de Dffere, han kræver, naar han negter os vore Dnster, eller tager fra os vore Hierters Lyst; men vi ere ikke blot fatte i Verden for at lide, men for at handle; hver Dag har en Fordring til os, og da at stræbe at fyldestgiøre vor Pligt, troe i det Mindre og i det Større, naar det synes os i Tide eller i Utide, under Verdens Vre og Verdens Vanære, naar vi see Frugten spire og modnes, og naar vi ikke see den, ubevægeligen forviisfede om, at vort Arbeide ikke er forsængeligt i Herren⁵⁾, Dag efter Dag at sige: see, jeg kommer — der er skrevet ogsaa om mig i din

1) Rom. 8, 28.

2) 1 Kor. 13, 12.

3) Hebr. 11, 1.

4) 1 Sam. B. 15, 22.

5) 1 Kor. 15, 58.

Lov — at gjøre, Gud, din Villie¹⁾): dette er at holde sig til Gud i Lydighed.

„Kiære, hold dig til Gud, og hav saa Fred!“ Vi vide det vel, m. Br., at det ikke er den udvortes Fred, dette Ord forjætter. Vel har Guds sande Frygt ogsaa Forjættelse paa det Liv, som er²⁾, og visseligen nytter det til at nyde Livet og see gode Dage, at stille sin Tunge fra Ondt og sine Læber at de ikke tale Svüig, at vende sig fra Ondt og gjøre Godt, at søge Fred og hige efter den³⁾. Men det er ikke denne Fred, som Ordet, som vor Herres og Mesters, som hans troeste Efterfølgeres Exempel forjætter. Men paa de vildtbevægede Strømme stedse at have en Himmels Stjernes faste, ledende Skin, under alle Livets Storme at have et sikkert Anker, som kan holde det vakkende Skib, under al Livets Uro at kunne bringe Sielen i sin Hvile: dette er, hvad vi kunne og skulle naae; Forjættelsen lyder paa den Guds Fred, om hvilken Apostelen siger, at den overgaaer al Forstand⁴⁾, som derfor vore Ord ikke kunne beskrive, men som overgaaer ethvert Gode, hvilket ellers kan nævnes.

Det gamle Ord, over hvilket vi tale, blev sagt længe før Christus blev aabenbaret i Verden, da i det Høieste kun fierne Syn svævede for Seernes Dine. Vi ville heller ikke negte, at ogsaa Mangen, som endnu ikke ret kiender Christum og hans Opstandelses Kraft og hans Lidelsers Samfund⁵⁾, naar han ellers frygter Gud og gjør Retferdighed⁶⁾, kan fornemme et Glimt af den Guds Fred. Men det Største og Fuldeste blev os skienket, da Gud lod forkynde Fred ved Je-

1) Hebr. 10, 7.

2) 1 Tim. 4, 8.

3) 1 Petr. 3, 10, 11.

4) Phil. 4, 7.

5) Phil. 3, 10.

6) Apstl. G. 10, 34.

sum Christum ¹⁾). Og vi, som troe paa ham, og vi, som ved ham skulle stræbe at bringe Freden, hvor den ikke er — skulle vi ikke bære det hellige Klenodie, hvis Nydelse vi skulle forskaffe Andre, omkring med os i det bedste Gjemme, i fromme, troende, lydige Hjerter? „Fred paa Jorden!“ saaledes lød det fordem ved Frelserens Fødsel, saaledes lyder det paany, hvorsomhelst han ligesom fødes paany i Lødom, hvorsomhelst han fødes i et Mennekses Hjerter. Dog viser det sig noksom, hvor lange Tider der ville hengaae, inden, efter Prophetens Udtryk, Ulven holder sig til Lammet, og Varden ligger hos Rødet ²⁾, inden der gøres Pagt med de vilde Dyr paa Marken, og Pagt mellem Menneksene indbyrdes, og Bue og Sværd og Krigens Redskab sonderbrydes af Landet, og de boe tryggeligen ³⁾; ja en saadan Fred kommer vel aldrig fuldeligen under denne Himmel. Men Fred i Hiertet, at der Loven ligger hos Lammet, at der de stærke Begieringer, som uden Herrens Nands Indvirkning vilde bruse vildt frem, og de milde Følelser, som ellers vilde svække Kraften, forenes i Livets Fred — o, m. Br., dertil skulle ikke først lange Tider hengaae, ikke først store Skiebner fuldbyrdes i Verden, det kan, skal, vor skee, hvorsomhelst Nogen paakalder Herrens Navn af et reent Hjerter. I Jesu Navn og med Jesu Kraft lyder det allevegne: Holder Eder nær til Gud! det lyder ogsaa i den Nye Pagts Tider: Holder Eder til Gud i Tro og Lydighed; dog har Christi Evangelium endnn et skionnere Ord, thi, som Apostelen siger, vor Herres Naade har viist sig meget overflodig med Tro og Kierlighed i Christo Jesu ⁴⁾. Christi Lydighed er Kierlighed, og dette at elste

¹⁾ B. 35.

²⁾ Ef. 11, 6.

³⁾ Hof. 2, 18.

⁴⁾ 1 Tim. 1, 14.
6*

Gud og elste Næsten er Opfyldelsen af Christi Lov. Og til Lovens Bud knytter sig Evangeliets Forfættelse; i Jesu Navn og med Jesu Kraft lyder det allevegne: Holder Eder nær til Gud, saa skal Gud holde sig nær til Eder ¹⁾!

Dette er, hvad vi skulle prædike, og selv beslitte os paa efter vor Prædiken; dertil er det, at Du findes, Broder, hvem vi nu bedende og velsignende omringe. Du gaaer ud til nye vanskelige Forhold, gaaer ud til Lande, hvor Dagens Hede brænder trykkende og qvalm, men hvor dog ogsaa den Almægtige er aabenbar i sine Gierningers Skønhed og Fragt, til Lande, hvor ogsaa en ond Lue brænder i Menneskenes Hjerter, men hvor der dog sikkert ogsaa er en Levning tilbage af Ligheden med Ham, som skabte dem. Du gaaer ud paa uvisse Veie, men Du tør troe, at du gaaer med Gud.

Thi saavist som du i Ydmyghed har hørt Guds Kald, og saavist som Du i en god Samvittighed har besluttet Dig til at følge det, saavist tør Du ogsaa fortroste Dig til, at Du er paa Herrens Bei, og gaaer til den Tieneste, hvor Han vil bruge Dig. Den Tieneste kan være mæisom og tung; vi kunne ikke dølge det, at Du vil finde Mange, hvilke efter den Apostelens sørgelige Ski.dring, som vi forhen anførte, formærkede i Forstanden, fremmedegiorte fra Guds Liv formedelst den Bankundighed, som er i dem, formedelst deres Hjerters Forhærdelse, felcslose have hengivet sig til Uteerlighed, til al Ureenheds Bedrivt for Bindings Skyld. Men Gud, som vil, at alle Mennesker skulle vorde salige og komme til Sandheds Erkiendelse ²⁾, vil ogsaa berede Dig Veien, vil styrke Dig til den Dig anviste Gierning, at Du vil kunne udsaae

¹⁾ Jak. 4, 8.   ²⁾ 1 Tim. 2, 4.

mangen god Sæd i de Unges Hjerter, og pleie den i de Eldres, at der ogsaa vil være Ord fra din Læbe, som finde et godt Sted, som komme af Tro, og som tiene til at vække og bevare Troen, som komme af Kierlighed, og som finde Gienklang i Kierlighed, Ord, som Aanden lærer, som Aanden bringer, hvorhen de skulle, som Aanden frugtbargjør, at der dog maa være nogen Høst. Vi kunne ikke vide, hvilke Skiebner der skulle bestikkes over Dig, men vi vide, hvo der bestikker dem, hvis almægtige Haand der holder alle vore Skiebners Traade, og styrer dem med Wiisdom og Barmhertighed. Guds Kraft styrke Dig nu og stedse, og det Ord, som nu i den heitidelige Time led ind i Dit bevægede Sind, det lyde stedse igien i enhver Tvivlens, Angestens, Mismodets Time: Kiere, hold Dig til Gud, og hav saa Fred! Amen.

XXV.

Den 17de Marts 1843.

Text: Tit. 1, 1—4.

Paulus, Guds Tiener og Jesu Christi Apostel til Guds Udvalgtes Tro og Erkiendelse af Sandheden til Gudfrygtighed, i Haab om det evige Liv, hvilket Gud, som ikke lyver, havde lovet fra evige Tider, men har nu til sin Tid aabenbaret sit Ord ved den Pradisen, som mig er betroet efter Guds vor Frelseres Befaling: til Titus, min ægte Søn i den fælles Tro: Naade, Barmhertighed, Fred fra Gud Fader og den Herre Jesu Christo, vor Frelser!

Dersom vi tage Ordet „Apostel“ i den høieste Betydning, da betegner det en Værdighed, der ikkun kunde tilkomme de Faa, som i alle kristelige Menigheder bære dette Navn, og hvis Antal aldrig kan forøges; men forstaae vi Ordet efter dets egentlige Betydning om „en Udsendt“, da, m. Br., kunne vi tilegne os Alt, hvad Paulus her siger om sig selv, som gjeldende ogsaa om Enhver af os; og hvo af os skulde da ikke føle Hjertet brænde i sit Bryst, idet han tilegner sig saadanne Ord?

„Guds Tjener“ er ethvert Menneske, til hvilken Bestilling han endog er kaldet og sat; han er ikke sin egen, og hvad enten han paa Jorden erkjender en Herre over sig eller ikke, da har han en Herre i Himlen, hvis Gierning han skal udføre, til hvis Bestkiemmelse han tør fortroste sig, og for hvem han skal aflægge Regnskab. Jo større det Embede er, der er Noget betroet, desto høitideligere lyder Ordet, og derfor kaldes i Særdeleshed Værdigheden, hvilken en Deel af Guds Retfærdigheds Magt er betroet til at lønne og at straffe, en Guds Tjener ¹⁾. Men paa en særdeles Maade kaldes vi Guds Tjenere, fordi Guds Ord er os betroet; fordi vort Embede staaer i den nærmeste og umiddelbare Forbindelse med Gud og de guddommelige Ting; vi gaae ud i hans Navn, skulle forsøge ligesom at sætte hans Navn paa alle Ting, og føre alle Ting tilbage til ham.

Men atter her gjælder det, at, dersom vi tage Ordet i den høieste Betydning, da er der kun Een, som er udsendt for at føre Alt tilbage til Gud; men, skiondt han er Hovedet, virker han dog kun i det hele Legeme gjennem Forbindelsens

¹⁾ Rom. 13, 4.

led ¹⁾, og ligesom han først beskikkede Nogle til Apostler, saaledes beskikker han endnu Nogle til Hyrder og Lærere ²⁾, og i denne Mening ere ogsaa vi „Jesu Christi Udsendte“.

Den, der udsendes, sendes til Noget; hvortil ere vi udsendte? „Til Guds Udvalgtes Tro“; til at fremkalde, nære, befæste den Tro, i hvilken Guds Udvalgte have vandret og i hvilken de skulle vandre, der ikke blot, som Alle, høre Guds Rald, men, skikkede til det evige Liv ³⁾, give det Indgang, og hvis Navne ere skrevne i Livets Bog. Udsendte, bliver Apostelen ved, „til Erkiendelse af Sandheden til Gudsfrygtighed“, og dette er et saa mærkeligt Udtryk, at vi i disse Diebliske fornemmelig ville dvæle derved.

Vi ere visseelig, m. Br., udsendte for at skaffe Sandheden Erkiendelse, dog ikke enhver Sandhed. Der er en Sandhed i de timelige Ting, i deres Beregning og Ordning; den kan være saare vigtig og gavnlig, vi skulle Alle, efter vor Stilling og Evne, bidrage til at skaffe denne Erkiendelse Fremgang hos Eldre og Yngre, men dertil er det christelige Lære-Embedet ikke indstiftet. Der ere Sandheder, som udvide og opløste Sielen, ved hvilke vi beregne Stjernernes Baner og maale deres Frastand, ved hvilke vi søge at udgrunde Jordens Bygning og de Love, efter hvilke den omstiftes; Enhver, hvis Rald det er, stræbe at trænge dybere ind i disse Sandheder, men det er ikke til deres Forhyndelse, at vi ere udsendte. Men „Sandhed til Gudsfrygtighed“, dette er, hvad vi skulle prædike og indskarpe, skulle stræbe at bringe nær til Menneskenes Forstand og i deres Hierte. Det var denne Sandhed, Herren meente, da han sagde, at han var

1) Eph. 4, 16.

2) B. 11.

3) Apostl. G. 13, 48.

kommen til Verden for at vidne om Sandheden, og at Hver, som er af Sandheden, hører hans Røst ¹⁾); det var den, Apostelen meente, da han sagde, at Gud vor Frelser vil, at alle Menneſſer ſkulle komme til Sandheds Erkiendelse ²⁾). Men i det Apostelen, naar han taler om Sandheden, aldrig kunde mene Andet end denne Sandhed, hvorfor mon han dog her udtrykkelig tilføier: „til Gudfrygtighed“? Uden Tvivl maae der efterhaanden være fremkomne Saadanne, som ogsaa foregave, at de havde Sandhed at lære, men hvis Sandhed ikke forte til Gudfrygtighed.

Vi finde nemlig her et Maal, en Henſigt angiven, som vi ved Sandhedens Grandſkning for os ſelv, ved dens Forfyndelse for Andre, ſtedſe ſkulle have for Die, nemlig Herrens Frygt. Derimod høre vi Andre, som med et Skin af Ret paastaae, at Sandheden ſkal ſøges for dens egen Skyld, uden nogen Forudſætning eller forudfattet Mening om, hvorhen den ſkal føre os, at vi ſkulle betroe os til dens Førelſe, ubekymrede om, enten vi derved komme til ſmilende Ryster eller paa nøgne Heder, at vor Forſkning ſkal være uegenlytlig, og at vi ſkulle glæde os ved at have fundet Sandheden, om den end adſpreder vore ſtionneſte Dromme ſom Aoner, knuſer vore kiereſte Duſter ſom et Rør, knækket af Stormen. Og viſſelig formaae vi Intet mod Sandheden, vi maae give den Magt; men derſom Sandheden virkelig var et Uhyre, for hvis giftige Aande alle Blomſter viſnede, under hvis Trin alle Livets Spirer bleve ſondertraadte, da veed jeg ikke, hvorfor vi ſkulde opſøge den i dens Huler, eller glæde os, naar den nærmede ſig; da veed jeg ikke, hvorfor

¹⁾ Joh. 18, 37.   ²⁾ 1 Tim. 2, 4.

vi ei turde vorde saa ligegyldige mod Sandheden selv, som den da vilde giøre os med alt Andet, eller hvorledes der kunde være Tale om en Pligt imod Sandheden, naar Sandheden selv løste alle Forpligtelsesgrunde, og den fuldenbte Viisdom dog vilde være den: Lader os æde og drikke, thi i Morgen ere vi døde ¹⁾). Dersom det virkelig var Sandhed, hvad, som Digteren siger,

En med stor Dybsindighed fandt ud,

At Ondt og Godt er Eet, og der er ingen Gud ²⁾,

da kunde, hvo der vilde, forlyste sig i denne Sandhed, men det var ikke til dens Forkyndelse, at Jesus Christus udsendte sine Sendebud, og Intet kan være uværdigere, end at paatage sig en Sendelse med den Villie at modarbejde Hensigten, hvori man sendes.

Men ligesom der i Apostelens Dage var en formeent Sandhed, der lærte, at Opstandelsen allerede er skeet ³⁾ — hvormed der udentviol meentes, at den Fornøelse, den saakaldte Indsigt, hvorved et nyt Menneske fremstaaer renset fra de gamle Fordomme, var al den Opstandelse, der er at vente — og dog Opstandelsens og det evige Livs Evangelium trængte igiennem al Modstand, seirede over alle Bildfarelser, og, hvis jeg tør udtrykke mig saa, selv stedse vil opstaae paa ny, indtil Fuldenbelsen er der: saaledes vil ogsaa stedse Fromhed og Guds frygt giøre sig gieldende mod Alt hvad der har Sandheds Skin, men fornægter dens Kraft. Thi hvorledes skulde der i sig selv her kunne være nogen Striid? Saa vist som Herrens Frygt ikke er et sygt Hiertes Feberdrøm, men er den dybeste Følelse i Menneskets Jnderste, saarist

¹⁾ 1 Kor. 5, 32.

²⁾ Lurdorph.

³⁾ 2 Tim. 2, 15.

maa den være grundet i Sandhed; og saavist som Sandheden er Erkiendelse af det, som virkeligen er, saavist maa den ogsaa oplyse Gudfrygtigheden i vore Hjerter.

Men der ere tvende Veie, ad hvilke Mennesket kommer til Sandheds Erkiendelse. Den første er Sandhedens umiddelbare Fornemmelse i vort Inderste. Naar Guds Lov taler til os, da kan Samvittigheden ikke Andet end erkiende, at dette er den Lov, som vi Alle skulle adlyde, og naar Loven siger os, at Herren vor Gud er stærk og nidkier, og betaler Enhver efter hans Gierninger, da veed og erkiender Samvittigheden, at det ber os Alle at aabenbares for den Retfærdiges Domstol, og svare til hvad vi gjorde. Naar Christi Evangelium taler til os, naar det forkynder os om Ham, som er den evige Faders udtrykte Billede, hans Væsens rette Aabenbarer, om den Kierlighed, hvori han kom, ikke for at søge sit Eget, men for at søge og frelse det Fortabte, om den Opoffrelse, hvorved han har baaret al Verdens Synd, om den Opstandelse, hvorved han har ført Liv og Uforfrankelighed for Lyset, om den Hellige Aand, som udgaaer fra Faderen og Sonnen, og udvikler det nye Liv i de Troendes Inderste: da svare alle rorte Hjerter: Ja og Amen, og alle vore bedre Følelser samtykke, at visse det evige Livs Ord. Hvad vi saaledes erkiende i den umiddelbare Fornemmelse, hvoraf Fornuften har sit Navn, hvad vi følte i vort Væsens Dybder, der, hvor Livets Udspring er, hvad vi annammede i den Tro, i hvilken vor hele Siel kan hvile, dette er Sandhed, og Sandhed til Gudfrygtighed, til Blisdom, til Salighed. Men denne Fornemmelsens Fylde søger da Forstanden, og skal den sege, at bemægtige sig, at uddanne i klare Tanker, at samle i fuldstændig Indsigt og Videnskab.

Hæder og Held med Enhver, som forsker med Redelighed og Idmyghed, som, med Maalet stadig for Die, selv stedse stræber fremad, og forer Andre frem med sig! Men paa den svære Bei op til Kundskabens Høider kan det ogsaa skee, at Tanken forvildes, det kan skee, at den slaacer sig til Ro, hvor der endnu ikke skal være Hvile, at den standser paa den halve Bei, hvor endnu mange af Tidens og Ewighedens Egne sliule sig for den. Derfor er det, at Guds Ord er os givet, paa det at det skal vejlede Tanken og kalde den tilbage fra Bildfarelse, og anspore den at søge, og under Guds Bistand at finde, hvad der endnu er skjult. Men dersom Guds Ord forsmaaes, dersom den menneskelige Kløgt hovmoder sig, da skeer det ogsaa, at den mangelfulde, eller forvirrede, eller falske Kundskab kalder sig Sandhed, ligesom Sumpens gøg-lende Jld kaldes et Lys, saavel som Solen, ja saavel som det evige Lys, og da er der en saakaldet Sandhed, som ikke er til Gudsfrygtighed. O! længesiden vilde Verdens Biis-dom have forbudt os at bede, have udslukt alle de Offere, som fra fromme Hjerter stige op imod Himmelen og hellige Livet paa Jorden, fordi det siges, at Gud jo dog kiender vor Trang, og dette vistnok med Kette, og siges, at Guds Beslutning dog ikke forandres, men dette forsaavidt med Urette, som Guds Beslutning er til deres Frelse, som vorde ham behagelige, og det er i Bønnens Idmyghed og Tillid, at vi vorde behagelige for Gud. Men dog har Bønnens fromme Møst aldrig tauget, og skal aldrig tie, saalænge der er et fromt Hjerter, som har fornummet, at der er en anden, nærmere, glædere Bei til den evige Fader, end den giennem kolde Tanker, saalænge der endnu er mindste Agt for det Ord, der indeholder baade Guds Befaling og Guds Forjættelse: Bede, saa skal

Eder gives ¹⁾. Længesiden vilde Frelserens herlige, milde, guddommelige Skikkelse været tagen bort fra Menneskenes Born, længesiden vilde den kolde Buisdom have indbildt dem, at, naar vi kun have de Verdomme, som han har bragt i Bevægelse, hvortil han har henledet Eftertanken, men som dog i Grunden udvillig sig af Menneskets eget Jnderste eller af hans Selvbevidsthed, som det kaldes, da kunne vi frit lade Tvivlen fortære hans jordiske Aabenbarelse. Men hvo der eengang har været greben af Christo Jesu, hvo der har kiendt ham og hans Opstandelses Kraft og hans Lidelsers Samfund ²⁾, hvo der har fulgt ham paa hans Veie paa Jorden, hvo der i stille Timer har siddet ved hans Fodder, hvo der med et af Synd og af Sorg sonderknuust Hierte har staaet ved hans Kors, og i det saarede Hierte følt Forsoningens Lægedom, hvo der i Samfundet med ham har følt den tilkommende Verdens Kræfter at giennemstrømme sit Jnderste: han vil vide, at det ikke var et Blendværk, han saae, men den evige Kierligheds herligste og helligste Aabenbarelse, ham vil den kolde sonderlemmende Tvivl aldrig kunne frarivste hans Forløser, for ham vil Lognen aldrig kunne tilhulle Den, som har sagt, hvad Han alene i den fuldeste Betydning kunde sige: Jeg er Sandheden ³⁾.

„Sandhed til Gudfrygtighed“, dette, m. Br., er det, vi ere udsendte at prædike, den Sandhed, som vi selv i vore Hjerter fornemme at føre til Herrens Frygt, og at bringe Herrens Trost med sig; men da skulle vi ogsaa prædike den til Gudfrygtighed, det er saaledes, at den kan vække det Samme i vore Tilhøreres Hjerter. Thi, m. B., der ere mange Tunge-

¹⁾ Matth. 7, 7.

²⁾ Phil. 3, 10.

³⁾ Joh. 14, 6.

maal i Verden, og ikke blot forsaavidt, at Folkene derved adstilles, men i det samme Folk tales der ofte med saa forskellige Tunger, at den Ene ikke forstaaer den Anden. Der er det Sprog, som tales i de Lærdes Skoler, hvor ethvert Begreb skal nøiagtig bestemmes og afgrændses, hvor man derfor undgaaer den billedlige, den levende Tale, at den ikke skal anslaae andre Strænge i den Hørendes Sind, end de, der just nu skulle berøres; der laanes ofte Udtryk fra fremmede Tungemaal, som ikke have deres Rod i det Sprog, vore Fædre talede, der gif ud ligesom af Folkets Rierne, og igien tiltalte Folkets Indre; der dannes nye Udtryk, som kun Den fatter, der tidligen ledtes ad den samme Tænkningens Bei, paa hvilken de fandtes. Meget heraf er fornødent for dem, der ville nærme sig Videnskabens indre Helligdom, og forhandle de vanskelige Opgaver med de Indviende; Meget er ogsaa kun som et broget Klædibon, der skiftes efter Tidens Brug og Skik, men bæres omhyggeligen af dem, der ifkun laane af Andre, men Intet have til eget Eie, der mene, at Bistdommen kan iføres med Raaben, der er til Skue. Der som vi da fra vore Skoler vilde tage dette Tungemaal med ud i Folket, og tale det i Menigheden, da, hvis det endog var Sandhed, vi talede, vilde vi dog ikke tale den „til Gudsfrygtighed“, vi vilde, som Apostelen siger, være dem, der ikke vide Sprogets Betydning, som Udlændinge, vi vilde maaskee opbygge os selv, men ikke tale Menneſter til Opbyggelse, Formaning og Trost, og hvorledes kunde da Den, som staaer paa Lægmands Plads, sige Amen til vor Tale, efterdi han ikke veed hvad vi sige ¹⁾? D m. Br., dersom vi ere Sand-

¹⁾ 1 Kor. 12, 11. 3. 16.

hedens Tienere, da lader os aldrig vorde Menneskers Trælle ¹⁾, da giøre aldrig Forfængeligheden vor Tale til en lydende Malm og en klingende Vielde ²⁾; da lader os komme ihu, at, naar den store Apostel, hvis Formaning vi horte i vor Text, kom, endog til de Menigheder, som vare de klogtigste og sindrigste, da kom han ikke med prægtige Ord eller Biisdom at forkynde det Guds Vidnesbyrd ³⁾; men han talede, hvad han var udsendt til, talede Sandhed til Gudfrygtighed, og den Tale har seiret over Verdens Biisdom, har seiret over Tidernes Omstiftelser, den lyder os endnu til Opbyggelse, Formaning og Trost.

Vi have søgt at udlægge det Ord i vor Text, som vi denne Gang, efter Tidernes Heilighed, i Særdeleshed vilde tage til Eftertanke; men ogsaa Apostelens øvrige Ord trænge dybt i vort Sind til Opvækkelse og Bestyrkelse! „J Haab om det evige Liv“; siger han; thi dette Haab skal Guds og Jesu Christi Tjener vække og nære i Andres Hjærter, men dette Haab skal ogsaa være i hans eget Hjærte. Kunne vi tænke os noget Skionnere, end en Guds Ords Tjener, som lever i, og vandrer i, og prædiker Sandhed til Gudfrygtighed selv i et vist og stadigt og glad Haab om det evige Liv? Et vist og stadigt Haab, sige vi, thi „Gud, som ikke lyver“, som ikke kan negte sig selv ⁴⁾, den trofaste Gud, der ikke kan skuffe, som Verden skuffer, „havde lovet det fra evige Tider“, nemlig i sig selv, i sit evige Raad; men hvad der var skjult i Guds Raad, det „har han til sin Tid aabenbaret“, det blev et blandt Menneskene udtalt „Ord“, udtalt ved Ham, hvem Faderen havde beskiftet

¹⁾ 1 Kor. 7, 23.

²⁾ 1 Kor. 13, 1.

³⁾ 1 Kor. 2, 1.

⁴⁾ 2 Tim. 2, 13.

vertil, som er den rette Aabenbarer af Guds Hemmeligheder. Og dette Ord blev forkyndt blandt Menneskene „ved den Prædiken, som mig er betroet“, siger Paulus; men, m. Br., kan ikke Enhver af os sige det Samme? Det er den samme Prædiken, som høretes hist i Østens og Sydens Lande, som ogsaa skal høres her ved Østersøens Strande, og fiernt ved Rysterne bag Vesterhavets Bolger, hvorsomhelst Herren sender os, sine Tienere, hen. Og det er ikke en Prædiken, som vi selv have opfundet, som vi tor forandre efter eget Vilkaar, men den „blev os betroet“, som den og var Apostelen betroet; og os, som ham, „efter Guds vor Frelsers Befaling“, som vil, at Alle skulle vorde salige og komme til Sandheds Erkiendelse ¹⁾).

Paulus skriver dette til Titus, „sin ægte Søn i den fælles Tro“. Naar vi nu ogsaa ville anvende disse Ord paa Eder, m. Br., da ere vi vel de Ældre og giennem vor Haand annamme I Embedet. Men I stode ikke tilforn i nærmere Forhold til os, I have ikke siddet som Lærlinger ved vore Fodder, og vi have ikke Act til at tiltale Eder, som Apostelen sin Discipel. Men, m. Br., ved Apostelens Fodder have I dog vel siddet, og ville fremdeles sidde, og naar vi nu først og fremmest i Herrens Navn, men dog ogsaa i de Vidners Navn, som lagde Grundvolden til Christi Kirke paa den ene faste Hiørnesteen, og som for stedse skulle være alle vore Mestere og Lærefædre, udsende Eder til den Eder betroede Tjeneste, o da kunne vi ikke formane Eder bedre, end til at ville findes værdige til at kaldes Pauli ægte Sønner i den fælles Tro, i den Tro, som han bekiendte, i

¹⁾ 1 Tim. 2, 4.

hvilken han levede, for hvilken han arbejdede og leed, ja for hvilken han ikke agtede sit Liv selv for dyrebart¹⁾); i den Tro, som ogsaa vi bekiende, uden hvilken vort Arbejde vilde være forgiøres, vort Liv have tabt dets Betydning, dets Trost og dets Haab.

Saa velsigne vi Eder da og med Apostelens Ord, vi bede for denne hoitidelige Time, bede for hver Eders Bei, fiern eller nær, for hver Eders Gierning i den Tieneste, der nu vorder Eder betroet: „Naade være med Eder, Barmhertighed og Fred fra Gud Fader og den Herre Jesu Christo!“ Amen.

---

¹⁾ Ap. G. 20, 24.

XXVI.

Den 3die Mai 1843.

Naar Apostelen Paulus, idet han formaner til Nadverens Sacraments værdige Helligholdelse i Menighederne, siger: „Jeg annammede det af Herren, som jeg og har overantvordet Eder“¹⁾, da vilde vi her ikke indlade os i nogen Undersøgelse om, paa hvilken Naade Apostelen havde annammet dette af eller fra Herren, men vi vilde minde om, at hvad der saaledes er overantvordet og fremdeles overantvordes, det stammer fra Herren selv; hvor mange endog Forbindelsens Led ere, til hvor mange Egne endog Strømmen har deelt sig, Oprindelsen

---

¹⁾ 1 Kor. 11, 23.

er dog fra Kilben selv. Naar Herren i Bønnen for sine første Disciple sagde: De Ord, Faderen har givet mig, har jeg givet dem¹⁾; naar han, idet han udsendte dem, sagde: Gaaer hen, og lærer alle Folk, og døber dem i Navnet Faderens og Sønnens og den Hellige Aands²⁾; naar han, i det han indstiftede sin Nadvere, sagde: Gjører dette til min Ihukommelse³⁾: da gjorde de, som Herren havde befalet dem; og for at dette ogsaa skulde skee paa de Steder, hvor de selv ikke kunde være tilstede, og skee endnu i de Tider, da de selv vare bortkaldte fra al Gierning henede, overantvordede de hvad de selv havde annammet til troe Mennesker, som vare dygtige ogsaa til at lære Andre⁴⁾, og til at indrette Alt paa bedste Maade. Saaledes er det vedblevet giennem alle Slægter. Hvad Menneskene siden efter eget Vilkaar tilføiede, hvilke Dverlevinger de vilde skaffe samme Myndighed, som Herrens egne Anordninger, dette vedkommer os ikke her, thi dette er, Gud være lovet, affskaffet iblandt os; men hvad Herren anordnede, det er vedblevet, og det skal med Guds Bistand stedse vedblive hos os. Derfor, hvad vi Eldre annammede af dem, som vare før os, og hvad vi atter overgive til dem, som skulle være efter os, det er dog det, som udgik fra Herren selv. Og derfor, mine Brødre! have sig Eders Hierter med mit til Ham, som er Menighedernes Hoved, Begyndelsen og Enden⁵⁾, i det jeg giver denne Time den største Heilidelighed, og siger: „Jeg annammede det af Herren, hvad jeg nu overantvorder Eder.“

Dg hvad er det da, vi overantvorde Eder i denne høiti-

¹⁾ Job. 17, 8.

²⁾ Matth. 28, 19.

³⁾ Luf. 22, 19.

⁴⁾ 2 Tim. 2, 2.

⁵⁾ Aabenb. 1. 8.

delige Time? Først Guds Ord, at I skulle prædike det. Og Guds Ord har et dobbelt Indhold: Loven og Evangelium.

Altsaa overantvorde vi Eder først Guds Lov. Den Lov skrev Gud visseelig i Menneffenes Hjerter, og uagtet al Fordærvelse, som er trængt ind deri, og uagtet den anden Lov, som er i deres Lemmer, og under hvilken de have ladet sig tage fangne¹⁾, uagtet Hjerterne ere bleve følesløse og forhærdede, ere der dog Spor tilbage af Guds hellige Lov, saa at endog Hedningerne stundom giøre af Naturen det, som Loven hyder²⁾, saa at selv de, der synes at have aflastet alle guddommelige og menneskelige Loves Tvang, dog i deres indbyrdes Samqvem fordre Ret af hverandre. Men hvor viser det sig ogsaa, at dersom Loven kun var betroet til Menneffenes saa ofte sovende Samvittighed, til Menneffenes saa ofte forvirrede Tanker, da vilde den snart forvanskes eller ganske udslettes! Hvor viser det sig ikke i disse Tider, da saa mange mere og mere foragte al udvortes Myndighed, hvorledes de løse det ene Guds Bud efter det andet, indtil de endog frigjøre alt det Døde, de skulde tvinge, og aabenbar hylde Syndens og Dødens Lov³⁾! Derfor, da Gud udvalgte et Folk, at der den hellige Spire skulde plantes, som siden skulle opvaxe til det store Træ, der den hellige Ild skulde tændes, som siden skulde oplue til den klare Flamme, da gav han Moses den Lov, hvilken han oprindeligt havde skrevet i Menneffenes Hjerter, skrevne paa de tvende Tavler til et Bienesbyrd for alle Tider, skrevne i de forunderlige, saa simple og dog saa majestætiske Bud, som begynde fra Det, der altid maa være Begyndelsen, fra den Vrefrygt for den ene sande,

1) Rom. 7, 33.

2) Rom. 2, 16.

3) Rom. 8, 2.

levende Gud, den Almægtige, Hellige og Retfærdige, som skal bevares i ethvert Hierte og i ethvert Samsund, som tale til Barnet i dets tidligste Forhold, og sige det med den alvorligste og dog mildeste Myndighed: Hædre din Fader og din Moder, at det maa gaae dig vel, som følge Manden i alle Forhold, og værne om Menneskers Liv, om Egteskab og Sæder, om Eiendom, om Navn og Rygte, og da vende sig til det Jnderste i Mennesket: Du skal ikke begiere! De Bud vare skrevne med Guds Fingerr¹⁾, altsaa med den Skrivt, som ikke kan udslettes; Steentavlerne ere længe siden sonderbrudte, men Budene ere overførte i de hellige Bøger, og ogsaa i Henseende til disse Bud kunne vi endnu sige: Hvad vi annammede af Herren — thi han var ikke kommen at opløse Loven, men at fuldkomme den²⁾ — det overantvorde vi Eder, at I skulle prædike det. Thi vel skulle vi drage Omsorg for, at Budene efter deres Bogstav tidligen indprentes i den Unges Hufommelse, tidligen ere paa hans Læber; men derved er jo kun den ringeste Deel af vor Tjeneste fuldført; vi skulle prædike Guds Lov, ikke løse end det mindste af disse Bud; men, som vi selv skulle beslutte os paa at gøre derefter, saa skulle vi ogsaa lære Menneskene det, skulle stræbe at føre Skrivten, som fordem stod paa Steentavlerne, over paa Hiertets Rindtavler, som Apostelen siger³⁾, ind i det levende Hierte, og derfra atter ud i alle Livets udvortes Forhold; vi skulle føre Guds Lov op paa de høie Steder og ned i de lave, skulle anvende den efter Tider og Omstændigheder, og prædike den efter al Guds Godhed og Strengthed⁴⁾. Thi streng

¹⁾ 2 Mos. B. 31, 18.

²⁾ Matth. 5, 17.

³⁾ 2 Kor. 3, 3.

⁴⁾ Rom. 11, 22.

er Loven, og byder over alle Gierninger, de aabenbare og de skjulte, og over alle Ord, dem, som udgaae af det befindige Overlæg, og dem, som ofte fare saa letfindigen hen, og over alle Tanker, og vi skulle ikke forglemme at sige, at Herren prøver Hierter og Nyrrer ¹⁾, at Herren vor Gud er en nidkier Gud, som hiemseger Misgierninger og al Ondskab ²⁾, en Gud, som ikke lader sig spotte, men som lader Mennesket heste, hvad han saaede ³⁾. Men saa skulle vi ogsaa stræbe at prædike Loven saaledes, at den kan vorde Menneskene kier, at de kunne see den i dens himmelske Skionhed, vi skulle føre alle Budene hen til de tvende, om hvilke Herren sagde, at i dem indeholdes den ganste Lov: Du skal elske Gud af dit ganste Hierte, og din Næste, som dig selv ⁴⁾. Og saaledes skulle vi prædike Loven, saa at vi kunne sige hver Den, som horer os: Det Bud, som vi byde dig, det er ikke underligt for dig, det er saare nær hos dig, i din Mund og i dit Hierte, at du skal giere det ⁵⁾.

Lovens alvorlige Prædiken indslutter Alt under Synd ⁶⁾, den fordrer hvert Menneske frem for Hans Domstol, som skal betale Enhver efter hans Gierninger ⁷⁾, som seer i Lødom, og betaler aabenbare ⁸⁾. Men naar vi da have vaakt den Bedrøvelse, som er efter Gud ⁹⁾, hvilken Lægedom have vi da at bringe for det sønderbrudte Hierte? hvorfra hente vi Tillid og Mod for Den, som forsager under sin Byrde? hvorledes indgyde vi det nye Liv, som skal opstaae i det forriges Sted? Vi annammede det af Herren, hvad vi nu ogsaa overantverde

¹⁾ Ps. 7, 10.

²⁾ 2 Mos. B. 20, 5.

³⁾ Gal. 6, 7.

⁴⁾ Matth. 22, 37 ff.

⁵⁾ 5 Mos. B. 30, 11. ff.

⁶⁾ Gal. 3, 32.

⁷⁾ Rom. 2, 6.

⁸⁾ Matth. 6, 6.

⁹⁾ 2 Kor. 7, 10.

Eder, hans hellige og dyrebare Evangelium. Det er Eder længe siden overantvordet i de hellige Skrifter, men nu overantvorde vi Eder det høitideligen, at I skulle prædike det usforvansket, som det findes i hine hellige Skrifter, at I skulle prædike det med usfortreden Gliid, saalænge Eders Bryst aander, at I ikke skulle skamme Eder derved, thi det er en Guds Kraft til Saliggjørelse for hver den, som troer ¹⁾), at I skulle søge at trænge ind i dets Dybder, og dersfra føre frem alle Lærdommens og Kundskabens Skatte, dersfra føre frem alle de Ting, som høre til Liv og Gudsfrygtighed ²⁾); vi sende Eder — thi hvorfor skulle vi frygte for at bruge de største Ord? — vi sende Eder, eller snarere, Herren sender Eder, til at kundgiøre Evangelium for de Fattige, at helbrede dem, som have et sonderknuust Hierte, at forkynde de Fangne, at de skulle lades løs, og at de Blinde skulle faae Syn, at udlade de Plagede i Frihed ³⁾). Vor Herres Jesu Christi Evangelium er en Forkyndelse om de største og underfuldeste Ting, der ere skeete paa Jorden; og denne hellige Fortælling skulle I først søge at gjøre levende. I skulle føre Eders Tilhørere hen til Bethlehems Krybbe, hvor Verdens Frelser sandt det første Leie, og til det ringe Huus i Nazareth, hvor han opvode i Stilhed og Lydighed; I skulle gaae med dem paa Bierge og i Dale, i Ørkener og ved Søens blomstrende Bredder, hvor somhelst den Hellige har vandret; I skulle føre dem til ham i Jerusalems Tempel, og vise dem, hvorledes det sidste Tempels Herlighed blev større, end det førstes ⁴⁾); da skulle I ogsaa med dem følge ham til Domsuset, hvor den Ustyldige blev

¹⁾ Rom. 1, 16.

²⁾ 2 Petr. 1, 3.

³⁾ Luk. 4, 18.

⁴⁾ Hagg. 2, 9.

fordemt og bescpottet, til Golgathas Hoi, hvor den Retfærdige blev regnet blandt Misdæderne, til den Grav, hvori de Saa, der bleve ham troe, lagde ham med Taarer, men til den Grav, hvis Fængsel ikke kunde holde ham, hvoraf han opstod seierlig, og førte Liv og Uforfrænkclighed for Lysct, og da til det Bierg, hvor han sidste Gang forsvandt for de Tilbedendes Blikke. Alt dette skulle vi stille Menneffene for Dine, at vi maae hæve deres Tanker fra det Daglige og Sædvanlige, fra det Lave og Jordiske, at de maae see Guds Herlighed. Vor Herres Jesu Christi Evangelium er en Forskyndelse om Guds Naade og Frelse, og derfor skulle vi føre det ind i al Menneffers Bce; vi skulle dermed besøge de Syge og Corrigsulde, og lindre deres Smerter, og lette deres besværede Sind. vi skulle dermed besøge de Faldne, at vi maae opreise dem og føre dem til Ham, som annammer Syndere¹⁾, som ingenlunde vil forskyde dem, der komme til ham²⁾, men forlige dem med Gud; vi skulle bringe det til dem, hvilke Verden kalder Retfærdige, men som ikke kalde sig selv saa, som kaldes karske og lykkelige, men som føle sig selv fattige og syge, bundne i saa mangeslags Lænker, at de maae finde Lægedom og Forløsning; vi skulle staae dermed ved Gravene, der lade Tro og Haab og Kierlighed forene sig i milde, lindrende Taarer, og der lade here den Røst fra Himmelen, som siger: Salige de Døde, som doe i Herren³⁾! Vor Herres Jesu Christi Evangelium er en Guds Kraft til Salighed, der skal opløste os, som fra Sorgens, saa fra Syndens Egne, som skal helliggiøre os i Guds Frygt, og indgyde os det nye, evige og salige Liv, der er Herrens Forjættelse til dem, som

1) Luk. 15, 2.

2) Joh. 6, 37.

3) Rab. 14, 13.

holde fast ved ham i en usfremtet Tro. Thi for alle Ting, m. Br. lader os prædike Evangelium saaledes, at det kan og maa bringe en Fornyelse i Livet hos alle dem, der annamme det; lader os aldrig give Anledning til den fordærvelige Mening, at der er en sand og saliggjørende Tro, som ikke tillige er levendegjørende, at der er et christeligt Liv, som blot bestaaer i Kundskab, i enkelte Timers Bod og Andagt, i enkelte afsvungne gode Gierninger, og ikke i en Gienfødselse af det hele Menneske, i en Fornyelse i Sind og Aand, saa Christus lever i os. Hans høie Forbillede er fremstillet for os, at det samme Sind skal være i os, som og var i Christo Jesu¹⁾, thi hvo som siger, at han bliver i ham, han er skyldig at vandre saaledes, som han vandrede²⁾. Ikke at Nogen allerede greb det, eller er allerede fuldkommen, men vi skulle række derefter, og ile mod Maalet³⁾; og saaledes skal ved Guds Ords Formaning og Kraft Loven smelte sammen med Evangelium, den skal staae, ikke som et forhadet og truende Forbud, ikke som en Fiende, der vil anklage os, men som en aloorlig og dog venlig Leder, der viser os den Vej, vi skulle vandre, opfordrer os til den Moie og Striid, giennem hvilken vi alene kunne naae den sande Hvile og Fred, og viser os derhen, hvor vi skulle finde Guds fulde Rustning og Guds fulde Kraft, til Christi Evangelium.

Det Ypperste, vi annammede, overantvorde vi og Eder, Brødre! Guds Ord, baade hans Lov og Evangelium. Men vi annammede ogsaa af Herren de hellige Sacramenter; dem overantvorde vi og Eder.

Gaaer hen og lærer alle Folk og døber dem i det tre-

¹⁾ Phil. 2, 5.

²⁾ 1 Joh. 2, 6.

³⁾ Phil. 3, 12, 14.

enige Navn: hvo som troer og bliver døbt, han skal blive salig¹⁾: dette er Herrens Anordning. Derfor staae vi ogsaa ved Daabens hellige Vand, og annamme gierne Enhver, som kommer til os, annamme saa gierne de smaa Born, der bringes did, og om hvilke Herren har sagt: Lader dem komme til mig, og formener dem det ikke²⁾. Vi sporge ikke, om de ere værdige, om de have fortient at indlemmes i Christi Menighed og at have Adgang til hans Rige, thi ingen Dyd og ingen Tro kan fortjene det; det er Guds Naades frie Gave, ikke af Gierninger, paa det Ingen skal rose sig³⁾. Gud forbyde, at vi skulde mene, at Daaben var betroet som en Trolddoms-Konst til vore Hænder, eller at vi ved den udvortes Gierning kunde gjøre Menneffene salige; det er Guds Ord, som er med og ved Vandet, der bringer med sig alle Guds Forjættelser i Christo Jesu; det er Daaben, som henfører og tilegner alle disse Forjættelser til Den, der annammer den, og siger: det gielder altsammen ogsaa dig, hvor ringe du end er, og fød i Synden, som alle dine Fædre, og skøndt du er et spædt og umyndigt Barn, og ikke kan forstaae, ikke kan bede eller takke, Guds Naade søger dig dog, og forvisser dig om, at ogsaa for din Skyld kom Guds Son til Verden, ogsaa for din Skyld gav han sig hen i Korsets Død, ogsaa over dig svæver Guds Aand, og vil tage Bolig i dig; ak! du kan engang forsmaae og forskyde det altsammen, du kan forvandle Daaben til et Vidnesbyrd imod dig; men naar Troen kommer til, da ere alle Forjættelserne ogsaa dine. Og hvad skulde Troen troe uden Det, som er givet? Men ved Guds Ord er Frelsens Evangelium givet Verden, og ved Daaben er Guds Ord til-

¹⁾ Marc. 16, 16.

²⁾ Marc. 10, 14.

³⁾ Eph. 2, 9.

egnet dig — saa' lader os glæde os, at Barnet, saasnart det vaagner til Bevidsthed, finder sig omringet af vor Herres Jesu Christi Naade og Guds Kierlighed og den Hellige Aands Samfund¹⁾); og lader os forvalte de hellige Ting som vi ber, og ikke negte Herrens Naadegave til Noget, hvem den bør bringes.

Jeg annammede det af Herren — siger Apostelen — som jeg og har overantvordet Eder, at den Herre Jesus i den Nat, da han blev forraadt — o, m. Br., ogsaa Herrens Nadvere overantvorde vi Eder, som vi annammede den efter Herrens Anordning. Vi stille Eder ved Herrens Altare, at I først skulle opløste den alvorlige Kost, og sige: Hvert Menneſte prøve sig selv, og saaledes æde han af Brodet og drikke han af Kalken²⁾, at I først med al den indtrængende Kraft og den Kierlighed, som er i Eder, skulle paaminde ethvert Menneſte, ikke at æde og drikke sig selv til Dom, at I skulle være Sendebud i Christi Sted, som om Gud formanede for medelst Eder, at I skulle bede i Christi Sted: lader Eder forlige med Gud³⁾. Men da ere I uden Ansvar; thi Eder er det ikke givet at prøve Hjerter og Nyrer og at stielne Klinten fra Hveden⁴⁾. Men værere I da fremdeles Sendebud i Christi Sted, som bringe hans Troende Naadens hellige Gaver, dermed at vederqvæge deres Sind og Aand; fører Herren til dem, og dem til Herren, i det noieste Samfund, thi Velsignelsens Kalk, som vi velsigne, er det ikke Christi Blods Samfund? Det Brod, som vi bryde, er det ikke Christi Legems Samfund⁵⁾?

Jeg annammede det af Herren, som jeg nu overantvorder

1) 2 Kor. 13, 13.

2) 1 Kor. 11, 28.

3) 2 Kor. 5, 20.

4) Matth. 13, 29.

5) 1 Kor. 10, 16.

Eder — o, m. Br., hvor opløstes og bevæges mit Hjerte, i det jeg siger dette, i det den Stund nu er der, at jeg skal overantvorde Eder, hvad jeg selv annammede. I komme hid fra forskjellige Veie i Livet, men med Enhver af Eder var jeg forbunden fra hans tidlige Ungdom af, jeg har glædet mig ved ethvert Eders Fremskridt, og nu forundes det mig, at indvie Eder til det hellige Embede, nu forbindes vi ved det skionneste Bånd som Christi Tienere. Saa ville vi og forbinde os ved et gudeligt Forsæt, at vi, Hver i Sit, ville fuldkomme vor Tieneste af den Naade, Gud os dertil vil forlene. Hvad jeg overantvorder Eder, er ikke mit Eget, jeg annammede det af Herren; saa skulle vi ogsaa gjøre Herren Regnskab for, hvorledes vi brugte det. Han være med os, han styrke os til at stride den gode Striid og fuldkomme vort Lob¹⁾; han give den sande og levende Tro i Hjertet, han give Kundskab og Tale, give Rettsindighed i al Dmgængelse, han aabne Menneskenes Hjerter for hans Ord, og give Belsignelse til Embedets Gierning! Amen.

---

¹⁾ 2 Tim. 4, 7.

XXVII.

Den 29de September 1843.

Text: Luk. 6, 44. 45.

Hvert Træ kiendes paa sin egen Frugt; thi man fanter ikke Rigen af Torne, man plukker og ikke Viindruer af Tornebuske. Et godt Menneſte fremfører Godt af ſit Hjertes gode Forraad, og et ondt Menneſte fremfører Ondt af ſit Hjertes onde Forraad; thi hans Mund taler af Hjertets Overflodighed.

Naar Herren ſagde til ſine forſte Bidner: Jeg har ſat Eder, at I ſkulle gaae hen og bære Frugt ¹⁾, da gielder dette os, m. Br., ſaavelſom Hine; og det gielder endnu, ſom for-
dum, at Træet kiendes paa ſin Frugt; ſom Træet er, ſaa vil Frugten vorde.

Der ere Sædelærer nok i Verden, ſom ville ſmykke det udvortes Menneſte, ſom ville affkære det Uanſtændige, Ufrugt-
bare og Skadelige, ſom optælle den hele Række af Pligter og gode Gierninger for enhver Stilling i Livet. Det kan altſammen være godt og gavnligt, det kan ogsaa være bedra-
geligt, derſom det opfattes i den Mening, ſom var det nok at reuſe det Udvortes, ſom var det ved Phariſæernes Retſ-
færdighed, vi kunde indgaae i Himmeriget. Vor Herre og Meſter vil ogsaa hellige Livet, baade ved at qvæle det Onde og ved at fremkalde det Gode, men han vender ſig til Livets Kilde, til det indvortes Menneſte, thi indvortes fra Menneſkets Hjerte udgaaer det Onde ²⁾, udgaaer ogsaa det Gode; han vil indpode et nyt Liv i Stammen og forædle dens Safter,

¹⁾ Joh. 15, 16.   ²⁾ Marc. 7, 21.

thi som Træet er, saa vorder og Frugten; man sanker ikke Figen af Torne, man plukker ikke Viindruer af Tidslær.

J vor Text handler Herren i Særdeleshed om den Gierning, hvortil vi Alle, som jo kaldes Ordets Dienere, ere beskikkede, om Talen. Thi hvilken Forstiel der endog i mange Henseender er paa Ord og Gierning, da er dog Talen ogsaa en Gierning, og vel mægtigere end nogen anden, der er Menneſter betroet; den kan nedrive og opbygge, oplyse og forvirre, saare og læge, fordærve og frelse Menneſters Siæle. Da Herren sagde sine Apostler de Ord, vi nys berorte: Jeg har udvalgt Eder, og sat Eder, at I skulle gaae hen og bære Frugt, og Eders Frugt skal blive ved, da var Det, hvortil de vare satte og sendte, dette, at betiene Guds Evangelium ¹⁾, at være redbonne til at prædike det, baade for Græker og Barbarer, baade for Bise og Uvise ²⁾, og sandelig, jeg kiender ingen mægtigere Gierning iblandt alle, som ere stæete ved Menneſter under denne Himmel, end Apostlernes Prædiken. Og Herren havde givet dem den Forjættelse, at deres Giernings Frugt skulde blive ved; og saaledes stæete det. Sværdet har udrettet Meget i Verden, forstyrret Riger og oprettet Riger, forandret Jordens Skikkelse; men for det Meste finder dog ethvert Sværd det Skiold, hvorimod det brækkes, og hvad der er grundet ved Sværdet, omkommer igien ved Sværdet. Guds Ord er skarperere, seierrigere end noget Sværd, og det trænger igiennem enhver Forhindring; og Herrens Ord bliver evindeligen ³⁾.

Hvad I endog ellers ville have at udrette, m. Br., — som I jo visseelig ved al Slags Dmgængelse, ved Alt, hvad

1) Ro.m. 15, 16.

2) Rom. 1, 14, 15.

3) 1.Petr. 1, 25

J foretage i Menighederne, skulle fremme Guds Ritge —
 saa er dog det Første og Sidste, der fordres af Eder, det,
 hvortil J idelig skulle vende tilbage, og hvorfra J ikke skulle
 vige, indtil Kraften viger fra Eder, dette, at tale Menig-
 hederne til Opbyggelse. Men maaskee forfærdes den Yngre
 næsten ved denne Tanke: hvorledes skal jeg træde i deres
 Række, som ved Ordet have udrettet saa Stort? og dersom
 jeg endog veed, at Fordringen til mig vil være begrændset
 efter den mig forundte Evne og Leilighed, at det kun er en
 snever Kreds, der anvises mig, hvorledes skal jeg dog inden
 denne Kreds tale til at forøge Kundskab og Wiisdom, til at
 befæste, raade og overbevise, forbedre, trøste, tale til Frelse
 for Menneskers Sieler? Der ligger maaskee en lang Række
 af Aar for mig, i hvilken jeg Uge efter Uge skal træde frem
 i den bestemte Orden, og ogsaa udenfor denne ved saa
 mange Anledninger skal have Taler tilrede, for at fyldest-
 gjøre mit Embede; hvorledes finder jeg det Forraad, som
 ikke udtømmes i den lange Tid? hvorledes kan jeg stedse
 worde mine Tilhorere ny, vinde deres Opmarksomhed, sys-
 selsætte deres Sind, idet jeg dog stedse, som jeg bør, bliver
 paa den samme Grund, taler om det Samme, naar Jesen
 graanes, hvorom jeg talede, da jeg traante frem i Ungdoms-
 mens Fylde? Der have været givne mange konstige Anviis-
 ninger til at opfinde Taler og Prædikener, men den bedste
 giver Herren os dog i vor Text: „Af Hiertets Overflodighed
 taler Munden“. Herren har ogsaa sagt: Hvor Eders Lig-
 gendefæ er, der vil ogsaa Eders Hierte være ¹⁾, og visse-
 ligen, hvad et Menneske kalder sin egentlige Rigdom, hvis

¹⁾ Matth. 6, 21.

Binding meest glæder ham, hvis Tab meest vilde smerte ham, det, der for ham giver Livet det meste Værd, derom vilde ogsaa hans Tanker dreie sig, der vil hans Hierte være, og derom hans Mund tale. Hører du Nogen idelig tale om sin timelige Fordeel og sine timelige Byrder, fører han dig stedse hen paa sin Ager og paa sit Riobmandsskab, da veed du ogsaa, hvor hans Hierte er, hvad han stuer som Livets egentlige Gode. Hører du Nogen idelig tale om de Beie, der føre, som det kaldes, fremad i Verden, om de Trin, han stæeg, eller ad hvilke han misunder Andre, at de kunde stige, medens det formeentes ham selv, da veed du, at hans forsængelige Hierte dvæler ved denne Verdens Ære, som var det i den, at Mennesket naaede sin Bestemmelse. Eller fører Nogen dig ind i denne Verdens Handler, vil han domme de Mægtige og indrette Stater og foreskrive Love, da har hans Hierte hjemme i deene Verden og i dens Riger og i deres Herlighed. Vi leve Alle i denne Verden, og dens Ting kunne ikke være os fremmede, og der ere de, hvis Kald det Ene eller det Andet af dette er; de maae vel tage vare paa deres Tieneste, og lade Tanker og Sind være derved, dog i Kierlighed til Gud og Mennesker. Men du, o Guds Menneske! — thi saaledes kalder Apostelen os ¹⁾, og skiondt ethvert Menneske vel ogsaa kan kaldes saaledes, da betegnes dog i Særdeleshed vi med denne Benaævnelse — du, som helliger dit Liv til Guds Tieneste, som vil bringe Guds Wiisdom og Trost, hans Lov og hans Evangelium ind i Menneskenes Hiertes, hvor skal dit eget Hierte være? D, m. Br., hvad er dog vor Tieneste ved Herrens Altene, eller

¹⁾ 1 Tim. 6, 11.

paa de Talestole, om hvilke Menigheden sidder i Helligdommen med lyttende Dre, dersom vi ikke tiene Gud ogsaa i Konkammerets Stilhed, ogsaa i Hjertets Jnderste? Naar vi træde frem for at meddele, hvad have vi at aabne uden det Liggendesæ, hvori vi selv skue vore kostbareste Klenodier, og hvis Natur det, i Modsætning til alle denne Verdens Skatte, er, ikke mere at være vor Eiendom, end de kunne være et hvert Menneskes, og som ikke formindskes ved at meddeles?

Det er et mærkværdigt Udtryk, naar David siger: „Herrens Lov er fuldkommen, den opliver Sielen; Herrens Befalinger ere rette, de glæde Hjertet; Herrens Bud er reent og klart, det oplyser Dinene“ ¹⁾. Guds Lov er den Bannkundige en Daarlighed, den Uvillige en Byrde; men Den, der i inderste Hierte har Lyst til Retfærdighed, hvis Attraa det er at kiende Guds Villie og at gjøre den, Den, der har fornummet den svære Strid mellem vakkende Meninger, mellem Videnskaber og Begieringer: hvorledes skulde han ikke glædes, naar Guds Lov fremstiller sig for ham i dens Skionhed, reent og klar, saa den oplyser Mørket, vækker Sielen af dens Dvale, indgyder den nyt Liv og gjør den vis? Naar David fremdeles siger om de hellige Love, at de ere ønskeligere end det fineste Guld, lifligere end Honningens Sødhed ²⁾, da see vi, hvad han anseer som sin dyrebareste Rigdom, hvor hans Hierte var, hvor han fandt sin Fred, ikke blot fra Verdens Trængsel og Kummer, men fra Verdens Lyst og Herlighed. „Ogsaa din Tiener paamindest derved“, bliver David ved; og enhver Guds Tiener, der kan sige det Samme, enhver Guds Tiener, der i sit stille Sind lader

¹⁾ Ps. 19, 8. 9.

²⁾ B. 11.

sig paaminde, advare, oplyse, styrke af Guds Lov til at rette, forbedre, fuldkomme sit eget Levnet, han har ogsaa derved, hvad han skal tale i Menigheden. Hans Tanker vende idelig tilbage til den Lov, som gjør den Vankundige viis, som oplyser Dinene, at vi kunne see den Bei, vi skulle vandre, den Bei, som fører til Guds Rige; og jo renere og klarere Guds Bud staaer for ham selv, hvad enten det taler til ham om den strenge Ret, om den hellige Pligt, om Trostkaab og Bestandighed, eller om Barmhertighed, Mildhed, Langmodighed og Forsonlighed, desto renere og klarere vil han ogsaa kunne fremstille den i sin Tale; jo mere han selv har prøvet ethvert Bud i indvortes og udvortes Erfaring, desto bedre vil han ogsaa kunne føre det ind i sine Tilhøreres Liv. Og dersom det allerede gielder om Loven, at den opliver Sielen, glæder Hjertet, at den kan vorde dem, der betragte den og øve sig i dens Lydighed, en saa dyrebar Rigdom, hvormeget mere da om Jesu Christi Evangelium! „Dette har jeg talet til Eder — sagde Herren til sine Apostler — paa det min Glæde kan blive i Eder, og Eders Glæde kan blive fuldkommen“ ¹⁾. Og fordi de havde denne Glæde fuldkommen og blivende i sig, fordi Christi Evangelium var dem som den kostelige Perle, hvilken Riibmanden fandt, og gif hen og folgte alt det, han havde, og kiøbte samme ²⁾, fordi de derimod forsmaaede enhver anden Binding, agtede Alt for Tab mod Christi Jesu, deres Herres, Kundskabs Ipperslighed ³⁾: derfor var deres Tale saa mægtig til, med Gud, at trænge igiennem alle Befæstninger, at forstyrre Anslag og al Hoighed, der opløftede sig mod Guds Kundskab ⁴⁾. Du

¹⁾ Joh. 15, 11.

²⁾ Matth. 13, 46.

³⁾ Phil. 3, 8.

⁴⁾ 2 Kor. 10, 4. 5.

Evangeliets Tjener! hvilken er din Rigdom? Gud kan give dig mange Skatte i Verden, Meget, hvorved dit Hierte hænges, som du har annammet, besidder, nyder med Tassigelse; men er der Noget, som er dig dyrebart fremfor Alt, hvorved det Dørlige først faaer sit Værd, hvortil du fra Alt, hvad Verden ellers har, stedsse vender tilbage, som du ikke vilde miste for Alt, hvad Verden har, dit Livs Midte og Væge og Styrke? O salig du, som skal prædike for Andre, til hvem de see op under Livets forskiellige Ansegtelser og Skiebner, at du skal aabne dit Forraad og mætte de hungrige Sieler med gode Gaver: salig du, dersom Jesu Christi Evangelium er dig en saadan Rigdom! Du har da atter og atter søgt derhen, søgt derhen, naar din Siel var klar og dit Hierte glad, og du har beundrende tilbedet Guds Wiisdoms og Kierligheds herligste Aabenbarelse i Ham, som er Faderens Herligheds Glands, og hans Væsens udtrykte Billede ¹⁾, i hvem al Gudsdoms Fylde boer legemligen ²⁾; du har søgt derhen, naar din Siel var omtaaget af Tvivl, og du har seet din Herre omringet af alle de klare Beviisninger, hvormed han forherligede sig selv, og blev forherliget; du har fornummet, at han har det evige Livs Ord, fornummet den Hellige Aands Vidnesbyrd i dit Jnderste, at Lærdommen ikke er af Menneskene, men af Gud; du har søgt derhen, naar Loven ikke talede dig til Glæde, men til Straf, naar den foreholdt dig dine Daarligheder og Synder, dine Dvertrædelser og Forsømmelser, og du har fornummet, hvo det er, som alene har den fulde Lægedom for et sonderbrudt Hierte, hvo det er, der annammer den Angrende og Bødsfærdige, og siger til ham:

¹⁾ Hebr. 1, 3.

²⁾ Kol. 2, 9.

Jeg fordommer dig ikke, synd herefter ikke mere ¹⁾; du har søgt derhen, naar dit Hjerter var dødt og koldt, naar du hverken havde Lyft til Livets Nydelse eller dets Gierning, og du har erfaret, hvo der kan byde de Døde at leve, hvo der kan gyde nyt Liv i de henvisnede Lemmer; du har søgt derhen i din Siels Kummer, naar Byrden trykkede svært, naar Livets, naar Dødens Angester og Smerter angrebe dig, og du har erfaret, hvo der kan give den arbejdende Siel Hvile, vederqvæge den Besværede, gyde Taalmodighedens Lindring i den Lidendes Hjerter, og aabne den Dødelige Himmels Porte. Ved denne daglige Syssel med det Evangelium, vi skulle prædike, ved at giemme det i vort Sind, og selv i alle Livets mangehaande Prøver at erfare, at det er en Guds Kraft til Saliggjørelse for hver den, som troer ²⁾, er det, at vi vinde, og stedse mere forøge det gode Forraad, af hvilket vi kunne, som vi skulle, fremsøre den gode Tale, som kan lære, formane, forbedre og trøste, og anvise den Vej, som fører til Guds Rige.

Men Herren siger: „af Hiertets Dverflodighed taler Munden“; altsaa maa der være Fylde i vore Hierter, dersom vi ville tale saaledes, som vi skulle tale, som vi maae ønske at kunne tale, som Menigheden ønsker at høre os tale. Saa stiont og gavnligt og nødvendigt det er, at den Talendes Siel har et Forraad af rigtige og klare Tanker, at disse ordne sig forstandigen, saa de kunde træde frem i deres tilbørlige Følge, og saaledes indprente sig i den forstandige Hørers Sind: saa maa dog den Sandhed, som er til Gudsfrygtighed, først have været i Hiertet, før den kan komme i Tanken. Hvad er det, vi kalde vore Dverbeviisninger, uden

¹⁾ Joh. 8, 11.

²⁾ Rom. 1, 16.

Det, hvis Kraft vi først fornå i inderste Hierte, og som vi da efterhaanden søgte at uddanne i klare Tanker, at retfærdiggjøre mod Evigheds Angreb, at stille hen i Ord, som igien kunne vække den Følelse, hvorfra den først udgik? Hvad er det, vi kalde vore Grundsætninger, uden Det, som levede i os i vore bedste Timer, hvilket vi fornå som grundet i den Eviges Væsen og Villie, som opløstende, beroligende, saliggjørende, hvorved vi i vor inderste Samvittighed herte et Ja og Amen, som var en Besegling, ikke af Ried og Blod, ikke af Menneſker, men af Ham, som taler til os i den aarvaagne Samvittighed, og hvilket vi da udtrykte i Ord og stillede hen som den faste Regel, hvilken vi vilde tage ud med os i Livet, og hvorefter vi vilde rette vort Levnet, og saa da, naar vi i Handlingens Dieblif ikke fornemme den levende Kraft, som fra først af begrundede vor Regel? Men hvorledes ville vi da overbevise vore Tilhørere og indpræge dem de rette Grundsætninger, dersom vi ikke stræbe at tale saaledes, at vi kunne vække i deres Jnderste det samme Samtykke, som først var i vort? Og hvorledes ville vi tale til Hiertet, dersom det ikke kommer fra vort Hierte? Derfor, hver Gang vi træde frem, da skulle vi først fylde vort eget Hierte med den hellige Sandhed, vi ville forkynde; først da kunne vore Læber være aabne, thi af Hiertet taler Munden, nemlig saaledes, at Ordene ikke ere som en lydende Malm eller en klingende Vielde. Derfor, saa gierne vi endog kunne benytte de Forestillinger, der fremfalder i os af Andre, der bevægede og opbyggede os selv, da maae vi dog først optage dem saaledes i os, at de smelte sammen med vort eget Væsen og udgaae i vort eget Sprog; thi ellers er det en Anden, der taler, ikke vi selv, og Talen vil ikke komme fra vort

Hierter. Og er det da anderledes, naar den unge Mand maaskee lever med ganske Siel i sin Gierning, naar han taler af sit Hierteres Fylde, men han derefter mener, han kan hvile af sit Arbeide, og den Eldre noies med at tage frem, hvad han gienste fra bedre Ti:er? Tilhøreren har maaskee forglemt det, men det lever ikke mere i den Tidende, det kommer ikke levende og fuldt og varmt fra hans Læber. Det gielder ogsaa her, hvad Salomo siger: Fremfor Alt, hvad der bevogtes, bevar dit Hierter, thi fra det udgaaer Livet¹⁾.

Og nu, m. Br., hvad jeg talede til Eder, det talede jeg af mit Hierter, efter hvad jeg har følt og erfaret og prøvet i de mange Aar, siden jeg stod, hvor I nu staae. Idet jeg nu skal indvie Eder til det hellige Embede, da er det vel forefærvue Ord, jeg skal fremsige, men Gud være lovet, de ere saadanne, at vi aldrig kunne trættes ved at gientage dem; og sandelig, hvergang jeg foretager denne skionue, men alvorlige og hellige Indvielse, da gaae de igiennem mit Hierter, i det min Mund fremsiger dem. Saa er det ogsaa nu af mit fulde Hierter, at jeg anbefaler Eder Embedets Gierning, af mit fulde Hierter, at jeg foreholder Eder dets alvorlige, strenge Pligter, men ogsaa at jeg velsigner Eder i den Herres Navn, som nu sender Eder ud paa forskiellige Veie, men dog til det Samme. Herren give selv Naade og Lykke, han ledsage Eder paa alle Veie, være Eders Tilflugt i alle Angester, Eders Børn i alle Farer; han give Eder rigeligen Alt hvad Eder er tienligt, men fremfor Alt give han Eder sin Kundskab, sin Riekligheds Fylde i Eders Hierter, thi af Hierterets Overflodighed skal Eders Mund tale! Amen.

¹⁾ Ordsp. 4, 23.

XXVIII.

Den 22de Marts 1844.

Til den Apostelens Formaning, som I nu have hørt, m. Br. 1), lader mig endnu føie et andet Ord af den samme Apostel. Da nemlig Paulus skiltes fra de Ældste i Ephesus, sagde han dem blandt Andet dette: „Saa befaler jeg Eder til Gud og til hans Naades Ord, som er mægtigt at opbygge Eder, og at give Eder Arv blandt de Helligede“ 2).

Ogsaa vi stilles nu ad, m. Br., og Ingen af os veed, hvad os skal vederfares. Snart skal Vinterens Dække være løst, og naar Foraarets Vinde bevæge Strømmene, skulle de ogsaa fylde de Seil, der føre Eder langt bort til andre Ryster. Der har Livet en anden Skikkelse end den, i hvilken I saae det her. For den ene af Eder er det vel den fædrene Ryst, der vinker³⁾, men siden han forlod den, har han seet andre Søder og Skibe, hørt andre Roster, end han herefter atter vil see og høre; for den Anden vil Alt være nyt og fremmed. Men, m. B., dersom endog Skilsmisssen herfra vil have sin Smerte, da kan dette ikke være den eneste Følelse i Eders Hjertes. Enhver menneskelig Tilstand har sine Lænker; dem, der hidtil tvang Eder, ryste I af, idet I forlade disse Omgivelser, og naar den unge Mand drager ud i det Fjerne, da svulmer dog en Følelse i hans Bryst liig Fuglens, naar Buret aabnes for den, og den flyver ud i det frie Rum, indtil den finder det Sted, hvor den kan bygge sin Rede og atter

1) Den sædvanlige Text, som oplæses ved Ordinationen: Tit. 1, 5—9.

2) Ap. G. 20, 32.

3) Færøernes.

have sit Hiem. Og i den rettsindige unge Mand's Bryst svulmer ogsaa en Driivt til Virksomhed, til bestemt Arbeide, han søger en Kreds, hvor han ikke blot kan modtage, men give, hvor han kan anvende de Kræfter, der røre sig i ham, hvor han kan indskrive sit Navn blandt deres, der stræbe mod et hæderligt og gavnligt Formaal. Et saadant Maal viiker nu ogsaa Eder, m. Br.; om dette skal søges paa dette eller hiint Sted, paa denne eller hiin Maade, gjør Intet til Sagen; "der er Forstiel paa Tienester, men Herren er den Samme" ¹⁾). Nærer denne Driivt i Eders Zunderste, den skal oplofte Eder over Diebliffets Uro, den skal styrke og troste Eder, idet I nu drage ud paa de nye Veie. Nyt, uvant, fremmed forekommer Livet os, naar en stor Forandring indtræder; men det er dog ikke Alt, der forandres. Der er Det inden i os, som vi tage med os paa ethvert Sted, i enhver Stilling; der er den over os, som følger os paa alle vore Veie, thi "Gud er den Samme" ²⁾). Ja, han er den Samme giennem alle Tider, i det hele Rum, hvorhen vi end føres, I ville see hans underfulde Magt i det iisklædte Fjeld, som hæver sig trueade mod Himlen, i Stormene, som oprøre det umaalelige Hav, i den Kraft, som han gav Menneftene til at gjøre sig Havets Uhyrer underdanige, i ethvert Liv, der rører sig, i ethvert Græs, der spirer, og i den lange Nat, i den tause Gensomhed, der ofte vil omslutte Eder, ville I fornemme, at han er hos Eder. Som vi nu befale Eder til Ham, der følger Eder, hvor vi ikke kunne, saaledes ville I hver Dag befale Eder til ham og til hans stærke, vise, misfunderlige Forsyn, som raager over det Mindste med det Største, som aldrig

¹⁾ 1 Kor. 12, 5.

²⁾ B. 6.

flumrer og aldrig trættes, og I ville ikke glemme Apostelens Formaning, at I skulle befale ham, som en trofast Skaber, Eders Siele ved at giøre Godt¹⁾.

Godt skal ethvert Menneſte giøre, og der ere gode Gierninger, ſom kræves af Alle, men der er ogsaa et ſæregt Kald, ſom herovenfra udgaaer til Enhver iſær, og hvis Forſdring han ſkal fuldbringe, medens han vandrer henede. Det Kald, ſom er udgaaet til Eder, m. Br., er det, at I ſkulle forkynde Guds Raades Ord, hvilket vi derfor i den heitidelige Time ſærdeles befale Eder. Som Gud er den Samme, ſaa er Guds Raades Ord det ſamme giennem alle Tider, paa alle Steder; det taler i alle Tungemaal, med alle forſkiellige Roſter, det taler til dem, der leve i, hvad paa Jorden kaldes det Høie og Herlige, og til dem, der boe i de dunkle Skygger, men Ordet er ſtedſe det ſamme. Den Lære, ſom I horte her, er ogsaa, Gud være lovet! forkyndt og rodfæſtet i de ſierne Lande, hvorhen I drage; det Ord, ſom er indprentet i Eder fra Eders Barndom af, ſom ſaa ofte har opbygget Eder, hvilket I ſaa ofte have fornummet ſom en Guds Kraft til Saliggjørelſe for hver Den, ſom troer²⁾, det finde I ogsaa der; og der, ſom her, er det mægtigt til at opbygge dem, der høre det, og at give dem, der høre og bevare det, Arv blandt de Helligede. Ja, hvor forunderlig er Guds Ords Magt! Det kan trænge over Lande og Have, trænge igiennem alle Befæſtninger, trænge ind i de Wiſes Hørefale, og forkynde ham, i hvem alle Wiſdommens og Kundſkabens Skatte ere ſtiulte³⁾, og hvad der er ſtiult for de Wiſe og Forſtandige, kan det

¹⁾ 1 Petr. 4, 19.

²⁾ Rom. 1, 16.

³⁾ Kol. 2, 3.

aabenbare for de Umyndige¹⁾); det har Magt at kalde Menneskene fra Øster og Vester og fra Nord og Sønder til at sidde tilbords i Guds Rige²⁾), eller at have Arv blandt de Helligede, thi der er ingen Persons Anseelse hos Gud³⁾. Saa være der heller ingen Persons Anseelse hos os! Bee os, dersom vi vilde foragte Een af de Ringe⁴⁾), hvilke dog ere os betroede, hvilke Gud dog har værdiget sit Kald, for hvis Skyld Kristus er død⁵⁾), hvilke ogsaa have deres Plads i den Skabning, for hvilken Herren vilde, at Evangelium skulde prædikes⁶⁾), hvilke der ogsaa er beredt en Arv i det himmelske og salige Rige! Bee os, dersom vi vilde sige, at, fordi der i et Folk ikke udvikle sig store Evner, fordi det ikke er kaldet til vidtlysende Bedrivt, derfor skulle vi lade den Bei ligge forsømt, som vore Fædre saa møjsommeligen bandede til dem, derfor skulde vi atter overgive dem til Dødens Mørkes Skygger, eller derfor turde vi gjøre vort Arbejde iblandt dem ligegyldigere og lunfnere! Apostlerne saae ikke i Menighederne omkring sig mange Bise efter Riødet, ikke mange Mægtige, ikke mange Fornemme⁷⁾), men de betragtede sig som Skyldnere baade til Græker og til Barbarer, baade til Bise og Uvise⁸⁾), de betragtede sig allevegne som Christi Tienere og Huusholdere over Guds Hemmeligheder, og de vidste, at det kræves af Huusholdere, at de maae findes troe⁹⁾.

Det er Guds Raades Ord, vi befale Eder, og Guds Raade er i alt hans Ord, fra det, der forkyndte, at Dvindens

1) Matth. 11, 25.

4) Matth. 15, 10.

7) 1 Kor. 1, 26.

2) Luf. 13, 29.

5) Rom. 14, 15.

8) Rom. 1, 14.

3) Rom. 2, 11.

6) Marc. 16, 15

9) 1 Kor. 4, 1. 2.

Sæd skulde senderknuse Slangens Hoved¹⁾, til det, der i Tidens Fylde kunde forkynde: det er fuldbragt²⁾. Og saa det gamle Testaments Bøger ere hellige, de ere indblæste af Gud³⁾, giennemtrængte af Guds Aand, ogsaa de tolke aandelige Ting med aandelige Ord, ikke med Ord, som menneskelig Wiisdom lærer, men med Ord, som den Hellige Aand lærer⁴⁾. Det Nye Testament hviler ganske paa det Gamles prophetiske Grundbold, og forudsætter dette, og hvad der i de gamle Tider blev sagt med guddommelig Røst til det ene Folk, det skal i de nye Tider med den samme Røst siges til ethvert Folk: Hør det, Herren din Gud, Herren er Een, og du skal elske Herren din Gud af dit ganske Hjerter, og af din ganske Siel, og af al din Styrke⁵⁾; og Alt, hvad deri er skrevet til Lærdom, til Overbeviisning, til Rettelse, til Optugtelse i Retfærdighed⁶⁾, og Alt, hvad der er skrevet, for at Lovens Gierning skal fuldbringes i enhver Stand og i ethvert Embede, i ethvert Forhold og enhver Stiebne, det er ikke blevet overflodigt, ikke forældet, det skal aldrig udslettes af Jorden, aldrig forsvinde af Menneskenes Tale. Enhver, som modtager vort hellige Embede, modtager ogsaa dermed Lovens Sværd, og han skal ikke have det forgieves; han skal tale Guds Ord levende og kraftigt, at det kan trænge ind til Siel og Aand, til Ledemod og Marv, og domme over Hjertets Tanker og Raad⁷⁾! Men m. Br., lader os dog aldrig forglemme, at vi ikke ere Lovens Tienere, men Evangeliets; det er Guds Naades Ord, der er os befalet.

¹⁾ 1 Mos. 3, 15.

²⁾ Joh. 19. 30.

³⁾ 2 Tim. 3, 16.

⁴⁾ 1 Kor. 2, 13.

⁵⁾ 5 Mos. 3, 6, 4, 5.

⁶⁾ 2 Tim, 3, 15.

⁷⁾ Hebr. 4, 12.

Hvor gierne hørte ikke ogsaa Propheterne Herrens milde Røst, naar den sagde: Troster mit Folk, taler kjerligen til Jerusaleem, og forkynder den, at dens Striid er endt, thi dens Misgierning er forliigt¹⁾; men kun sielbære forundtes det dem at tale saa milde Ord, oftere maatte de tale de strenge, maatte true og forfærde i den Rejsfærdiges Navn. Men vi ere Hans Sendebud, om hvem det blev sagt: See min Tiener, hvem jeg har udvalgt, min Elskelige, i hvem min Siel har Velbehagelighed; han skal ikke trætte, og ei raabe, og der skal ikke Nogen høre hans Røst paa Gaderne; han skal ikke sonderbryde det knusede Rør og ei udslukke den rygende Taande, indtil han udfører Retten til Seier; og Hedningerne skulle haabe paa hans Navn²⁾. Ak! det er et tungt Embede at skulle irettesætte og straffe; derimod er det et saa skiont Embede at indbyde, at drage til Herren, at være Sendebud i Christi Sted, som om Gud formanede formedelst os, at bede i Christi Sted: Iader Eder forlige med Gud³⁾! Dette Embede overdrage vi nu Eder, i det vi befale Eder Guds Naades Ord, at I skulle bruge det til dermed at opbygge, at frelse Menneskers Sieler, at berede dem Arv blandt de Helligede.

Men saarist som det er en apostolisk Formaning, at vi skulle retteligen uddele Sandheds Ord, at vi skulle prædike Ordet, holde ved i Tids og i Altids, overbevise, straffe, formeane med al Langmodighed og Lærdom⁴⁾, saa er det dog ikke egentlig dette, Apostelen siger i vor Text: Jeg befaler Guds Ord til Eder, men han siger: Jeg befaler Eder til Guds Naades Ord; og at dette er en anden Tanke, føle vi

1) Ef. 40, 1. 2.

2) Matth. 12, 18. ff.

3) 2 Kor. 5, 20.

4) 2 Tim. 2, 15. 4, 2.

levende i nærværende Time. I unge Mænd, som nu drage hen at udføre Eders Gierning langt fra vore Dine! naar vi nu med bevægede Hierter staae omkring Eder nærved Skilsmisfens Stund, da tænke vi ikke blot paa, hvorledes Havets Bolger nu snart vilde omtumle det Skib, som bærer Eder, men vi tænke paa, hvorledes hvert Menneffes Sind omtumles af Livets Bolger, bevæges i Lyst og Smerte, i Striid og No, i Arbeide og Hvile, i Tvivl og Tryghed. Til hvilken Styrrer skulle vi befale Eder, som kan lede Eder sikkert giennem de vildsomme Veie, som kan vise Eder, hvorhen I skulle, og rette Eders Løb mod det foresatte Maal, som kan opflamme Eders Kræfter, naar de trættes, kan indgyde Eder nyt Mod, naar I ere nærved at forsage? Vi befale Eder til Gud, fra hvem Ordet er, men vi befale Eder ogsaa til det Naadens Ord, som er fra Ham, som er mægtigt til at opbygge Eder, og berede Eder Arv blandt de Helligede, saa at I da ogsaa maae kunne opbygge Andre og berede dem den samme Arv. I blandt de hellige Forpligtelser, I nu overtage med det betroede Embede, er ogsaa den, at I ikke vilde lade nogen Dag rinde hen, hvorpaa I ikke havde anvendt nogen Tiid til den hellige Skrivts Læsning. Man har anklaget denne Bestemmelse, endog spottet derover, men o, hvor ofte har jeg velsignet den! Thi dersom det ikke var os en hellig Forpligtelse, hvor let kunde det da skee, at vi under Livets mangehaande Udspredelser lode Tiden rinde hen uden at tyie til den Kilde, som dog strømmer saa riigt med Liv, Kraft, Husvalelse og Trost! Ja, mangen Gang vilde det endog synes os Pligt, forst at varetage det Arbeide, som Diebliffet fordrer og at tilfidesætte Guds Ord, indtil der kom beqvem Leilighed og denne vilde maaskee langsomt og sielden findes. Men nu

efterdi hver Dag blandt de Pligter, den bringer med sig, ogsaa bringer den, at vi skulle samle vort Sind i Guds Ords Læsning, saa bliver der ogsaa Tid, som der bliver Tid til at give Legemet dets Næring og Hvile; og som enhver Pligts trolige Dpfyldelse bringer sin Løn med sig, saaledes bringer ogsaa denne en rigtig Glæde; hvad endog Dagen ellers kan føre med sig af Uro, Misforneielse, Angest, Kummer, der er dog hver Dag en god Stund, den, i hvilken vi efter vor Pligt søge hen til Guds Naades Ord. „Giv mig“ sagde en af vor Tids udmærkede Mænd¹⁾ paa sit Dødsleie, „giv mig en stor Tanke, at jeg kan vederqvæge mig med den!“

Og det er ikke blot paa Dødsleiet eller paa Sygeleiet, at vi trænge til saadan Vederqvæggelse, men ogsaa under Livets daglige Gang; under de mange lave, eller dog ligegyldige, eller blot timelige, eller kolde, eller plagende Tanker, som vi dog ikke kunne afvise, hvor trænger den vansmægtende Siel til at oplives og vederqvæges! Og hiin Mand sagde ikke: fortæl mig en lykkelig Begivenhed, drag mit Sind hen til hvad paa Jorden er mig kiert, i glade Menneffers Kreds, at ogsaa jeg maa glæde mig; men han sagde: Giv mig en stor Tanke! thi det er kun store Tanker, der oplive, styrke, vederqvæge Sielen. Og hvor ere store Tanker, i Rigdom og Mangfoldighed, i Fylde og Herlighed, som i Guds Naades Ord? De glade Hiertet, de oplyste Dinene, de bestaae altid, de ere vnskeligere end Guld og al Verdens Kostbarhed, sødere end Honningens Sødme²⁾, og det er ikke blot i Følelsen af, hvad Menneffens Mængde kalder Livets Nød, af Sygdom og Smerte og Mangel og Tab og

¹⁾ Herder.

²⁾ Ps. 19, 9. ff.

Forsølgelse, men i Følelsen af det timelige Livs Usfelthed og Aandsfortærelse, at vi sige: Dette er vor Trost i vor Elendighed, at Guds Ord holder os i Live¹⁾).

Og hermed, Brødre! sige vi Eder det hjertelige Afkæds-Ord: Farer vel! ikke blot lykkeligen, men vel, retfærdigen, gudeligen, og med Velsignelse, saa I udrette det, hvortil I sendes. Vi ville ogsaa gierne anbefale Eder til Mennesker, anbefale Eder til de Menigheder, til hvilke I drage; men først og sidst anbefale vi Eder til Gud og til hans Raades Ord, som er mægtigt at opbygge Eder og at give Eder Liv blandt de Helligede. Amen.

¹⁾ Ps. 119, 50.

XXIX.

Den 21de August 1844.

Text: Matth. 12, 34—37.

Af Hjertets Overslobighed taler Munden. Et godt Menneske fremfører gode Ting af sit Hjertes gode Forraad; og et ondt Menneske fremfører onde Ting af det onde Forraad. Men jeg siger Eder, at Menneskene skulle gjøre Regnskab paa Dommens Dag for hvert utilbørligt Ord, som de have talet. Thi af dine Ord skal du kiendes retfærdig, og af dine Ord skal du fordømmes.

„Sag siger Eder“ — det er Ham, der taler, hvem vi Alle kalde vor Herre og Mester, i hvis Navn vi Eldre annammede vort Embede, og I Yngre nu annamme det, i hvis Navn vi sammenkalde Menighederne, om hvem vi sige, at

der ikke er Frelse i nogen Anden ¹⁾. Han sender her sin stærke Tale ud over al den Tale, som Menneskene føre i Verden, over al letfindig og al formastelig Tale, over alle Dandskabens og alle Daarlighedens Ord, hvor de end høres. I lade dem saa let fare hen over Eders Læber, derefter adspredes de i Luften, men der er Den, som samler dem, Den, som veier dem, Den, som har sat en Dag, paa hvilken I skulle giøre Regnskab for hvert utilborligt Ord, I have talet. Og gielder dette Menneskenes Mængde, hvormegret mere da os, vi som just ere beskiftede til Ordets Tieneste, hvis Redskab og Vaaben just Ordet er! Hvers Gierning skal blive aabenbar, og det skal prøves, hvordan Hvers Gierning var ²⁾; men hvilken er da den Gierning, hvortil vi i Særdeleshed ere beskiftede, uden den at tale i Menighederne, at tale Guds Wijsdom til Lys i Sielene og Beileelse paa de vildsomme Vandringer, at tale de Rigegevdige til Dyrækkelse, de Hovmodige til Idmygelse, de Idmyge til Dyrækkelse, de Bedrøvede til Trøst, de sonderknuuste Hjerter til Lægedom? Og derfor gielder det os i Særdeleshed, at vi skulle giøre Regnskab for hvert utilborligt Ord, vi have talet.

Saaledes har Herren sagt, saaledes er der skrevet i den hellige Bog, som vi ideligen tage frem, at! men hvor gielder det da ogsaa her, at Skrivten har indsluttet Alt under Synd ³⁾! Vi bebreide os ikke, at vi ikke formaae Alt, hvad vi saa gjerne onskede, at vi ikke kunne tale med Engles og Menneskers Tungemaal, at vi ikke have den høie prophetiske Gave, ikke vide alle Hemmeligheder, og ikke have al Kundskab inde ⁴⁾;

¹⁾ Ap. G. 4, 12.

²⁾ 1 Kor. 3, 13.

³⁾ Gal. 3, 22.

⁴⁾ 1 Kor. 13, 1, 2.

vi sukke ogsaa i denne Henseende besværede, vi attraaede saa gierne, at Skranterne maatte borttages, at Aand og Hierte og Læber maatte fuldt oplades, at vi ret kunde tolke aandelige Ting med aandelige Ord ¹⁾; men et Menneſke kan slet Intet tage, uden det bliver givet ham af Himmelen ²⁾. Men have vi da ogsaa ret tragtet efter de bedste Naadegaver ³⁾? og have vi ret nyttet, hvad der blev os givet? Ere vi uden Brøde, naar der saa ofte ikke var Viisdom og Kraft og Trost og Lægedom i vor Tale, som alt dette burde være deri? Al Herre! gaa ikke i Rette med dine Tienere efter Lovens Strengthed, men tænk paa din Naade og Barmhiertighed, og lad ethvert utilberligt Ord, vi have talet, være udſlettet med alle vore andre Synder ved dit Korsſes Blod!

Men endnu er den sidste Dommens Dag der ikke, endnu rinde de Dage op over os, for hvilke vi skulle gjøre Regnskab, og al Herrens Naade og Barmhiertighed, Forsoningens dyrebare Offer udſletter ikke eet Bogstav eller een Tøddel af Loven, dens Fordring bliver ved fra Slægt til Slægt, fra Dag til Dag, indtil det ſkeer altsammen ⁴⁾. Saa ſiger da Loven, ja Christi, vor Herres, Lov os paa denne Dag, og ſkal ſige os hver Dag herefter: J skulle gjøre Regnskab for hvert utilberligt Ord, J tale; den ſiger i Særdeleshed til Enhver, som har paataget eller som herefter paatager ſig vor Tjeneste: „Al dine Ord ſkal du kiendes retfærdig, og af dine Ord ſkal du fordommes.“

Vi vide ſaaere vel, at Guds Rige beſtaaer ikke i Ord, men i Kraft ⁵⁾, at der ere hykkelfſke Ord, Ord, beregnede

¹⁾ 1 Kor. 2, 13.

²⁾ Joh. 3, 27.

³⁾ 1 Kor. 12, 31.

⁴⁾ Matth. 5, 18.

⁵⁾ 1 Kor. 4, 20.

paa at skjule hvad Hjertet mener, ja smukke, vise, prægtige Ord, som dog kun ere en lydende Malm og en klingende Biesbe. Men naar disse Ord et Dieblig glimre og derefter forsvinde, naar de et Dieblig bedrage de Uerfarne, da stuer den Forstandige let igiennem den falske Glimmer, og naar der allerede paa Jorden er en retfærdig Dom over de Ord, som have Gudsfrygtigheds Skin, men fornegte dens Kraft ¹⁾, hvor meget mere da hos Ham, som randsager og kiender os, som forstaaer vore Tanker langt fra ²⁾! Men dog er det Ordet, som meest aabenbarer hvad der boer i Mennesket, hvad der lever i hans Tanke, hvad der rører sig i hans Hjerte, og naar ellers saa ofte Talen hindres, naar der ikke skienkes den Tid til at udsolde sig, naar den ofte pludselig afbrydes og den Talende ofte ikke siden finder Leilighed til at forklare sin rette Mening, da giælder dette ikke os, hvilke det er indrommet at tale, medens de Andre tie, er indrommet stedse at træde frem paany og blive ved at udvikle vor Mening under alle Omstændinger i vore egne og vore Tilhøreres Liv. Derfor, du Prædiker! af dine Ord skal du kien- des retfærdig, og af dine Ord skal du fordommes.

Men hvor lære vi da de Ord, af hvilke vi kunne kien- des retfærdige? hvor lære vi den Ordets svære Konst, at vi ikke blot ikke tale utilbørligen, men tale tilbørligen, tale, hvad der sommer den sunde Lærdom ³⁾? thi for Den, der skal tale, er Dette nødvendigen forbundet med Hiint; naar du taler, men ikke taler, som det bør sig, ikke taler Men- nesker til Opbyggelse, Formaning og Trøst ⁴⁾, da taler du

¹⁾ 2 Tim. 3, 5.

²⁾ Ps. 139, 1, 2.

³⁾ Tit. 2, 1.

⁴⁾ 1 Kor. 14, 3.

utilbørligt. Herren giver os i den foreløbste Text den bedste Anviisning: „Af Hjertets Overflodighed taler Munden, thi et godt Menneſte fremfører gode Ting af Hjertets gode Forraad“.

Men hvorledes? er det dertil, vi sendes, at vi ſkulle tale hvad vort eget Hjerter indgiver os, dette ſvage, vankelmødige, daarlige Hjerter, ſom ofte i ſit Overmod mener at have fatet al Viisdom, og at kunne lade Ordet fare ſonderknusende frem imod Alt, hvad der modſtaaer vor Villie, og da atter tvivler om Alt, og forſager, og Intet vover at modſige? Er det dertil, vi ere anviste, at vi i vort eget Bryſt ſkulle finde det Forraad, hvoraf vi kunne tage frem for at lykſaliggjøre, for at oplyſe, forbedre, frelſe Verden? — Vi kaldes Ordets Tienere, der er altsaa et Ord, ſom er over os, ſom fandt os, ſom greb os, og ſendte os ud i ſin Tieneste, derfor ſiger Apoftelen: Taler Nogen, da ſkal han tale, ſom Guds Ord ¹⁾); vi ere ikke viſte til vort Eget, men til Ham, i hvem alle Viisdommens og Kundſkabens Skatte ere ſtiulte ²⁾. Har Gud talet mange Gange og paa mange Maader til Fædrene ved Propheterne, har han omſider talet til alle Jordens Slægter ved Sønnen ³⁾, og ere diſe Ord for os gienſte i de hellige Skrifter, da ere jo diſe Skrifter det Forraadsſkammer, hvoraf vi ſkulle tage frem, hvad der er nyttigt til Lærdom, til Overbeviisning, til Rettelse, til Optugtelse i Retſædighed, hvad der kan gjøre os og Andre viſe til Salighed ved Troen paa Chriſtum Jeſum ⁴⁾. Ja, m. Br., Gud være lovet, at vi ikke ere ſendte ud i Verden alene, overladte til os ſelv,

¹⁾ 1 Petr. 4, 11.

²⁾ Kol 2, 3.

³⁾ Hebr. 1, 1.

⁴⁾ 2 Tim. 3, 15. 16.

uden Arv eller Rigdom, som vi kunde nytte til Brug for os selv og Andre, at der ere Kilder, hvoraf vi kunne øse, renere, fuldere, dybere, end hvad der udspringer af vort eget Indre, der saa let udtømmes, hvor Reent og Ureent, Sandhed og Bilsfarelse saa let blandes! Os har Herren sagt: Dersom I blive i mit Ord, ere I sandelig mine Disciple ¹⁾; han har sagt, at det Ord, som han har talet, det skal domme os paa den yderste Dag, paa Regnskabets store Dag, thi han har ikke talet som Menneske af sig selv, men Faderen, som ham udsendte, har givet ham Befaling, hvad han skulde sige ²⁾, og de Ord, Faderen har givet ham, har han givet os ³⁾; ja, alt det, som han har hørt af sin Fader, har han kundgjort os, og sagt os, at vi dermed skulle gaae hen, og bære Frugt, den Frugt, som bliver ved ⁴⁾.

Vi vide fra Barndommen af den hellige Skrivt, men derfor lærte vi den fra Barndommen af, derfor førtes vi under al vor Forberedelse hen til den, at vi siden stedse under Embedets Gierning skulde holde os til den, øse altid dybere af dens uudtømmelige Væld, at den først for os skulde være en Lygte for vor Fod, et Lys paa vor Sti ⁵⁾, paa det vi da og maatte kunne lære Andre at vandre i dens Lys. Men, m. Br., dermed have vi jo dog ikke fyldestgjort vort Embede, at vi forelæse den hellige Skrivt, og om vi endog med nok saa megen Kløgt og Kunst foie det ene Skrivtsprog til det andet, og om vi dermed vakte Beundring, som vare vi de rette Skrivtsloge, da have vi dog ikke dermed fyldestgjort vort Embede; thi hvad vi endog kunne søge i Hufommelsens Rig-

¹⁾ Joh. 8, 31.

²⁾ Joh. 12, 48, 49.

³⁾ Joh. 17, 8.

⁴⁾ Joh. 14, 15, 16.

⁵⁾ Ps. 119, 105.

domme, og hvad vi skulle søge i Forstandens Rigdomme, da er det dog den bedste Anvisning, Herren giver os: „Af Hiertets Overflodighed taler Munden“. Thi ligesom de Ord, Herren talde til os, ere Aand og ere Liv ¹⁾, saaledes skulle de ogsaa i os worde Aand og Liv; og naar vi ret indpodes i Herren, ret forenes med ham, da er han ikke som en Fremmed, til hvem vi undertiden gaae hen, hans Ord ikke som et Bogstav, hvilket vi oplede i velgjemte Skrifter, men det var jo Herrens Forjættelse, at den Kilde, hvoraf han lædsker dem, der søge hen til ham, skal worde i dem selv en Kilde, som opvælder til et evigt Liv ²⁾, at hvo som troer paa ham, af hans Liv, af hans Indre, skulle levende Vandstrømme fremvælde ³⁾. Saaledes gaar Herrens Liv over i vort, og hvad vi ere, og hvad vi have, hvad der rører sig i os af den høiere Verdens Kræfter, det er ikke vort Eget, vi have det ikke af os selv, og derfor, naar vi prædike, prædike vi ikke os selv, men Christum Jesum Herren ⁴⁾; og dog er det vort Eget, thi det er os givet, og vi have tilegnet os det, det er blevet i os en Rigdom, som Møl ikke kunne fortære, Tyve ikke kunne bortstjæle, et Forraad, hvoraf vi kunne fremføre, hvad Dieblisset kræver, ligesom de Safter, der giennemstrømme Grenen, jo ere blevne dens egne, virkelig danne denne Green, og ikke tilhøre nogen anden, og dog komme de fra Stammen, og Grenen var Jntet, dersom den ikke blev i Træet ⁵⁾.

Saaledes forstaae vi, hvorledes det er Guds Ord, vi skulle oplade for Folket, og vor Mund dog skal tale af vort

1) Joh. 6, 6.

4) 2 Kor. 4, 5.

2) Joh. 4, 14.

5) Joh. 15, 4.

3) Joh. 7, 38.

eget Hiertes Dverflodighed. I en vis Forstand kunne vi derfor endog sige Apostelen efter: Hvad vi have hort og seet, det forkynde vi ¹⁾, hvad vi have fornummet og kiendt i egen sikker Erfaring, hvad der foregik i os, naar vi toge Aandens Sværd, som er Guds Ord ²⁾, og dermed kæmpede mod Livi og Synd og Sorg, hvad der foregik i os i Livets sværeste eller dets saligste Timer — de grændsede ofte nær til hinanden — naar vi ligesom førtes ned til Afgrundens Porte, og vi raabte, som fra det dybe Svælg: Herre, frels os, vi forgaae! naar vi da horte en Røst, som sagde: Frygt ikke, thi jeg er med dig, see ikke om til Andre, thi jeg er din Gud ³⁾, fornam en Haand, som styrkede os, som hjalp os, som opholdt os, naar da Troen vaagnede i sin fulde Kraft, og vi kunde sige med Apostelen: I alt dette mere end seire vi ved ham, som os elskede, naar Forvisningen giennemtrængte vort Jnderste, at hverken Liv eller Død, hverken det Nærværende eller det Tilkommende, hverken hvad der er i det Høie eller i det Dybe skal kunne stille os fra Guds Kierlighed i Christo Jesu, vor Herre ⁴⁾; paa den anden Side hvad der foregik i os under Livets sædvanlige Gang, naar under de daglige Sysler, Glæder, Bekymringer, Fristelser Guds Ord arbejdede paa at fremme i os det Retfærdighedens, Kierlighedens, Taalmodighedens og Bestandighedens Liv, som ikke fordrer den store Skueplads for at vise sig, men som gaaer frem af Hiertets skjulte Menneſte, i en sagtmodig og stille Aands uforkrænkelige Væsen, hvilket er meget kosteligt for Gud ⁵⁾: alt dette skal samle sig til et

¹⁾ I Joh. 1, 3.

²⁾ Eph. 4. 17.

³⁾ Ef. 41, 10.

⁴⁾ Rom. 8, 37 ff.

⁵⁾ I Petr. 3, 4.

Ferraad i Hjertet, som skal strømme frem i vore Ord. O, Herren hielp os selv ved sit Ord og sin Aand, at den gode Spire, at Tro, Haab og Kierlighed mere og mere maae udfolde sig i os; thi et godt Menneſte fremfører gode Ting af Hjertets gode Forraad.

Men ſaa viſt ſom det, der lever i Menneſkets Hjerter, vil yttre ſig i hans Ord, hvad enten han vil det, eller ikke, ſaa viſt ſkulle dog vi, hvis Embede det er at tale Menighederne til Opbyggelse, beſlitte os paa, at det Gode, ſom er i os ved Guds Naade, kan ret udtale ſig i vore Ord, ſaa at vi maae kunne tale af Hjertets Fylde. Dermed mene vi ingenlunde, at vi ſkulle lægge det an paa fornemmelig at tale til de omme og bløde Folelſer, og ſmelte vore Tilhørere i Taarer. Lad Taaren perle i Diet, naar den kommer uſøgt, thi, ſom Gud dannede Menneſkets Læber til Smil, ſaaledes Menneſkets Die til Taarer; der ere Taarer, ſom ere et Udtryk af den reneſte, ſkionneſte Folelſe. Men Taaren tørres ſaa let, og den Folelſe, der kun fremkaldes ved det bevægede Dieblit, forſvinder ſaa ſnart. Vi mene endnu mindre, at vi ſkulle lægge det an paa, med hoie, konſtige Ord at ſkildre Sielens Stemninger og Tilſtande, eller overalt at bære os ſelv til Skue, ſom vare vi de, paa hvilke Guds Naade havde aabenbaret ſig paa ſynderlig Naade. Vi kunne og ſkulle ikke give Regler for, hvorledes Enhver ſkal tale; Gud gav hvert Menneſte hans Roſt, og med den ſkal han udſige Guds ſtore Gierninger, forkynde Guds Wiſdom, Retfærdighed og Naade, ſom han formaaer det; der er Det, ſom ſtikker ſig for den Ene, og ikke for den Anden, ſom ſtikker ſig i den ene Kreds, i den ene Time, og ikke i den anden. Men hvad vi ſige til Enhver, er dette: Sog at bortrydde alle Hindrin-

ger, at overvinde baade Slovhed og Dorstthed og Frygt og Forsængelighed, saa du kan tale med din Menighed, som det er dig om Hiertet. Naar du gaaer til din Gierning i Herrens Huus, da skal du vel være anderledes stemt, end naar du sidder i din daglige Kreds, der skal i dig være en Dyploftelse, ligesom du vil fremkalde den hos dine Tilhørere, og alt Lavt og Uværdigt skal være langt fra den høitidelige Time; men derfor skal du dog ikke være en Anden, end Den, du ellers er, ikke paatage dig en anden Stemme, ikke søge syn-derlige Gebærder, som om du i Kirken vilde føre et andet Liv, end det, du ellers fører, og havde eet Forraad for Kirken og et andet for den daglige Brug; allermindst skal du laane Røst og Væsen og Talens Maade af en Anden, som om en Fremmed talede giennem dig, men du skal tale af dit eget Hiertes Fylde. Hvad enten du da skal tælles blandt de fortrin- lig Begavede, eller du taler simple Ord, som det syntes at Enhver maatte kunne tale, men disse Ord gaae frem af dit Hierte, og det kiendes, at saaledes mener du det, dette er den Sandhed, du selv holder fast ved, den Lærdom, hvormed du straffer, formaner, trøster dig selv, at hvad du siger i Kirken er det Samme, som du vil troe og giøre udenfor Kirken, og at du siger det i din Siels Alvor, fordi du har Kiærlighed til Gud og Mennesker: da vil du ikke tale forgiæves. Du har vist mangen Gang hørt saadan Tale, som gik frem af et sandt oprigtigt Hierte, og du har fornummet, at hvad der kom fra Hiertet, det gik til Hiertet.

Saadanne ere ogsaa de Ord, med hvilke nu J, m. Br., skulle indvies til det hellige Embede. De ere ikke hoiere, ikke hængende langt borte, ikke dannede efter en udsøgt Konsts Reg- ler, Enhver, der sidder paa Lægmands Plads, fatter dem lige-

saa vel, som vi; men den Mand, der samlede dem for vor Kirke, har i sit Underste følt det hellige Præste- og Prædike-Embedets Betydning, dets Myndighed, dets Ansvar, dets Kierlighed, han har mangen Gang i sit stille Sind bedet for Christi Kirke og dens Tienere, og her har hans Mund talet af Hjertets Overflødighed; derfor blive ogsaa disse Ord fra Slægt til Slægt, og de trænge ind i vore Hjerter, som i vore Fædres; hvor ofte jeg endog gientog dem, trættes jeg dog aldrig derved, og jeg har aldrig sagt dem, uden at ogsaa min Mund har talet af mit eget Hjertes Fyldte. Saa tænker jeg ogsaa nu paa Christi Kirke i vort Land, jeg kommer de Menigheder ihu, til hvilke I sendes; jeg skuer Eder her for mig, I, paa hvis Skuldre vi nu lægge Embedets Byrde, men hvilke vi nu ogsaa sende ud til Embedets Hæder og Belsignelse; og Gud er mit Vidne, hvorledes jeg omfatter Eder Alle i Jesu Christi inderlige Kierlighed, og derom beder jeg, som Apostelen fordum bad, at Eders Kierlighed til Herren og til hans Menighed maa mere og mere forøges tillige med Kundskab og al Skionsomhed, saa I kunne vælge hvad som bedst er, paa det I kunne være rene og uden Anstød indtil Christi Dag, fyldte med Retfærdigheds Frugter, som ske ved Jesum Christum, Gud til Ære og Lov ¹⁾. Og Enhver af vore Brødre, som nu skal lægge velsignende Haand paa Eders Hoved, og Enhver, som er her tilstede, knyttet til Eder ved noiere Vaand, og den hele Menighed vil forene sin Bøn med min og med Eders. Gud høre den i Naade formedelt Jesum Christum! Amen.

¹⁾ Phil. 1, 8 ff.

XXX.

Den 4de October 1844.

Text: Kol. 4, 2—6.

Bliver varagtige i Bønner, og vaager i samme med Taksigelse, og beder tillige ogsaa for os, at Gud vilde oplade os Ordets Dør til at forkynde Christi Hemmelighed, for hvis Skyld jeg er bunden, at jeg kan aabenbare den, som mig bør at tale. Omgaaes viseligen med dem, som ere udenfor, saa I kiope den beleilige Tid. Eders Tale være altid yndelig, kryddret med Salt, saa I vide, hvorledes det bør Eder at svare Enhver.

I den Text, vi have oplæst, forekommer Ordet „Ydmyghed“ aldeles ikke; desto mere kunne vi skionne, at den Ydmyghed, der saa skiont viser sig i den hele Tale, er ubevidst; det er ikke, at Apostelen foresætter sig at være ydmyg, / og med dette Forsæt dæmper et hovmodigt Hiertes Tanker; men fordi han var ydmyg af Hiertet, udtaler dette Hiertelag sig ogsaa, idet hans Junderste aabner sig imod den Menighed, til hvilken han skriver. Thi ydmygt er dog det Sind, som her udtaler sig. Det er en af de store Apostler, vi høre, en Mand, værdiget de høieste Aabenbarelser, paa den overordentligste Maade udvalgt til at være et Redskab for at bringe Herrens Navn frem for Hedninger og Konger og Israels Born ¹⁾, / og Guds Naade mod ham havde ikke været forgieves, / men han havde arbeidet mere end alle de Andre ²⁾, / han havde forkyndt Christi Evangelium fra Jerusalem indtil de fierne vestlige Lande ³⁾, han havde ogsaa lidt Mere end alle de Andre, og nu var han bundet som en Misdæder for Evangeliets Skyld. / Dog træder han i sine Bønner ikke frem med sine Fortienester,

1) Ap. G. 9, 15.

2) 1 Kor. 15, 10

3) Rom. 15, 19.

men som han for sin Deel neppe var værdig at høres, anbefaler han sig til Menighedens Forbøn: „Beder ogsaa for mig“; og naar der bedes for ham, da vil han, at det ikke blot skal være derom, at der maatte gives ham Leilighed til at forkynde Christi Evangelium, men ogsaa, at han maatte forkynde det retteligen, som det burde ham at tale. Det er den store Apostel, den høifortiente, høitbegavede, vi høre; han havde prædiket Christum i saa mange Aar, iblandt Jøder og Hedninger, havde talet for Høie og Ringe, og under alle de forskjellige Omstændigheder vidst, som han udtrykte det, at omfiske sin Røst ¹⁾, at blive Alt for Alle, at han dog kunde frelse Noget ²⁾; og dog frygter han, at han skulde fattes Aand og Wiisdom og Kraft, dog siger han: „Beder for mig, at jeg maa aabenbare Christi Hemmelighed, som mig ber at tale!“

Hvor meget mere sømmer det da os ydmygeligen at bede saaledes, Hver for sig, og Alle for hverandre! Vi have sammenkaldt Menigheden paa denne Dag, paa det at I, Brødre, som nu indvies til samme Tjeneste med os, skulle annamme Embedet under dens Forbøn. Og I selv ville jo visseligen ogsaa bede. Det var jo umueligt, at den unge Mand, som staaer i Begreb med at overtage et helligt og ansvarsfuldt Embede, ikke i Indvielsens høitidelige Dieb'ikke skulde opløste sit Hierte i Bønnen, ligesom den Betsignelse imøde, som han haaber at skulle stige ned over ham fra alt det Godes Giver; det var jo umueligt, at han ikke siden, naar han bliver ene, naar Alt tier omkring ham, skulde lade sit Hierte tale i Bønnen, og befale Herren sin Vei, og fornye sine Forsætter for Guds Afsyn, og anraabe om den Styrke,

¹⁾ Gal. 4, 20.   ²⁾ 1 Kor. 9, 22.

Raade, Betsignelse, som alene kommer herovenfra, og saaledes forvandle sit Hjertes Frygt til ydmygt Haab. Men Formaningen siger: „Bliver varagtige i Bonnen!“ Ikke blot paa den enkelte hoiddelige Dag, men naar al Hoidtid længesiden er forbi og er glemt, naar I ere blevene hjemme i den Stilling, der nu er Eder ny og fremmed, naar hver Uge, hvert Aar kommer med den samme Fordring, som de forrige, medens Ungdommens Morgensoel endnu lyser, naar Middagsolen brænder, naar Aftenen begynder at skygge, i Modgang og i Medgang, i Striid og i Fred, naar Eders Gierning synes at lykkes, og naar den synes Eder en forgieves Noie: „Bliver varagtige i Bonnen!“

Men i det Samme Apostelen siger dette, anviser han os ogsaa, hvad vi skulle bede, og den dobbelte Bon, der er indeholdt i hans Ord, er jo just den, som christelige Sielesorgere til alle Tider bør holde ved med uden at trættes. Den første er den, at Gud vilde oplade os Ordets Dør til at forkynde Christi Hemmelighed. Apostelen bad, at Beien maatte aabnes for ham iblandt Hedningerne til der at forkynde, hvad der tilforn havde været skjult for dem, det dengang nye Budskab om Guds underfulde Raad, forkynde det Navn, som dengang var ukjendt iblandt Folkene, og i hvilket der dog alene er Frelse. Vi, m. Br., leve jo, Gud være lovet, i et christeligt Land, det er ikke et nyt Navn, vi skulle forkynde, men det, som allerede er nævnet over ethvert Barn, næsten saasnart det er født til Verden, ikke et nyt Budskab, men det, hvis Hoved-Indhold næsten ethvert Barn veed at sige, naar det adspørges derom. Forsaavidt er altsaa Tilstanden ganske forskjellig; men er den Bon dog ikke endnu som talet ud af enhver redelig Sielesorgers Hjerte, „at Gud vil oplade

ham Ordets Dør til at forkynde Christi Hemmelighed?" Thi en Hemmelighed maa Christus og hans Evangelium dog endnu siges at være for saa Mange, ikke fordi det er ukendt, ikke fordi det i sig selv er hemmelighedsfuldt, saa at vi skulde sige: Fat det i din Huskommelse, og tro det blindt, thi det overgaar dog al menneskelig Forstand, hverken du eller vi begribe det. Nei ingenlunde! Vel mene vi ikke, at vor Forstand kan omfatte de himmelske og guddommelige Ting, som vi omfatte de jordiske — og dog, hvor langt kunne vi komme selv i disse, før vi møde en dunkel Grund, som vi ikke kunne giennemtrænge, før vi finde os i en Uendelighed, hvor vor Tanke svimler? — men dog siger jo Apostelen strax efter, at hans Grunde er „at aabenbare Christi Hemmelighed“, dog siger han paa et andet Sted: „ved Sandheds Aabenbarelse anbefale vi os for alle Menneskers Samvittighed, og er vort Evangelium skjult, da er det skjult for dem, som fortabes, udi hvilke denne Verdens Gud har forblindet det vantroe Sind“ ¹⁾). Klart og aabenbart skal Christi Evangelium vorde; at, men hvor Mange ere der ikke, for hvilke Evangeliet endnu saaledes er skjult, som for Hine; hvor Mange, om hvilke det gielder, at det sandselige Menneske ikke fatter de Ting, som høre Guds Aand til ²⁾); hvor Mange, som gaae til deres Ager eller til deres Riobmandsskab, som tage tilægte og lade sig tage tilægte, som giøre sig Betyrning og Uro med mange Ting, og Intet vide om det Ene, som er fornødent ³⁾! Tænke vi os da en Sielesørger i Lobet af hans Embedsforelse; hans Huus blomstrer maastee, hans Ager har maastee baaret vel, og Gud giver ham det daglige

¹⁾ 2 Kor. 4, 3 ff.

²⁾ 1 Kor. 2, 14.

³⁾ Luk. 10, 4.

Brød, han lever maaffee i Fred med sin Menighed, men Ordets Dør har han ikke fundet, har ikke kunnet finde Indgang med Ordet i sin Menigheds Hjerter, neppe i deres Dren: skulde han da nu være som Hine, om hvilke Propheten siger, at de ikke bekymrede sig om Josephs Saar ¹⁾? skulde dette ikke være ham en Kummer, som han daglig frembar for Gud i sine Bønner: Herre, oplad dog for din Tiener Ordets Dør, at han maa kunne forkynde Christum, saa at Christus og hans Kierlighed og hans Frelse ikke skal blive hans Tilhørere en Hemmelighed, men at Evangeliet maa opgaae for dem lyst og klart, varmt og indtrængende, at de deraf maae lære at sørge for deres Synder, at troe i Liv og Død paa Jesum, og sig derved i et helligt Levnet at forbedre? Naar denne Begiering virkelig ligger Sielsesforgeren paa Hierte, naar han fremferer den uden at trættes, med en alvorlig og tro Bøn, da skal Bønnen ikke være forgieves, men Herren skal dog glæde sin Tiener med nogen Velsignelse, skal ikke lade hans Arbeide være ganske uden Frugt.

Thi med denne Bøn vil den anden forene sig, som Apostelen lærer os i vor Text: „at jeg maa aabenbare Christi Hemmelighed, som mig bør at tale“! Thi naar vi klage over, at vi ikke see den forønskede Frugt, skulde vi da blot see hen til de Andre, og anklage deres Uvillie, deres Ligegyldighed eller Gienstridighed? Den kan have megen Skyld, men derover lader os ikke glemme at spørge os selv, om der ikke ogsaa er Skyld paa vor Side, om vi da ogsaa tale, som det bør os at tale. Hvad dertil horer, siger vor Text os ogsaa: Først og for alle Ting, at vi aabenbare Christi Hemmelighed

¹⁾ Amos 6, 6.

eller føre hans Evangelium for Lyset, at Evangeliet er Indholdet af vor Tale, og at vi fremstille, udvikle, anvende det, som vore Tilhøreres Tars udkræver det. Det har jo dog stedsse viist sig, at Evangeliet i dets Klarhed og i dets Fylde har Kraft til at trænge ind i Menneskenes Hjerter. Hvorledes fandt det Indgang i Landene, uden fordi Menneskene fornam, at det er en Guds Kraft til Saliggjorelse for hver den, som troer¹⁾? Hvorved fandt Luther og de, der med ham lagde Haanden paa Værket til Kirkens Gienfødelse, den store Fremgang, uden derved, at de atter fremdroge Evangeliet, der var blevet en Hemmelighed, var blevet sfiult under menneftelige Paafund? Og har det ikke stedsse viist sig, at hvor Evangeliet oplødes i dets fulde Strømme, der hørte Menneskene gierne? Hvor det derimod blev forvansket eller forringet, hvor de hellige og dybe Lærdomme afløstes af tom og overfladelig Lære, eller af den verdslige Wiisdoms kunstige Klogt, som hører hiemme paa andre Steder, der kunde Taleren vække et Dieblifs Beundring, men han frembragte ingen dyb og varig Birkning, og snart tilluktes baade Dren og Hjerter.

Men Apostelen siger os ogsaa, paa hvilken Maade vi skulle foredrage Evangeliet. „Eders Tale være altid yndelig.“ Dette Ord betyder ikke „indsmigrende;“ Enhver, som kender Apostelens Tale, veed, hvor langt han var fra at ville faaledes tale Menneskene til Behag, at han beqvemmede sig efter deres vakkende Meninger, og lod sig lede, istedenfor selv at lede, eller søgte at skaffe sig selv Indest istedenfor Evangeliet. Derimod siger han os vistnok, at vor Tale ikke skal være larmende og truende og sfiendende, thi det er let nok at lade det

¹⁾ Rom. 1, 16.

høymodige og forbittrede Hierte raade, Iet nok i Talem til straffe dem haardeligen, som ikke strax ville annamme vor Lære, eller endog det Bogstav-Mag, vi kunde være fundede at paalægge dem; men dermed finde vi kun Indgang hos dem, som gierne see til Andre, som finde deres Lyst i at domme og fordømme, dermed bortstøde vi kun dem, som endnu ere udenfor, som endnu ikke have givet Sandheden Magt, men som dog kunde vindes, dersom vi kun finde „Ordet Dør“, eller den rette Wei, ad hvilken Ordet kan trænge ind i deres Hierte. „Eder Tale være yndelig“. Dette Ord betyder heller ikke, at vi skulle i vor Tale søge den Prydelse, som kun er udbortes, et paahængt Smykke, thi den sande Ynde, den Ynde, som er kostelig for Gud og dyrebar for Mennesker, den gaaer stedse frem af Hiertets skjulte Menneſte¹⁾, den udgaaer i Talem af et Hierte, som elsker Gud og Mennesker, som stræber at fyldestgjøre sin Pligt, at vinde Mennesker til Guds Rige.

Apostelen bliver ved, og siger: „Eder Tale være kryddret med Salt, saa I vide, hvorledes det bør Eder at svare Enhver.“ Vi forståaer Iet, hvad han mener. Ligesom Spiserne, hvor sunde og nærende de i sig selv endog kunne være, dog blive usmagelige, naar ikke Saltet kommer til, saaledes ogsaa Talem, naar den mangler Forstand; thi hvad Apostelen her siger, er det Samme, som han siger i Begyndelsen af Brevet, naar han beder, at de Christne maatte fyldes med alaaandelig Wiisdom og Forstand²⁾. Det gielder ikke høie Gaver; det er skient hvor disse ere tilstede, hvor der er dyb Indsigt, som kan løse de vanskelige Spørgsmaal, hvor der er Vid, som altid finder det

¹⁾ 1 Petr. 3, 4.

²⁾ Kol. 1, 9.

træffende Svar; men disse Gaver ere sielbne. Derimod er Forstand en Gave, som Gud gav alle Menneſker, om endog i forſkiellig Maade; det fattes langt mindre paa Ene, end paa den Villie, der med anſtrengt Kraft vil bruge, hvad Gud har givet. Forſtanden ſkulle vi bruge i al vor Tale, men fornemmeligen i den Tale, ſom ſkal føre de hellige Sandheder ind i Menneſkenes Sind, ſaa at vi beſlitte os paa at vide, hvad vi ſkulle ſvare Enhver, ſom begierer Regnſkab af os om det Haab, ſom er i os ¹⁾), vide, „at omgaaes viſeligen med dem, ſom ſtre udenfor, ſaa vi kiøbe den beleilige Tiid“, ſøge og ſytte den Tiid, der er beleilig til at ſtaffe Ordet Indgang, men ikke ſtorme frem i ubefindig Iver, ikke give det Hellige til Priis for de Vanhelliges Spot, ikke kaſte Perler for dem, der kun ville nedtræde dem ²⁾). O, hvor vigtig, hvor alvorlig er den Bon, at Gud vil give os at tale, ſom os bør at tale!

Bliver varagtige i denne Bon, m. Br., og i den anden, at Ordets Dør maatte oplades for Eder; „vaager i ſaadan Bon med Takſigelse,“ ſiger Apoſtelen. Det er Bonnen, der bevarer Sielene vaagne; det er i den, at vi for vor Deel komme ihu, hvo det er, der kaldte os til ſin Tieneste, hvor hellige de Pligter ere, ſom vi paatage os med Tienesten, at Pligtens Fordring aldrig er fyldeſtiort, ſaalænge Gud endnu forunder os Kraft til Embedets Gierning, at al Beſſignelse over denne Gierning maa komme fra Ham, ſom alene kan give Bært, men at vi ingen Beſſignelse kunne haabe, derſom vi ikke vandte for Guds Naſyn, og ſtræbe at fuldkommes mere og mere. See, m. Br., diſſe ere vaagne Tanker, og paa det de aldrig

¹⁾ 1 Petr. 3, 15.

²⁾ Matth. 7, 6.

skulle indslumre, skulle vi være varagtige i Bønnen, thi Aarvaagenhed og Bon sammenknyttes stedse i den hellige Formaning. Men med Bønnen skal ogsaa Taksigelsen forene sig. I Bønnen er der altid en Trang, der udtaler sig, ofte en dyb og svær Kummer, der er en Sorgens Byrde, som vi i Bønnen kaste paa Gud. Men dette er jo ikke den eneste Følelse, hvormed vi skulle see op til alt det Godes Giver, det hedder ogsaa: Dffre Gud Taksigelse ¹⁾! thi naar vi vaage og bede, da forunder Gud os ogsaa sin Naade. Lader os, m. Br., takke Gud for det Embede, han gav os, det skienne Embede at forkynde Christi Evangelium, og aabenbare dets Hemmeligheder for Menighederne, at kunne tale Mennesker til Opbyggelse, Formaning og Trost ²⁾, takke Gud for hver Gang, han oplader os Ordets Dor, for hver Gang, vi tør troe, at han forundte os at tale, som os bør at tale. Da skal vor Bon ved Taksigelsen vorde tillidsfuldere og inderligere, og vi med fornyet Mod og Kraft atter tage fat paa Embedets Gierning.

Vi bede Hver for sig, vi bede Alle med hverandre, naar vi som Medtjenere og Brødre, saaledes som nu, staae om Herrens Alter. Men, I Christne, som ere tilstede i Menigheden, Apostelen siger ogsaa til Eder, „beder ogsaa for os!“ Ja, idet I nu ere Vidner til den hellige Indvielse saa beder for de Yngre, hvilke I nu med Deeltagelse see at skride ud paa den dem forestkrevne Bane; beder ogsaa for os Eldre, at Gud for os Alle tilsammen, saamange som vi kaldes Hyrder og Lærere, vilde oplade Ordets Dor, og lære os at aabenbare Christi Sandhed, som os bør at tale. Og da ville Gud værdiges at høre sin Christne Kirkes Bon! Amen.

¹⁾ Ps. 50, 14.

²⁾ 1 Kor. 14, 3.

XXXI.

Den 7de Februar 1845.

Matth. 5, 17—20.

Mener ikke, at jeg er kommen at opløse Loven og Propheterne; jeg er ikke kommen at opløse, men at fuldkomme. Thi sandelig siger jeg Eder: indtil Himmelen og Jorden forgaae, skal end ikke det mindste Bogstav eller Tøddel forgaae af Loven, indtil det skeer altsammen. Derfor, hvo som løser et af disse mindste Bud, og lærer Menneffene saaledes, han skal kaldes den Mindste i Himmeriges Rige, men hvo som dem gjør og lærer, han skal kaldes stor i Himmeriges Rige. Thi jeg siger Eder: Uden Eders Retfærdighed overgaaer de Skriftfloges og Pharisæers, komme I ingentunde ind i Himmeriges Rige.

Det er alle vores Herre og Mester, som har talt til os i de foreløste Ord. Den Samme, som har sagt: Gaaer ud og prædiker Evangelium¹⁾, han siger ogsaa: Jeg er ikke kommen at opløse Loven, men at fuldkomme den; løser derfor ikke Budene, end ikke et af de mindste, men gjør selv derefter, og lærer Menneffene at gjøre derefter! Saavist som vi altsaa, idet vi stræbe at efterkomme Apostelens Formaning ikke at prædike os selv, ikke efter vort Vilkaar og Behag, men Christum Jesum²⁾, skulle prædike Evangelium, saavist ogsaa Loven; den er ikke afstøffet og ikke forældet; Jordens Skikkelse er forandret, siden Herren talede hine Ord, og de menneskelige Love ere blevne nye efter Tider og Omstændigheder, men Guds hellige Lov er endnu den samme for denne Slægt, som den var for de Gamle, ja, naar endog denne Himmel og denne Jord forgaae, skal der i Evigheden dømmes efter den

1) Marc. 16, 15.

2) 2 Kor. 4, 5.

samme Lov, som her i Timeligheden domte over vore Gierninger og vore Ord og vore Tanker og alt vort Sind. Og efterdi vi, m. Br., hvergang vi samles i den alvorlige og høitidelige Anledning, som i denne Time har sammenkaldt os, stedse overveie Noget af det, der hører til vort Embede, eftersom Tidens Vilkaar opfordrer os dertil, saa lader os nu ogsaa efter Tidernes Vilkaar handle om Lovens Prædiken i de christne Menigheder.

Ak! thi naar vi i disse Tider mindes Herrens Ord: Døpster Eders Dine og seer Markerne, de ere allerede hvide til Høsten¹⁾, hvor ofte maae de da falde tungt paa vort Sind i en ganske anden Mening, end den, hvori Herren sagde dem, i en Mening, som var Høsten nær, da Herren vil sige til Høstfolkene; Sanker først Alinten tilsammen, at opbrænde den²⁾, som var Bredden nær ved at frembryde til Fuldensdelse³⁾. Dog, os tilkommer det ikke at domme mellem Tiderne; vi have ikke den Vægtstaaal, hvorpaa vi kunne veie dem mod hverandre, vi anraabe Guds Barmhertighed og Langmodighed, og efterdi der i enhver Tid er en Levning efter Raadens Udvalgelse bleven tilbage⁴⁾, saa lader os stræbe, at de gode Spirer kunne udvikles og modnes, stræbe, om der under Guds Belsignelse kunde fremkaldes en ny og bedre Tid.

Men just derfor skulle vi fatte den nærværende Tids Tilstand skarpt i Die; og hvad blive vi da vaer? Vi talke Gud, at i mange Hjerter en Længsel er vaagnet, hvilken Jorden ikke stiller, at her og der de ere blevne flere, som søge

1) Joh. 4, 35.

2) Matth. 13, 30.

3) 1 Thesf. 2, 16.

4) Rom. 11, 5.

at kiende hvad der tiener til deres Fred, og Den, som redeligen søger, skal finde. Men ah! hvor Mange ere der ikke ogsaa, som ikke søge Christum reent, men for Avinds og Rivs Skyld¹⁾, som søge at adskille Menigheden, der skulde være Christi Legeme, og, sammenheftet ved alle Forbindelsesled, fra Hovedet drage sin Næring til Fremvært i Kierlighed²⁾, — adsplitte den i Secter og Partier. Og, medens de tvistes om Ord og Bogstaver, og lade Aanden bortflygte, da er den Tid kommen, om hvilken Apostelen spaaede, at Menneskene ikke ville fordrage den sunde Lærdom, men efter deres egne Begjæringer tage sig Lærere i Hobetal, efter hvad der kildrer deres Øren, og vende Ørene fra Sandheden, og henvende den til Fabler³⁾. Og i det Bogterne saaledes forlade deres Plads, og vende Baabnene imod hinanden, trænger Fienden ind med sine Hærskarer, og vil bortrove al Tro af Menneskenes Hierter. Mener ikke, at det kun er denne Verdens Bise og Kloge, der lade haant om Herrens Frygt, der ville kaste Christi Nag fra sig, og leve uden Gud i Verden; o, hvad der prædikes i Salene, det trænger ned i Hytterne, ogsaa der høres stedse oftere den sørgelige Røst: det er altsammen Naturens Gierning, og de Døde komme ikke igien. Ja, hvorledes kunde Guds Huse sørge saa eensomme og forladte, som vi jo vel vide, at de staae der i saa mange, mange Egne af Landet, dersom Troen ikke var forsvunden af Menneskenes Hierter, dersom der endnu var en Bevidsthed vaagen, som drev dem til at see op til Gud i Himmelen, at flye hen til Christi Kors, og at søge et Skjold mod Dødens og Dommens Ekraf?

Og, som det stedse har været sagt, at, naar Troen svandt,

¹⁾ Phil. 1, 15. 16.

²⁾ Eph. 4, 16.

³⁾ 2 Tim. 4, 2. 4.

da vilde ogsaa Retfærdighedens Grundbolde være rokkede, er det ikke og skeet saaledes? Vente vi endnu at see Ugudelighedens Frugter talrigere og modnere? De staae der endnu, de gamle ti Bud, som Herren skrev dem med den Skrift, der ikke udslattes; de staae skrevne for Alles Dine, og ethvert Barn veed dem; have de da deres Vre? Spørger om de trende første Bud, og Menneffenes Mængde vil næsten forundres, at I ville vente dem opfyldte; thi om et Menneffe holder hart ved den ene sande, levende Gud, eller han leger med Afguder, hvilket Navn de saa have, da, mene de, bliver Enhver salig ved sin Tro; og om Guds Navn idelig svæver paa letsindige Læber, om Forbandelserne strømme ud derover, hvo vilde lægge det paa Hierte? og hvo vilde endnu indbilde sig, at Gud forlanger den Dyrkelse, at Hviledagen skal helligholdes? hvo mener ikke at vide, at Gud ikke seer paa Psalmer og Lovsange, men paa Menneffets Levnet? Nu, saa spørger da om de Bud, der gielde Menneffets øvrige Forhold i Verden; spørger om de tvende sidste, hvis Indhold er: du skal ikke begiere, og de ville svare, at de ikke selv have dannet deres Hierte, ikke kunne raade over dets Følelser, ikke svare til de Begieringer, der brænde deri, naar de blot vaage over deres Udbrud i Ord og Gierninger. Nu, saa prøver da deres Ord efter det Bud: du skal ikke sige falsk Vidnesbyrd! De ville maaskee svare, at de ikke ere sig bevidste for nogen Ret at have vidnet falsk mod deres Næste, de have endog, saavidt det stod til dem, undgaaet at aflægge Vidnesbyrd, om end Sandhed og Ret derved skulde blive skjulte. Men dersom endog dette var saa — ah! og vare da falske Udsagn og falske Eder sieldne i de nærværende Dage? — standser da Budets Fordringer ved Domstolens Skranker? Og naar har

da Hierternes Misundelse og Had mere utømmet udgydt sig i Bagvaskelse og ublu Løgn, som sniger sig om i Mørket, men heller ikke fryer Dagens klare Lys? Gaaer om i Husene — ja, Gud være lovet, der er saa mangt et Hus, hvor Egteskabet har sin Hellighed, og Børnene opvoxe i Tugt og Herrens Formaning; men hvo kan tælle dem, alle de Huse, hvor alt det Modsatte skeer, hvor al Undseelse for Mennesker er sat tilside, og det er, som vidstes det ikke, at der er en Guds Lov over os Alle, hvor de Eldre føleløse have hengivet sig til al Ureenheds Bedrøft¹⁾, og Børnene hverken kunne eller ville hædre Fader og Moder, og opvoxe til den samme Ryggesløsheds Arv? Tænke vi paa det syvende af Budene, ja, da høre vi allevegnefra de stedse stigende Klager, thi der rører Lovløsheden det, der er denne Verdens Mennesker det Dyrebareste, og vissefælig tiltager Usikkerheden med hvert Aar paa en forfærdende Maade trindt omkring, saa at i mange Landets Egne boe Judvaanerne kun mellem Kov og Kan, mellem dem, der sammenrotte sig, ikke blot for at bemægtige sig Andres Eiendom, men til de uhyreste Misgjærninger. Der luer Branden mod Himmelen, som Kovgierrigheden eller Hovgierrigheden tændte; der raaber de Myrdedes Blod mod Himmelen, Oldingers og værgeløse Dvinders og Børns, og med blodige Hænder dele de Byttet, rolige, som var der Ingen histoppe, der har sagt: du skal ikke slaae ihjel, Ingen, som seer i det Forborgne og betaler aabenbare. Retfærdige Gud! naar Hedningerne, som ikke have Loven, giøre af Naturen Lovens Giærninger, fordi deres Samvittighed vidner med dem²⁾, gav du da disse, der kaldes Christne, ingen Samvittighed?

¹⁾ Eph. 4, 19.

²⁾ Rom. 2, 14, 15.

Være de kun menneffeligt Afsyn, men i deres Bryst ikke Det, der hæver Mennesket over Dyret? O, vel var der ogsaa i dem nedlagt Samvittighed, men der var Ingen, som vakte den, Ingen som pleiede den; da udslyktes den efterhaanden i det forhærdede Herte.

Allevegnefra høres Fordring til Dyrigheden, at skaffe Sikkerhed i Landet, og vissefælig skal Dyrigheden ikke bære Sværdet forgieves, men være en Guds Tiener, dem til Gode, som gjøre Godt, en Hevner til Straf over dem, som gjøre Ondt¹⁾. Men fra Alt, hvad der er sorgeligt og vederstyggeligt i Landet udgaaer ogsaa en Fordring til os, og, dersom vi ikke gjøre hvad vort er, dersom vi lade det fattes paa Underviisning, Formaning, Advarsel af og efter Guds Ord, en Anklage, en svær Anklage for Gud og Mennesker. Og derfor, yngre Medbrødre! taler jeg derom i denne Eders Indvielses-Tid, fordi jeg vil, at det skal flamme i Eders Bryst med Drivt, Iver, med alvorlig, inderlig Ven, og da med den Hellige Aands Kraft, til at prædike Guds Lov for Gamle og Unge, dermed at vække Samvittighederne, og dermed at føre Menneskene til Herren. Thi vel udsendes I at prædike Christi Evangelium, men I vide, at først maatte Loven gives ved Moses, før Raaden og Sandheden kunde aabenbares ved Jesum (Christum²⁾), først maatte Johannes prædike Omvendelses Daab, før Han kunde komme, som skalde døbe med den Hellige Aand og Ild³⁾, og da Herren selv fremstod, da prædikede han: Omvender Eder! i det Samme han sagde: Troer Evangelium⁴⁾. I forstaae det vissefælig,

1) Rom. 13, 4.

2) Joh. 1, 17.

3) Matth. 3, 11.

4) Marc. 1, 15.

at her er ingen Adskillelse: i de christne Menigheder skal Loven ikke prædikes særskilt fra Evangelium; Loven tyder hen paa Evangelium, og dette forudsætter hiin. Herren har sagt os endnu i denne Time: Jeg er ikke kommen at opløse Loven, men at fuldkomme den, og dermed har han sagt os, at Loven er optagen i Evangelium; dette kan ikke prædikes retteligen, uden at Loven ogsaa prædikes, vi kunne, skulle, tør ikke sige Menneskene: Eders Synder skulle vorde udslættede, dersom vi ikke derhos sige: Saa fatter et andet Sind og vender om¹⁾.

J udsendes, m. Br., og om ikke mange Dage staae J i de Menigheder, til hvilke J sendes. Vi ville ikke smigre Eder med falske Forhaabninger, vi vide det vel, at af den Sæd, J udstroe, vil Meget strax nedtrædes, og Meget spire uden at have Rod, og Meget quæles af Tornene²⁾; men skulde det derfor være ganske forgieves, naar J ved Sandhedens Aabenbarelse anbefale Eder for Menneskenes Samvittighed³⁾? De skulle føre til Eder deres Børn, og de Unge skulle samles om Eder i deres skionne Kredse, inden de gaae ud i Verden. Ak! vi vide det vel, hvor Mange der ere, i hvilke Hjertet tieligen er blevet forhærdet, en Steenbund, i hvilken Intet kan trænge ind; men der ere ogsaa de, i hvilke Samvittigheden vil samtykke, naar J sige dem i Eders Siels Aloor, af Eders Hjertes Fylde: der er Den over os Alle, som seer i Lødom, og som skal betale aabenbare⁴⁾, naar J opløfte deres Siel til Gud, og sige med David: Hvor skal jeg henflye fra dit Røsyn, Herre? Vilde jeg sige: Mørket

¹⁾ Ap. G. 3, 19.

²⁾ Matth. 13, 4 ff.

³⁾ 2 Kor. 4, 2.

⁴⁾ Matth. 6, 4.

maa dog skiule mig, saa er Natten et Lys omkring mig, Mørket selv er ikke mørkt for dig¹⁾. I skulle sammenkalde Eders Menigheder i høitidelige Timer; ah! vi vide det vel, at der ere Mange, som ikke ville komme, og Mange, i hvilke denne Verdens Gud har forblindet det vantroe Sind²⁾; men ofte ville I dog see talrige Forsamlinger omkring Eder, og der ville dog være de, som ville give Eder Indgang, naar I lade den alvorlige Røst høres, som indvarsler os Alle til den Dag, da Gud vil domme Jorderige med Retfærdighed³⁾, naar I sige, at Menneskene skulle gjøre Regnskab endog for ethvert utilbørligt Ord, de have talet⁴⁾, naar I sige: Farer ikke vild, Gud lader sig ikke spotte, men hvad et Menneske saaer, det skal han og høste⁵⁾, thi og vor Gud er en fortærende Ild⁶⁾.

Men ville vi da, at I skulle tage Sinais Tordener og slynge dem mod de Skyldige? at I skulle føre den Tale, om hvilken der siges, at den ryster Kirkerne, og oplader Helvedes Afgrund? Dermed kunde I maaffee tale Eder selv til Behag, og tale dem til Behag, som glæde sig ved at domme og fordomme, men Christi Lov vilde I dermed ikke føre ind i Hierterne. Ydmyghed sommer os Alle, og den unge Mand sommer Besfedenhed; men derfor er dog Guds Ord Eder betroet, derfor skal dog Jagen foragte Eder for Eders Ungdoms Skyld⁷⁾. Vi have ingen fast Regel at give, hvorledes Eders Tale skal forene Guds Godhed og Strengthed⁸⁾; søger det hvergang i Alvor og Bøn, og glemmer aldrig Salomos sionne Ord, der selv forener baade Formaning og Forjættelse: Til

1) Ps. 139, 7, 11, 12.

4) Matth. 12, 36.

7) 1 Tim. 4, 12.

2) 2 Kor 4, 4.

5) Gal. 6, 7.

8) Rom. 11, 22.

3) Ap. G. 17, 31.

6) Hebr. 12, 29.

de Oprigtige glemmer Herren Viisdom ¹⁾. De Oprigtige — de, som tage sig selv med, som stille sig selv for Guds Dom, i det de indvarsle Andre for den; de Oprigtige — de, som mene deres Medmennesker det oprigtigt og vel, som ikke see paa deres Eget, men paa Næstens ²⁾, ikke ville tale for at glimre og vinde Verdens Ære, eller for at bringe Menneskene til at boie sig i Stovet for deres Myndighed, men for at opbygge, forbedre, trøste, som derfor søge Beie og Stier, indtil de finde: dem giver Gud Viisdom, at de kunne tale, hvad der horer til den sunde Lærdom ³⁾. Thi hvo giver Mennesket Mund? Mon ikke jeg? siger Herren. Og derfor siger han ogsaa nu til enhver Oprigtig blandt Eder: Saa gaf nu, og jeg skal være med din Mund, og lære dig, hvad du skal tale ⁴⁾.

Saa skal han og lære Eder at prædike Loven, som den bør prædikes i de christne Menigheder; ikke Lovens Bogstav alene, ikke en udbortes Bærhellighed, saa Menneskene mene sig ustraffelige og ophoiede over Andre, fordi de ikke kunne dømmes af en menneskelig Ret ⁵⁾. Vi have ogsaa i Dag taget Herrens Ord med: „Jeg siger Eder, uden Eders Retfærdighed overgaaer de Striofflozes og Pharisæernes, komme I ingenlunde ind i Himmeriges Rige.“ Tager I ogsaa disse Ord med herfra, og udlægger Menneskene Budene efter Herrens Anviisning, og fører dem ind i Hiertet, indtil alle Forbud samle sig i det ene: Du skal ikke begiere! og alle Befalinger i den: Du skal elske Herren din Gud af dit ganske Hierte, og din Næste, som dig selv. Da først vil Loven føre

¹⁾ Ordsp. 2, 7.

²⁾ 1 Kor. 10, 24.

³⁾ Tit. 2, 1.

⁴⁾ 2 Mos. B. 4, 11, 12.

⁵⁾ 1 Kor. 4, 3.

til Christum; den vil indslutte Alle under Synd, men derved vil den ogsaa berede dem til, at Forjættelsen ved Jesu Christi Tro kan blive given dem, som troe¹⁾; den vil nedslaae alt Hovmod og saare al Selvtillid, men derved vil den ogsaa føre dem, der lide ilde, til den rette Læge²⁾, til Ham, hvis Saar have Lægedom for ethvert saaret Hierte, til Ham, som alene kan indgyde os det nye, sande, evige Liv, og de ville forstaae, at det er en troværdig Tale, at dersom vi ere døde med Ham, da skulle vi og leve med Ham³⁾.

Dg dermed skride vi nu til denne Times hellige Gierning, at annamme Eders Løfte, og da at indvie Eder til Tjenesten, at give Eder Magt og Myndighed herester til at prædike Guds Ord, baade Guds Lov og Guds Evangelium, begge i Christo Jesu, vor Herre. Hvad Eder herester skal vederfares, hvorledes og hvorhen I skulle føres, det vide vi ikke; men hvad enten I i Tiden skulle virke, hvor Tusindes Dine vogte paa Eder, eller i den snevrere Kreds, hvorom der er liden eller ingen Tale i Verden, da gielder det for Eder og for os Alle: Hvo som løser et af Herrens mindste Bud, og lærer Menneskene saaledes, han skal kaldes den Mindste i Himmeriges Rige; men hvo som dem gjør, som selv daglig stræber at holde dem, og lærer Menneskene dem, alvorlig, oprigtig og tro, han skal, hvad enten han er sat over Meget, eller over Lidet, kaldes stor i Himmeriges Rige. Amen.

---

1) Gal. 3, 22.

2) Matth. 9, 12.

3) 2 Tim. 2, 11.

XXXII.

Den 9de April 1845.

Text. 2 Tim. 1, 8. 9.

Derfor skal dig ikke ved vor Herres Vidnesbyrd, eller ved mig, hans Bunde, men lid Ondt med Evangelium ved Guds Kraft, som frelste os, og kaldte os med et helligt Kald, ikke efter vore Gierninger, men efter sit eget Forsæt og Naaden, som os er givne i Christo Jesu fra evige Tider.

Naar Apostelen i vor Text siger, at Gud kaldte os med et helligt Kald, da gielder dette vel alle Christne, thi de ere Alle kaldte ud fra det verdslige Bæsen, hvis Stræben, Digten og Tragten kun har sit Diemed, kun vil have sin Løn i denne Verden, til et Borgerskab i Himlene¹⁾, men i Særdeleshed, m. Br., kunne vi anvende dette Ord paa os selv, thi visse har Gud paa en særdeles Maade kaldet os med et helligt Kald. Hvor forskellige endog vore Embeder kunne synes, er dog Embedet i det Væsentligste det Samme. Ja, m. Br., skiondt det idelig skeer os, at vi fra dette Alter sende Ordets Tjenere ud at spredes i den vide Verden, skiondt nu af Eder, som i denne Time annamme den hellige Indvielse, kun Tvende skulle forblive i Hjemmet og arbeide under de sædvanlige Omgivelser, de Andre derimod adskilles, saa vidt næsten, som Mennesker her paa Jorden kunne adskilles, den Ene gaaer op under Nordpolens Jis, de Tvende ned under Middagssolens Brand, og Tungemaal og Sæder og Skikke hos de Folkslag, til hvilke I gaae, ere saa forskellige som de Himmelegne,

---

¹⁾ Phil. 3, 20.

under hvilke de leve: saa er dog Eders Adskillelse fra os og fra hverandre kun en Adskillelse i Rummet; tværtimod forenes vi nu i denne Adskillelsesstund noiere og inderligere i eet Samfund. Thi hvorvel vi i en vis Henseende sige, at hvert Land og hvert Sted har sin Kirke, saa mene vi dette dog ikke anderledes, end at der i sig selv kun er een hellig almindelig Kirke, een Herre, een Tro, een Daab, ligesom vi og ere kaldte til eet Haab, altsaa og til een Stræben i vort Kald¹⁾.

Der er, sagde vi, et Kald, som er fælles for alle Christne, men der er og et særegt Kald for os, m. Br., og at overveie dette, at betragte det fra de forskiellige Sider, dermed sysselsætte vi os i enhver saadan Sammenkomst, som den nærværende. Denne Gang stille vi os ligesom i Midten, og spørge: Hvilket er da dette særegne Kald, hvormed Herren kaldte os? Og da høre vi endnu den samme Røst, som de hoi Apostler horte fra den samme Herre: Gaaer ud og prædikere Evangelium²⁾; Enhver af os hører endnu den samme Formaning, som Apostelen i vor Text gav sin Discipel, sin Søn i Christo: „Stam dig ikke ved vor Herres Vidnesbyrd, men liid Dndt med Evangelium“, ligesom den samme Apostel for sin egen Deel erkjendte det som det fornemste, som det vigtigste Orde, hvori Christus havde sendt ham, at prædike Evangelium³⁾.

Vi have nylig ved en lignende Anledning handlet om Lovens Prædiken, vi have søgt at vise, at denne ingensunde bør forstumme, fordi Evangeliet prædiktes, men at Lov og Evangelium paa det Noieste slutte sig til hinanden. Og det er ikke noget Andet, endfige noget dermed Stridende, vi ville

1) Eph. 4, 4. 5.

2) Marc. 16, 15.

3) 1 Kor. 1, 17.

foredrage, idet vi nu tale om Evangeliets Prædiken; thi Loven er ikke mod Guds Forjættelser ¹⁾, vi ville ingenlunde affkaffe Loven formedelt Troen; det være langtfra! nei, vi stadfæste Loven ²⁾.

Naar vi før sagde, at vi i en vis Henseende kunne tale om flere Kirker, da meente vi dette, forsaavidt ethvert Land og ethvert Sted kan siges at have sin Kirke. Men der er desværre ogsaa en anden Adskillelse mellem Kirkerne, nemlig forsaavidt ikke den samme Lære føres i dem alle. Saaledes burde det ikke være, men da det desværre er saaledes, saa vide vi, at der er een Grundlærdom, ved hvis Haandhævelse vor evangeliske Kirke adskiller sig fra de andre, og Enhver, der er tilbørligen underøist om den Sandhed til Gudfrygtighed, han skal forkynde, veed, at denne Grundlærdom er den, hvilken Apostelen i vor Text udtrykker i de Ord: „Gud frelst os, ikke efter vore Gierninger, men efter sit eget Forsæt og Naaden, som os er givet i Christo Jesu fra evige Tider.“ Dette, siger vi, er Grundlærdommen i vor Kirke, men hvorledes turde vi bekiende den som saadan, og holde fast ved den som vor Kirkes egentlige Aenodie, dersom den ikke ogsaa var Grundlærdommen i den hellige Skrift, hvilken vi ogsaa forsegte som vor christelige Kundskabs rette Kilde? Thi vi have Intet af os selv, men vi ere opbygte paa Apostlernes og Propheternes Grundvold, saa at Jesus Christus selv er Hovedhiørnesteinen ¹⁾. Men Herren selv og hans Vidners Tale og Lære kiende vi kun af den hellige Skrift.

Allsaa, Gud frelst os, ikke efter vore Gierninger, men efter sit eget Forsæt og Naaden, som os er givet i Christo

¹⁾ Gal. 3, 21.

²⁾ Rom. 3, 31.

³⁾ Eph. 2, 20.

Jesu, dette er det Evangelium, vi skulle prædike, altsaa prædike Guds Naade, tilbuden alle Mennesker i Christo, uden nogen Værdighed og Fortieneste fra deres Side. Men hvor har ikke Verden, Verdens Aand og Verdens Hovmod, stedse opvort sig imod denne Lære! „Denne annammer Syndere og æder med dem“ ¹⁾, saadan var Pharisæernes stadige Bebreidelse mod Herren; og er det ikke dette, hvilket de, der søge Paastud for at adskille sig fra vor Kirke, ideligen bebreide os, at vi ikke først prøve Enhvers Værdighed, at vi annamme Syndere i vort Samsund, ja sidde med dem om Herrens Bord, da dog Kirken skulde være hellige Menneskers Samsund? D, m. B., dersom vi her vilde tage Ordet „hellig“ i dets strengeste Betydning, da vilde Kirken kun have eet Medlem, dens Stifter og Herre. Men forstaae vi Ordet om fromme, troende Mennesker, som sætte al deres Tillid til Christi Fortieneste, men i Christi Tro helliges mere og mere til Guds Rige, ja, da er der et helligt, almindeligt Samsund af Disse, som strækker sig igiennem alle Tider og Slægter; vel Den, som hører dertil! Hvad derimod den synlige Kirke betræffer, hvorledes skulde vi beskrive den anderledes, end Herren selv har beskrevet den, som et Fissergarn, der kastes i Havet og samler af alle Slags ²⁾, som Ageren, hvori Klinten voxer sammen med Hveden indtil Høsten ³⁾? Herren selv sendte jo sine Tienere ud paa Beiene, at samle alle dem, de fandt, baade Onde og Gode, endskiondt han vel vidste, at deriblandt ogsaa vilde være Den, som ikke havde Bryllupsflædningen paa ⁴⁾. Og naar han kommer at besee Gæsterne, og Phariseeren

¹⁾ Luk. 15, 2.

²⁾ Matth. 13, 47.

³⁾ Matth. 13, 30.

⁴⁾ Matth. 22, 10.

staaer for sig selv ¹⁾, at ikke Noget skal besmitte hans Helligheds Klædebon, men da Herren vil sige: See der Den, som har iført sig den rette Klædning? O vee Eder, I Pharisæere og Selvbretfærdige! at I tillukke Himmeriges Rige for Menneskene; selv ville I ikke gaae derind, og de, som ville det, tillade I det ikke ²⁾. Thi dersom vi vilde sige til dem, der vistnok ingenlunde ere værdige at kaldes de Helliges Medborgere og Guds Huusfolk ³⁾: Gaaer bort, Eders Nærværelse besmitter os, I have dog hverken Lod eller Deel med os! da vilde de vel forhærde sig, og vi havde gjort hvad der stod til os, for at Lyset ikke skulde skinne i deres Hjerter til at oplyse Kundskaben om Guds Herlighed i Jesu Christo ⁴⁾. Hvis vi derimod stræbe at vise os som Børn af den himmelske Fader, der vil, at alle Mennesker skulle vorde salige og komme til Sandheds Erkiendelse ⁵⁾, hvis vi blive ved at kalde og indbyde, at aabne Udgangen til Christi Kirke, og lade Evangeliet lyse frem for dem, der ere komne nær til, og dem, der ere langt borte, da kommer maaskee engang den beleilige Stund, da vil maaskee Gud engang ogsaa give dem Omvendelse til Sandheds Erkiendelse ⁶⁾.

„Gud frelste os, ikke efter vore Gjerninger, men efter Naaden, som os er givet i Christo Jesu“, siger Apostelen her, og et andet Sted siger han: Ikke for de Retfærdigheds Gjerningers Skyld, som vi havde gjort, men efter sin Barmhertighed frelste han os ved Igensødelssens Bad og Fornyetelsen i den Hellige Aand ⁷⁾; og at han dermed mener Daaben, om hvilken ogsaa en anden Apostel siger, at den frelser os ⁸⁾,

¹⁾ Luc. 18, 11.

²⁾ 2 Kor. 4, 6.

³⁾ Tit. 3, 5.

⁴⁾ Matth. 23, 13.

⁵⁾ 1 Tim. 2, 4.

⁶⁾ 1 Petr. 3, 21.

⁷⁾ Eph. 2, 19.

⁸⁾ 2 Tim. 2, 25.

derom kunne vi vel ikke tvivle. Det er Daaben, som aabner Udgangen til Christi Kirke, og derved til alle de Forjættelser og Betsignelser, som i den ere beredte for de Troende og Fromme; men dersom vi da vilde sige, at denne Udgang først bør aabnes for dem, der have viist sig værdige, da vilde vi jo ganske falde fra vor Kirkes Grundlærdom, thi da var det ved vor Fortieneste, vore Gierninger, at Frelsen blev erhvervet, og ikke ved Guds eget Forsæt og Naade, at den blev tilbuden; men, siger Apostelen, er det af Naade, da er det ikke mere af Gierninger, ellers bliver Naaden ikke mere Naade ¹⁾. Eller dersom man vilde sige, at Troen i det Mindste maatte være Vilkaaret, under hvilket Daaben alene kan meddeles, da vide vi fuldt vel, at Christi Frelse ikke kan komme Nogen til Gode, medmindre den annammes i Troen; men hvorledes kunde da Troen gribe Guds Naade, dersom denne ikke var aabenbaret, ikke var kommen Menneſket imøde, ikke var ham tilbuden? Dette skeer vel ved Evangeliets Forkyndelse, men det skeer paa den skionneste Maade ved Daaben, i hvilken Det, som ellers forkyndes i Almindelighed, tilegnes den Enkelte i Særdeleshed, i hvilken der siges hvert Menneſke: Han, som kom til Verden, ikke for at han skulde domme Verden, men for at Verden skulde blive salig ved ham ²⁾, han kommer ogsaa til dig, at du skal vorde salig ved ham. Dersom det endog er Den, der allerede er fremrykket i Alder, som modtager Daaben, da er den ligesuldt Guds Naades frie Gave, ikke erhvervet, ikke fortient, ikke en Lon for nogen god Gierning, ikke en Gresfrands, som tildeles den Værdige. Men allerstionnest aabenbares Guds, vor

---

¹⁾ Rom. 11, 6.   ²⁾ Joh. 3, 17.

Frelserens, Misfandhed og Kierlighed til Menneskene i det spæde Barns Daab. Det er kommet til Verden, en svag hielpeløs Skabning, fra Fødselen af indviklet i den almindelige Syndighed, men endnu har det selv hverken gjort noget Godt eller Dødt ¹⁾; dog kalder Gud det ved et helligt Kald efter sit eget Forsæt, efter den Naade, som vil, at alle Mennesker skulle worde salige. Har det fromme, kierlige Forældre, hvor gierne høre de da efter det Kald, som lyder fra Christi Kirke, hvor gierne bringe de deres Barn og sige: Herre! du som har sagt: Lader de smaa Børn komme til mig, og formener dem det ikke, thi Guds Rige hører Saadanne til ²⁾, annam du ogsaa dette Barn, som vi bringe frem efter dit Ord, ikke i Tillid til dets egen Værdighed, men til din Naade; annam og velsign dette Barn, som er vaagnet til det timelige Liv, og gienføb det til det evige Liv! Vee dem, som vilde formene det! Men hvis endog Menneskers Kierlighed ikke omslutter den Spæde, Frelserens Kierlighed omslutter den dog; hvis Barnet end var født i den dybeste Armod, Frelserens første Leie var i en Krybbe, han kalder det indtil i den ringeste Braa; hvis det end var født i Skændsel, Frelseren er kommen at søge og frelse det Fortabte ³⁾. O, hvor omfattende er Guds Forsæt, efter hvilket han kalder Menneskene! hvor dyrebar, hvor uendelig riig er den Naade, som os er givet i Christo Jesu! Og den skulde Menneskene ville begrænse, for den skulde de, der kalde sig Christne, turde stille sig som Bogtere, og kun tildele den til dem, hvilke de fandt værdige!

„Men“, kunde Noget sige, „hvad Visshed have vi dog, at den Troens Spire, som indplantes eller befrugtes i Daab

¹⁾ Rom. 9, 11.

²⁾ Marc. 10, 13.

³⁾ Luk. 19, 10.

ben, ikke siden igien skal quæles, at ikke Barnet, naar det fra de fletteste Omgivelser føres hen i Menigheden, igien, naar det vender tilbage, skal gives til Priis for flette Exempler, for falske Lærdomme, saa at det anføres til at forskyde, foragte, maaskee at bespotte den tilbudne Frelse? Og er da ikke vor Kirkes Daab for god til at bortødsles paa Saa-danne, hvilke den maaskee aldrig vil vorde til Gavn, som maaskee aldrig ville vise sig den værdige? Men da var vel ogsaa den dyrebare Eed, Herren udstroede, for god til at udstroes for Himmelens Fugle, eller for at nedtrædes ved Beien, eller for at quæles af Tornene? Da var vel Herren selv for god til at komme til dem, som ikke vilde annamme ham ¹⁾, til at udstrække sine Hænder den ganste Dag til et gienstridigt Folk ²⁾? O nei! Gud beviser sin Kiærlighed mod os derved, at Christus døde for os, da vi endnu vare Syndere ³⁾; thi, ligesom Gud lader sin Sol opgaae over Onde og Gode, lader regne over Retfærdige og Uretfærdige ⁴⁾, saaledes lader han ogsaa sin Naades Dug nedfælde til Enhver, og kalder alle de Mange, Mange, om endog kun Faa blive udvalgte ⁵⁾. Barnet optages ved Daaben i den christelige Menighed, skal, naar det vaagner til Bevidsthed, finde sig i dens Samsfund, og der skal Underviisning og Formaning søge det; dette er Bort, og vee os, dersom vi forsomme det! men dersom den tilbudne Naade da ikke sætter Rod, dersom Mennesket siden forhærder sit Hierte, da maae vi vel see det med Sorg, men have dog den Trost, at vi ere uden Ansvar.

„Gud frelste os, ikke efter vore Gierninger, men efter

¹⁾ Joh. 1, 11.

²⁾ Ef. 65, 2.

³⁾ Rom. 5, 8.

⁴⁾ Matth. 5, 45.

⁵⁾ Matth. 20, 16.

fit eget Forsæt og sin Naade": denne vor Kirkes Grundlærdom have vi nu kun søgt at udvikle til een Side, eftersom Tidens Bilskaar nærmest syntes at opfordre dertil; thi naar skulde vi ende, dersom vi vilde tale om alle de vrange og falske Lærdomme, som have villet fordunkle det rette Evangelium, om alle de Bodsøvelser, alle de egne Gierninger, hvormed man har villet anvise Menneffene at afskibe deres Synder, at erhverve sig en egen Fortieneste, ved hvilken de kunde bestaae i Dommen? Alt dette svækker kun Lovens Herredomme, istedenfor at befæste det, thi ringe agter eller lidet forstaaer Den Guds Lovs Fordring, som mener, at han har opfyldt den; eller og Mennesket synker i Fortvivlelse, i Uvisshed om sin Siels Frelse, naar han selv vil fyldestgøre, og dog aldrig finder Noget, som kan tilstrækkelig giøre fyldest. Derfor bliver Skriften ved at vidne: Af Naade ere I frelste, og det ikke af Eder, det er en Guds Gave, ikke af Gierninger, at ikke Noget skal rose sig ¹⁾).

Men saavist som vi skulle holde fast ved denne Lære, vidne derom imod alle falske Lærdomme, prædike den i dens Reenhed og Kraft, saa kunne vi dog ingenlunde mene, at Evangeliets Prædiken er fuldendt dermed. Da Apostelen sagde: „Af Naade ere I frelste“, foiede han til: „formedelst Troen“; da Herren prædikede Guds Riges Evangelium, sagde han: „Omverder Eder, og troer Evangelium“ ²⁾); han sagde: „Hvo som ikke troer, skal fordømmes“ ³⁾); da han sendte sine Apostler ud at prædike Evangelium for alle Folk, og døbe dem i Navnet Faderens, Sønnens og den Hellige Aands, da foiede han til:

¹⁾ Eph, 2, 8. 9.

²⁾ Marc. 1, 14. 15.

³⁾ Marc. 16, 16.

„Dg lærer dem at holde Alt hvad jeg har befalet Eder“ ¹⁾. Enhver, der har modtaget christelig Underviisning, har hørt det atter og atter, at uden Tro er det umueligt at behage Gud ²⁾. Først maa Guds Naade komme til Mennesket, og den udgaaer ikke fra ham selv, men den kommer udenfra, ovenfra, den kommer til ham i Ordet og i Naadens øvrige hellige Midler; men alt dette er forgieves for Mennesket, dersom ikke derved Troen opstaaer i hans Hierte, og han dermed griber Guds Naade, tilegner sig den, saa at den kan giennemtrænge, forædle, hellige hans Væsen, og Herrens Ord i ham worde Aand og worde Liv ³⁾. Derfor siges der, at vi, retfærdiggjorte ved Troen, have Fred med Gud ved vor Herre Jesum Christum ⁴⁾. Men at da denne Tro maa være en levende Tro, behøver end ikke at siges, thi hvad der kaldes en død Tro, fortæner ikke Navn af Tro; der er ingen Fred, ingen Tillid deri. I Christo Jesu gielder kun en Tro, som er virksom ved Kierlighed ⁵⁾, som altsaa yttres sig i Gierninger, ikke blot gavnlige, men gode, det er, som fremvælde af den rette Kilde, af Kierlighed til Gud og Mennesker. Saaledes retfærdiggjøres vi, ikke formedelst Gierninger, men heller ikke uden Gierninger, og saaledes see vi, hvorledes Loven slutter sig til Evangelium; dersom Loven er vor Tugtemester til Christum ⁶⁾, dersom den indslutter Alt under Synd ⁷⁾, paa det vi skulle lære at søge hen til Ham, som annammer Syndere, saa er igien Christus Den, som lærer os ret at forstaae Loven, og giver os Lyst, Mod, Kraft til mere og mere at stræbe efter at opfylde den.

¹⁾ Matth. 28, 19. 20.

²⁾ Hebr. 11, 6.

³⁾ Joh. 6, 63.

⁴⁾ Rom. 5, 1.

⁵⁾ Gal. 5, 6.

⁶⁾ Gal. 3, 24.

⁷⁾ B. 22.

Men alt dette behøver jeg ikke vidtløftigere at udvikle for Eder, m. Br., I vide og føle det, at Gud har kaldet Eder med et helligt Kald til at prædike baade Loven og Evangelium, Loven saaledes, at den ikke svækker Evangeliets Betydning og Kraft, og Evangeliet saaledes, at det ikke affafler, men stadfæster Loven. Men forinden I endnu gaae ud paa de forskiellige Eder anviste Veie, for at følge dette Kald, formaner ikke blot jeg, men Apostelen Enhver af Eder: „Skam dig ikke ved vor Herres Vidnesbyrd, men liid Ondt med Evangelium!“ Thi, som Herren selv i de Dage, han var paa Jorden, saaledes lider endnu hans Evangelium Ondt, lider Mangel, naar Ingen vil antage sig det, lider Ringagt og Spot og Had og Forfølgelse. Fra Deeltagelse i disse Lidelser kunde du være befriet, dersom du vilde være som En af de Tienere, der sige: Herren tover at komme ¹⁾, og kun søge at herske over Herrens Arv ²⁾, og at nyde det timelige Gode. Men Gud forbyde, at Evangeliet skulde vorde os ligegyldigt, saa vi uden Sorg og Striid saa det tilfidesat, forvansket, nedtraadt, dets Belgierninger tillukte for Menneskene! Nei, Evangeliet være stedse vort Livs inderste Kierlighed, dets bedste Rigdom, vore egne Sieles Styrke og Trost, og det Forraad, hvoraf vi tage frem for at giøre Mange rige med os ³⁾. Dets Skiebne være ogsaa vor; vi vilde lide med det, at vi da og maae seire med det; og, forenede ved et broderligt Vaand, ville vi, i det Nære og i det Fjerne, saaledes tiene vor fælles Herre, at naar han kommer, om Aftenen, eller ved Midnat, eller ved Hanegal, han ikke skal finde os

¹⁾ Matth. 24, 48.

²⁾ 1 Petr. 5, 3.

³⁾ 2 Kor. 6, 10.

føvende ¹⁾); ville ikke skamme os ved ham og hans Ord, at han og ikke skal skamme sig ved os, naar han kommer i sin Faders Herlighed ²⁾! Amen.

---

¹⁾ Marc. 13, 35. 36.

²⁾ Marc. 8, 38.

XXXIII.

Den 4de Junii 1845.

Text: Matth. 11, 2-6

Der Johannes horte i Fængselet Christi Gierninger, sendte han To af sine Disciple, og lod ham sige: Er du Den, som kommer, eller skulle vi vente en Anden? Og Jesus svarede og sagde til dem; Gaaer hen og forkynder Johannes de Ting, som I høre og see: Blinde see og Halte gaae, Spedafste renses og Døve høre, Døde staae op, og Evangelium prædikes for de Fat- tige; og salig er Den, som ikke forær,es paa mig!

Johannes havde vel tidligere erkjendt og hilset Jesus som Den, der var større end han selv, der skulde døbe med den Hellige Aand og Ild ¹⁾, og oprette Guds Rige paa Jorden. Men om dette Rige havde Johannes vistnok andre Forvent- ninger, end de, der skulde opfyldes, og da han vel hørte om Jesu Gierninger, men deriblandt ikke den, at han fremstod som sit Folks Fyrste og Befrier, deriblandt ikke den, at han viste et Legn fra Himmelen, som kunde forsærde alle Jordens Slægter og tvinge alle Modstandere, begyndte han at tvivle.

---

¹⁾ Matth. 3, 11.

Derfor sendte han sine Disciple til Jesum, og spurgte: Er du kun en Prophet, som de, vore Fædre saae, En af de Mange, eller er du Den, paa hvem al Verdens Forlængsel bier, den Ene iblandt Alle?

Da viste Jesus hen paa de Gierninger, han havde gjort, og endnu i det Dieblif gjorde, Gierninger, der visseligen vare Tegn fra Gud, som beviste hans Sendelse, thi Ingen kunde gjøre dem, uden Gud var med ham; og deriblandt nævnedes han den, som dengang maaskee af Menneskenes Mængde blev agtet for den ringeste, men som dog var den største: Evangelium prædiktes for de Fattige. Den er den største, siger jeg; de øvrige Gierninger ere skeete fordum, denne ledsager stedse Christus, hvor han er, og hvor han kommer; det var stort og skiont, at Jesus, medens han synlig var iblandt Menneskene, drog omkring og gjorde vel ¹⁾, helbredede Syge, gav Blinde deres Syn, Døve deres Hørelse, frarev Dødens Bytte; men hvad vare disse Begiæringer mod Enkelte i den snevære Kredts imod Det, der er skeet og skeer i Rummet og Tidens store Omkreds, naar Evangelium kundgjøres for de Fattige, de helbredes, som have et sonderknuust Hierte, de aandelig Fangne lades løs, de aandelig Blindes Syn oplades ²⁾? Ja sandelig, naar vi tænke paa, at fra Christi Kors — nu er Korset et Vres- og Seiers-Tegn, men hvad det dengang var, vide vi Alle, et Forsmædelsens og Forbandelsens Tegn — at fra det Sted, hvor Frelsen blev forskudt af dem, hvilke den først var tilbuden, hvor Verdens Haab syntes udslukt, derfra er Evangeliet — ikke blot det største og glædeligste, men det eneste ret store og salige Budskab,

¹⁾ Ap. G. 10, 38.

²⁾ Luk. 4, 19.

som er hørt i Verden, udgaaet over al Verden, at det ved den Kraft, som var deri og dermed, hvilken denne Verdens Dverster kun agtede ringe, har seiret over al Disses Modstand, over alle Befæstninger, seiret langt anderledes, end Baaben nogensinde have seiret, at den Steen, som Bygningsmændene forskøde, er bleven en Hovedhjørnesteen ¹⁾, alle Tidernes Stromme have væltet sig hen derover, men have ikke kunnet rolfe den: ja, da have vi seet større Tegn, end Johannes, da tilbede vi, og vende tilbage fra Betragtningen med stor Glæde ²⁾, da sigte vi med langt fuldere Overbeviisning, end hiin Jødernes Dverste: Herre! Ingen kan gjøre, hvad du har gjort og gjør, uden Gud er med ham ³⁾.

„Evangelium prædikes for de Fattige“; saaledes gjorde Herren selv, og saaledes bød han sine Sendebud at gjøre. Hvor stort, hvor dyrebart er det, at, hvorsomhelst Christi Evangelium er trængt hen, der vender det sig ogsaa til de Ringeste i Folket; der er ingen Afkrog i Landet, der er ingen affides D saa affaaeren fra Menneffenes Samfund, at det jo der samler sig en Menighed, at Herren jo der endnu siger sine Tienere: Seer til at I ikke foragte Een af disse Smaa ⁴⁾! Og Gud forbyde, at vi skulde foragte dem, som ere os betroede, fordi de ere ringe i Vilkaar, ringe i Landsgaver, ja om endog deres Bandel syntes ringe i denne Verdens Retfærdiges Dine, thi Menneffens Søn er kommen at frelse det, som var fortabt, og han vilde, at vi skulde være Sendebud i Hans Sted, skulde bede i Hans Sted: Fader Eder forlige med Gud ⁵⁾! Gud forbyde, at vi skulde gjøre vor Gierning

¹⁾ Matth. 21, 42.

²⁾ Luk. 24, 52.

³⁾ Joh. 3, 2.

⁴⁾ Matth. 18, 10.

⁵⁾ 2 Kor. 5, 20.

med mindre Trostløb eller Kierlighed, fordi vi ikke staae paa Verdens store Skueplads, ikke derfor lønnes med Verdens Priis! og sandelig, der er allevegne Løn for den troe Arbejder; der kommer os ofte fra deres Bryst, som ingen Anseelse have i Verden, en Gienklang imøde, saa dyrebar som nogen, vi horte i de Høitbegavedes Møde; ogsaa vi have ofte Anledning til at udbryde: Vi takke dig, Fader! at du har skilt dette for de Vise og Forstandige, og aabenbaret det for de Umyndige ¹⁾!

Evangelium prædikes, og skal prædikes for de Fattige; men skal det ikke ogsaa prædikes for de Vise og Forstandige? Eller skulde vi sige, at Christi Evangelium vel er for de Fattige og Umyndige, for dem, hvilke man maa give Barnets Føde, og ikke den haardere Mad, fordi de endnu ikke kunne taale den ²⁾; men at de, der ere komne til Mands Modenhed, skulle aflægge det, der kun stikker sig for Børnens Alder? Thi, siger man, Viisdom er dog det Ypperste, og den bedste Formaning er den: Kiøb Viisdom, og for al din Eiendom kiøb Forstand ³⁾! men Christi Evangelium vender sig just fra de Vise, de Skrivtfløge, fra denne Verdens Grandstere, og udvælger det for Verden Daarlige, for at beskæmme de Vise, det for Verden Skrobelige, for at beskæmme det Stærke ⁴⁾. O mine Brødre! vi vide jo vel, hvorledes Paulus meente det, da han sagde: Jeg kom ikke med prægtige Ord eller Viisdom, at forkynde Eder det Guds Vidnesbyrd ⁵⁾, at han dermed ingena lunde meente at forringe den sande Viisdom. Thi Viisdommen skal retfærdiggjøres af sine Børn ⁶⁾, og saavist som

¹⁾ Matth. 11, 25.

²⁾ 1 Kor. 3, 2.

³⁾ Drospr. 4, 7.

⁴⁾ 1 Kor. 1, 20. 27.

⁵⁾ 1 Kor. 2, 1.

⁶⁾ Matth. 11, 19.

vi ere Lysets Børn, ikke Nattens og ei Mørkets ¹⁾), skulle vi ogsaa søge Guds Wiisdom. Herren eiede Wiisdommen i sin Veis Begyndelse, den er fød, da Afgrundene ikke vare, da Kirberne endnu ikke udgave deres Vand, den, siger Salomo, var hos ham som hans Fosterbarn, og var hans store Lyst hver Dag, og legede altid for hans Ansigt, og nu udsender han den at forlyste Jordens Kreds ²⁾). Da vor Kirkes Herre udsendte sine Vidner, lovede han at give dem Mund og Wiisdom, som alle deres Modstandere ikke skulde kunne modsigge eller modstaae ³⁾). Det var Pauli Bøn for Menighedene, at Herlighedens Fader vilde give dem Wiisdoms og Aabenbarelses Aand udi hans Kundskab ⁴⁾), at de maatte fyldest med hans Willies Erkiendelse i al Wiisdom og aandelig Forstand ⁵⁾). Selv frygtede han ikke for at træde i de Bises Forsamling, og at tale Wiisdom blandt de Fuldkomne ⁶⁾). Men for at ikke Noget skulde mene, at han havde een Wiisdom for dem, der tykkedes sig de Fuldkomne, og en anden for de Ringe og Eenfoldige, een Wiisdom, med hvilken han turde træde aabenbar frem, og en anden, som ikke kunde taale Dagens Lys, som maatte blive i de affides Lenkamre, hvor de kom sammen, der havde afkastet Mængdens Fordomme, som maatte klæde sig i prægtige og kunstige Ord, der vare uforstaaelige for Mængden, føier han til, at han ogsaa blandt de Fuldkomne ikke taler denne Verdens Wiisdom, ikke heller denne Verdens Dversters, blandt hvilke han ogsaa tæller dem, der ansaaes for de Dverste i Ord og i Tale, i Indsigt og Kløgt; og i denne Mening siger han, at Christus sendte ham

1) 1 Thess. 5, 5.

2) Ordspr. 8, 22 ff.

3) Luk. 21, 15.

4) Eph. 1, 17.

5) Kol. 1, 9.

6) 1 Kor 2, 6.

for at prædike Evangelium, ikke med vise Ord, at Christi Kors ikke skulde tabe sin Kraft¹⁾,

Thi hvo veed det ikke, at der er en Viisdom, i hvilken Christi Kors har tabt sin Kraft? Og om den end klæder sig i Ord, der have en kristelig Klang, om den end laaner sine Billeder fra Evangeliet: Evangeliets Kraft er dog vegen derfra, naar den for idel Viisdom ikke erkjender Gud i hans Viisdom, naar ikke Kristus prædiktes, som han er aabenbaret, og i ham Guds Kraft og Guds Viisdom²⁾. Thi dersom vi saaledes i menneskelig Viisdom opløse Evangeliet om Christi Herlighed, som er Guds Billede, da prædike vi dog os selv, men ikke Christum Jesum, Herren³⁾, da bliver Kristus os en Skikkelse, som vi mere og mere lade svinde hen i Hiernets Taager; vi indromme maaskee, at han maa have været mægtig i Gierning og Ord, maa have staaet høit over sin Tiid, at han har givet de følgende Tider en ny Bevægelse og Retning; men, sige vi da lønligen eller aabenbare, i denne Bevægelse skulle da Tiderne mere og mere vore fra ham, og nye Propheter og Bise og Skrivtfløge skulle fremstaae, og bringe det Fuldkomnere, bringe det Dagens Lys, for hvilket Morgendæmringen maa vige. Saaledes tvivle vi da, som Doberens tvivlede, og Kristus bliver os da, som vi forhen sagde, kun Een af de Mange, ikke den Ene, som er over Alle, i hvem al Guddoms Fylde boer legemligen⁴⁾, som er i Gaar og i Dag den Samme, ja til evig Tiid⁵⁾. O, m. Br., dersom vi paatage os det Embede at være Sendebud i Christi Sted, da skulle vi ikke prædike en Kristus, som er vore egne Tan-

¹⁾ 1 Kor. 1, 17.

²⁾ B. 21, 21.

³⁾ 2 Kor. 4, 4, 5.

⁴⁾ Kol. 2, 9.

⁵⁾ Hebr. 13, 8.

fers Føfter, men Ham, i hvem Ordet, det Ord, som var i Begyndelsen, og var hos Gud, og var Gud, blev Kiød og boede iblandt os ¹⁾, Ham, om hvem hans Apostler have vidnet, som virkelig drog omkring og gjorde vel, som virkelig har lagt sine Hænder paa de Syge, og det blev bedre med dem, virkelig har opvakt Døde, som har prædiket Evangelium for de Fattige og har efterladt os det Evangelium, som vi skulle prædike. Naar vi skulle prædike den korsfæstede Jesum Christum, da skulle vi ikke ligesom male et Kors hen i den tomme Luft, om vi end omgive det med alle jordiske Farvers Glimmer, men vi skulle vise hen til det Kors, som virkelig stod paa Golgatha, og til Ham, som virkelig har bragt Kierlighedens fuldeste Doffer, som virkelig blev lydig indtil Korsets Død ²⁾, som ikke har elsket i Ord og i Tanke alene, men i Gierning og Sandhed, idet han gav sig selv hen, og bar al Verdens Synd ³⁾. Naar Christus skal prædikes at være opstanden fra de Døde ⁴⁾, da er det ikke en billedlig Tale, vi skulle føre om, hvorledes det Gode og Onde skal opstaae i Mennesket af den Dødsflummer, hvori det sank, men vi skulle skue hen til den Grav, i hvilken Herren virkelig blev lagt, og hvor han dog forgieves blev søgt blandt de Døde, hvoraf Herren sandelig er opstanden ⁵⁾, og seet af dem, som skulde vidne hvad de havde bestuet, og deres Hænder solet paa ⁶⁾. Kun da, naar vi saaledes forkynde det Virkelige, det, som ikke er dromt, men skeet under denne Himmel, kun da kunne vi sige, at Guds vor Frelseres Miffundhed og Kierlighed er aabenbaret ⁷⁾, og at Forligelsens

¹⁾ Joh. 1, 1, 14.

⁴⁾ 1 Kor. 15, 12.

⁷⁾ Tit. 3, 4.

²⁾ Phil. 2, 8.

⁵⁾ Luk. 24, 5. 34.

³⁾ Joh. 1, 29.

⁶⁾ 1 Joh. 1, 1.

Ord ere oprettede iblandt os ¹⁾, kun da kunne vi føre det kierlighedstørstende Hierte, ikke til en Skygge, som undviger de Arme, der udstrække sig mod den, men til den levende Kierlighed, som kunde sige, og som har sagt: Den, som kommer til mig, skal jeg ingenlunde kaste henud ²⁾; kun da er Døden tilintetgiort, og Liv og Uforfrænelighed bragt for Lyset ved Christi Evangelium ³⁾.

Det er dette Evangelium, som er prædiket, og som skal prædikes for Fattige og Rige, for Vise og Umyndige. Naar det blev prædiket i dets Fylde for de Ringe i Folket, have vi da nogensinde fornummet, at det var dem for høit, saa de ikke kunne fatte det, at vi ikke ved den christelige Sandheds Aabenbarelse kunde anbefale os for alle Menneffers Samvittighed ⁴⁾? Naar det blev prædiket i dets Fylde for de Vise i Folket, have vi da fornummet, at det blev dem for tomt, uden Indhold og Kraft? Ja, for dem, der Intet fatte af Alt, hvad der hører Guds Aand til ⁵⁾, for dem, i hvilke denne Verdens Gud har forblindet det vantroe Sind ⁶⁾, saa intet Lys kan skinne derind, synes det en Daarlighed; men det dybere, det af Guds Aand oplyste Sind erkjendte stedse, at i Christo ere alle Viisdommens og Kundskabens Skatte skjulte ⁷⁾; de skulle drages frem, men de udtonnes aldrig; een Slægt efter den anden skal vore i vor Herres og Frelsers Naade og Kundskab ⁸⁾, men aldrig vore dersfra, og, ligesom alle Tungemaal, saaledes skulle ogsaa alle Evner og Kræfter forene sig, at Christus maa herliggjøres paa Jorden. Der er ingen Begyndelse til Guds og Christi Erkiendelse uden den,

¹⁾ 2 Kor. 5, 19.

²⁾ Joh. 6, 37.

³⁾ 2 Tim. 1, 10.

⁴⁾ 2 Kor. 4, 2.

⁵⁾ 1 Kor. 2, 14.

⁶⁾ 2 Kor. 4, 4

⁷⁾ Kol. 2, 3.

⁸⁾ 2 Petr. 3, 18.

at Evangeliet prædikes i dets Fylde, og at det opfattes i et fromt og barnligt Sind; og den Hvile for vore Sieler, som vi finde deri, den Følelse, hvormed vi sige: Herre, til hvem skulle vi gaae? du har det evige Livs Ord ¹⁾, den kan al Verdens Wiisdom ikke erstatte; er den tabt, da er ogsaa Himmeriget tilluft for os, og det aabnes ikke, for vi omvende os, og atter vorde som Born ²⁾. Men hvad vi saaledes fattede med hele Sielens levende Kierlighed, det skal mere og mere forøges tilligemed Kundskab og al Skionsomhed, saa vi kunne vælge, hvad som bedst er ³⁾, det skal udvikles, saa vi naae til Eenhed, i Troen og Guds Søns Erkiendelse, til Mands Modenhed, til Christi Fyldes vorne Alder; det skal befæstes, saa vi ikke skulle være som Born, og lade os omtumles som Bølger, og omdrives af enhver Lærdoms Veir, men at vi, Sandheden troe udi Kierlighed, skulle i alle Maader opvære til ham, som er Hovedet, til Kristus ⁴⁾. Saaledes skulle de forskiellige Evner og Kræfter samle sig i Kirken, at der baade maa være Wiisdoms-Tale og Kundskabs-Tale ⁵⁾, at det ikke skal fattes os paa nogen Naadegave, i det vi forvente vor Herres Jesu Christi Aabnbarelse ⁶⁾.

Saaledes har Herren nu ogsaa kaldet Eder, m. Br., til Dienere i sin Kirke, og ved dette Kald skal al Forskiellighed samle sig til eet Diemed, thi vel er der Forkiel paa Naadegaver og paa Dienester og paa kraftige Gierninger, men Aanden og Herren og Gud er den Samme, som kraftigen virker Alt i Alle ⁷⁾. Ogsaa denne Gang see vi for os

¹⁾ Joh. 6, 68.

²⁾ Matth. 18, 3.

³⁾ Phil. 1, 9, 10.

⁴⁾ Eph. 4, 13 ff.

⁵⁾ 1 Kor. 12, 8.

⁶⁾ 1 Kor. 1, 7.

⁷⁾ 1 Kor. 12, 4 ff.

Mænd, kaldte i og til høist forskiellige Livsstillinger, og dog hilse vi Eder Alle som Medbrødre, som Deeltagere i den samme Gierning. Først hilser jeg Dig, hvem den hele Kreds, hvori Du nu indtræder, allerede ærer og elsker ¹⁾, hvem Gud nu forunder mig at turde kalde min nærmere Medarbejder, med hvem jeg ikke blot skal tiene i den ene store Kirke, som hvælver sig over alle Verdens Riger, men i det samme Tempel, ved det samme Alter. Du har allerede længe baaret en Lærers hædrede Navn, men Du har ikke villet bære det uden som Den, der erkjendte, at Een er alle vores Mester og Veileder ²⁾. Du har ofte talet Viisdom blandt de Fuldkomne, men Hjertet drev Dig til at ville forkynde det Samme for menige Christne, thi Du har ikke een Viisdom for Kundskabens Sønner, og en anden for Umyndige og Eenfoldige; Du veed, at den Samme er Alles Herre, som er riig nok for alle dem, der paakalde ham ³⁾. Han give Dig fremdeles Mund og Viisdom, han velsigne Din Jdræt, at Du maa være mægtig til at formane ved den sunde Lærdom, og at overbevise dem, som sige imod ⁴⁾. Men ogsaa Eder Andre hilser og velsigner jeg som Brødre, som deelagtige i det himmelske Kald ⁵⁾. Hvor forskiellige synes de Veie, som herfra udbrede sig for Eder! Der er Den iblandt Eder, som skal drage giennem de vide, vilde Have, see mange Menneskers Boliger og Sæder, høre mange Tungemaal blande sig mellem hverandre, nu i Havn, og nu kæmpende mod Stormens Magt. Vi Andre sidde i Himmets Ro — dog, hvor er der Ro under denne Himmel? hvor er der Ro i disse Tiders

¹⁾ Prof. Dr. Martensen.   ²⁾ Matth, 23, 10.   ³⁾ Rom. 10, 12.

⁴⁾ Tit. 1, 9.   ⁵⁾ Hebr. 3, 1.

Bevægelser, da alle Storme synes losladte, og blæse nu fra det ene Himmelens Hjørne, nu fra det andet? Men efterdi vi Alle bæres paa Tidernes brusende Strømme, da, Mænd, Brødre! lader os med sikker Haand gribe det styrende Roer, med ufravendt Die skue op til den Himmelens ledende Stjerne, som aldrig daler, og, om end Havet oprøres og Vandbølgerne bruse, holde fast ved det tilbudne Haab, hvilket vi have som Sielens trygge og faste Anker ¹⁾. Lad Jøderne æfte nye Tegne, og Grækerne sege ny Viisdom; men vi prædikte Christum, Guds Kraft og Guds Viisdom ²⁾; vi vide at Han er kommen, som skulde komme, og vente ikke en Anden. Til Ham skue vi op, og Han skuer ned til os; ogsaa i denne Time har han sagt os: Salig Den, som ikke forarges paa mig! Amen.

¹⁾ Hebr. 6, 18. 19.

²⁾ 1 Kor. 1, 22. 23.

XXXIV.

Den 24de September 1845.

Text: 1 Tim. 6, 3—5.

Derfom Nogen lærer anderledes, og holder sig ikke til vor Herres Jesu Christi sunde Ord og til den Lærdom, som fører til Gudsfrygtighed, han er opløst, skøndt han Intet veed, men er syg for Spørgsmaal og Ordkrig, hvoraf kommer Avind, Trætte, Bespottelse, ond Mistanke, og forvendte Handler af Menneker, fordærvede i Sindet, berøvede Sandheden, som mene, at Gudsfrygt er en Binding. Hold dig fra Saadanne!

Det er mærkeligt, at det just er i Apostelen Pauli sidste Brev, at det Udtryk, som vi nys hørte, idelig kommer igjen: „sunde

Ord, sund Tale og Lærdom.“ Vel var der allerede tidligere Spliid og Trætte i Menighederne, der vare allerede de, som forvandt den hellige Lære, som forvirrede Menighederne, og enten vilde føre dem tilbage til den jødiske Trældom, eller ud i den hedenske Ubundenhed, hvor Tanken ikke erkjendte Lov eller Regel. Men alt dette maa have tiltaget, som Aarene gik, de maae stedse være blevene Flere, som bøde Menighederne fordærvet Lære, usund Tale, siden Apostelen ved Slutningen af sit Liv finder det fornødent ideligen at komme tilbage til Formaningen at holde sig til vor Herres Jesu Christi funde Ord, at føre sund, ulastelig Tale¹⁾, at bestikke saadanne Forstandere i Menighederne, som kunde være mægtige til at formane ved den funde Lærdom²⁾, og saa fremdeles.

Mine Brødre! det er alvorlige, for ikke at sige kummerfulde, Betragtninger, der have foranlediget mig til at tage disse Apostelens Ord frem, i det vi i Dag forsamles for at udsende unge Mænd til Tjenesten i Christi Kirke, og formane dem og os selv til at udføre Tjenesten til Herrens Ære og hans Menigheds Bedste. At det er bevægede Tider, i hvilke det er os bestiftet at leve, erfare vi Alle, hvad enten vi erfare det med Frygt eller med Haab; men hvorledes endog i denne Verdens Begivenheder Bølgerne bruse omkring os, da kunne vi dog rolige sfue ud derover, saalænge vi i Christi Kirke holde fast ved det tilbudne Haab, hvilket vi have som Sielens trygge og faste Anker, hvilket ogsaa gaaer indensfor Forhængen, hvor Jesus, vor Forgænger, gik ind for os³⁾. At Bevægelserne ogsaa trænge ind i Kirken — nu, dette kan og skal ikke være anderledes. Den synlige Kirke paa Jorden

1) Tit. 2, 8.

2) Tit. 1, 9.

3) Hebr. 6, 18 ff.

er ikke en Bygning, hvorom vi nogenstunde kunne sige, at nu er den færdig, saa at vi Intet mere havde at gjøre, end at boe deri. Christi Menighed paa Jorden er ikke som en Billedstøtte, hvilken Konstrueren kan stille hen, og sige: nu er den fuldendt, og jeg kan gaae til et andet Værk; men den er et levende Legeme, som stedse skal uddannes mere og mere, og som, saalænge det med alle Ledemod og Baand er forbundet med Hovedet, voxer en guddommelig Vært¹⁾; og hvorledes kunde dette skee uden Bevægelse? Christi Kirke er en stridende Kirke, og i Stridens Hede kan det skee, at Nogle vise sig svage og feige, eftergivende mod den indbrydende Forstyrrelse, og Nogle trolose, saa de aabne Fienderne Afgangene; og saaledes trænger Spliid og Trætte ind i Menighederne, og de falde fra hinanden efter adskillige Bencævnelser, som om Christus var deelt²⁾. Men Herren har selv sagt os, at det er umueligt, at Forargelsen ei skulde komme³⁾, og hans Apostel har sagt os: Der maae og være Partier iblandt Eder, at de Retstafne iblandt Eder kunne vorde aabenbare⁴⁾. Hvad Bekymring og Sorg vi endog sole derved, saalænge det dog kun viser sig i det Enkelte, troste vi os derover; vi stræbe ved Guds Hielp at bestaae vor Prove, at stride den gode Striid, vi vore os selv at have altid en uskadt Samvittighed for Gud og Menneffer⁵⁾, og saaledes haabe vi omsider at overvinde det Onde med det Gode⁶⁾.

Men der en egen og dyb Rædsel, som griber dem, under hvis Fødder Jorden stielver. De, der prøvede det, sige⁷⁾,

1) Kol. 2, 19.

2) 1 Kor. 1, 13.

3) Luk. 17, 1.

4) 1 Kor. 1, 19.

5) Ap. G. 24, 16.

6) Rom. 12, 21.

7) Saaledes A. Humboldt.

at det ikke blot er Tanken om eller Synet af de Udelæggelser, som derved forvoldes — disse komme ogsaa ved andre Begivenheder i Naturen og i Menneskelivet: — men, sige de, naar vi færdes paa det usikre Hav, da forundres vi ikke over, at Skibet gynger paa de skiftende Bølger, at Stormene oprøre den nylig saa rolige Flade; vi vidste det forud, idet vi betroede os dertil, vidste, i det vi glede hen derover, at Afgrunden maaskee snart vilde aabne sig under os; men i det vi betraadte Landet, som vi kalde det faste, da meente vi at være undrundne Havets Omverlinger, og at kunne skride tryggeligen frem paa Jorden, om hvilken vi sige, at den hviler roligere paa sine uroffelige Grundvolde; men naar da Jorden selv bevæges som det gyngende Hav, da synes Intet os sikkert, og vi vide ikke hvor vi skulle søge Tilflugt. En saadan Forfærdelse betager os ogsaa, naar Kirken, som stod rolig fra vore Fædres Tid, til hvilken saa mange Slægter efter hverandre tyede hen, hvor vi selv saa ofte have søgt Ly under Livets Storme — naar den ogsaa skielver og synes at true med at styrte sammen, naar vi see Oplosningen at angribe ogsaa Det, som vi meente ikke at kunne fortæres. Vel vide vi, m. Br., at Christi Kirke kan og skal trodse alle Helvedes Magter ¹⁾, at det himmelske Lys, som eengang skinnede i Mørket, aldrig skal slukkes, men det kan flyttes, saa at det skinner fra et andet Sted, saa at der vorder mørkt, hvor det tilforn lyst. Vel vil der stedse blive en Levning tilbage efter Naadens Udvalgelse ²⁾, men hvor skal den samles? Fra den Tid af, da vore Fædre saa villigen, saa eensstemmigen annammede Christi sunde Lære, som hans udvalgte Tienere efter hans Naade atter førte frem, fra den Tid af syntes

¹⁾ Matth. 16, 18.

²⁾ Rom. 11, 5.

denne Lære saaledes at have giennemtraengt vort Folk, og de Folk, der med os have fælles Tro, at vi meente, de afvigende Lærdomme kun vilde være som Havets Skum, der snart afspreedes, at menige Christne ikke vilde taale, at Klenodiet blev os frarøvet, men at den sande og sunde Lære stedse vilde finde Gienklang i Folket. Vel vidste vi, at Mange ere blevne kolde og ligegyldige, men vi haabede, at de igien kunde vækkes og opvarmes; vi vidste, at der stedse have været, stedse ville være de, som ere Christi Korsens Fiender ¹⁾, men vi haabede, at de i Menighederne stedse vilde erkjendes derved. Først disse Dage var det forbeholdet at vise, at selv i Menigheder, der ville kaldes christelige, kan et virkeligt Fiendskab mod Herren ligge skjult, som, naar Tiid og Leilighed er der, kan bryde ud i aabenbar Trods; at Menneſter, der endnu forlange at bære Christi Navn, kunne raadslaae indbyrdes imod den Høieste og imod hans Christus: lader os sonderrive deres Baand, og kaste deres Reb fra os ²⁾. Det har ikke forundret os, at enkelte Branglærere ere fremstaaede, som forvendte Guds Sandhed til Løgn ³⁾, som gjorde sig en Christus efter deres forsængelige Hjerters Lykke, og vilde tage de saliggjørende Lærdomme bort af hans Kirke; men at christelige Stæders Borgere, deres Dyrighed i deres Spidse, at menige Christne have kunnet giere Disſes Sag til deres egen, at de fortørnes over, at Disſe ikke ansees som christelige Lærere, at de fordre det som christelig Frihed, frit at kunne affſtaffe Christi Evangelium af hans Kirke, og synes at ville tilegne sig det forſærdelige Ord, som nylig er udfagt over Saadanne ⁴⁾, at de ville forløses fra

¹⁾ Phil. 3, 18.

²⁾ Ps. 2, 2. 3.

³⁾ Rom. 1, 25.

⁴⁾ Af Dørner.

Christus, som var Han Hindringen for, at Lyset og Livet kan aabenbares: ja, m. Br., dette vækker os vel til de alvorligste Betragtninger over disse Tider og over Kirkens Tilstand deri.

Dg naar vi da i vor Siels Alvor spørge, hvorledes denne Tilstand er fremkommen, maae vi da ikke for en stor Deel anklage de Lærere, som ikke have ført sund ulastelig Tale, ikke have holdt sig til vor Herres Jesu Christi sunde Ord og til den Lærdom, som fører til Gudfrygtighed? Thi naar Lærdomme føres, som kun ere Menneskers Bud ¹⁾, naar disse Bud lægges som et Nag paa Samvittighederne, naar det letteligen indsees, at de, der hylde dem, dog kun ere Menneskers Trælle ²⁾: da oprører Folkets Følelse sig derimod, da gribe de Apostelens dyrebare Formaning: „Bliver stadige i den Frihed, hvormed Christus frigjorde os“ ³⁾, men da forvende de atter denne Formaning, mene, at Friheden bestaaer i at afkaste ethvert Herredomme, enhver Lov og enhver Regel, og da forkaste de det Sande med det Falske.

Paulus kalder sig i Brevet til Titus „Guds Diener og Jesu Christi Apostel til Guds Udvalgtes Tro og Erkiendelse af Sandheden til Gudfrygtighed“ ⁴⁾. Dertil var han altsaa udsendt, at han skulde fremkalde og befæste den Tro, hvorved de Udvalgte frelses; men hvor der er Tro, maa der være Noget, som troes. Dertil var han udsendt, at han skulde vække og nære Gudfrygtighed, men sand og levende og fast Gudfrygtighed hviler stedse paa Sandhedens Erkiendelse. I Christi Kirke ere der saaledes Grundlærdomme, som aldrig tør roffes, Hovedsandheder, som aldrig tør fornægtes. Naar Apostelen

¹⁾ Matth. 15, 19.

²⁾ 1 Kor. 7, 23.

³⁾ Gal. 5, 1.

⁴⁾ Tit. 1, 1.

Johannes siger: Derpaa kiende I Guds Aand: hver Aand, som bekiender Jesum Christum at være kommen i Klobet, er af Gud ¹⁾, da har han dermed sagt os den Grundlærdom, som aldrig tør forsvinde, nemlig om Ham, som virkelig er kommen, virkelig er bleven Menneſte, og har boet iblandt os ²⁾, men i hvem ogsaa Gud er aabenbaret, som er Guds Kraft og Guds Viisdom ³⁾. Det var med denne Lærdom, at Apostlerne gif ud iblandt Folkene, den forkyndte de med sande og betænkſomme Ord ⁴⁾, og med den anbefalede de sig for Menneſtens Samvittighed, thi det er troværdig Tale, og aldeles værd at anhammes, at Jesus Christus er kommen til Verden for at giøre Syndere salige ⁵⁾. Med den Lærdom kom Sendebuddene ogsaa til vort Folk, med den sandt de Indgang, den rodfæstede de i Folkets Hierte; tages den Lærdom bort, da er der ikke mere en christelig Kirke. Men da Sandheden var sat tilſide og forvansket, opvakte Herren sine sanddrue og nidkiere og uforsædede Vidner, som ſkulde rense hans Kirke, og atter forkynde Sandhed til Gudfrygtighed. De havde ſeet, at Menneſtene havde sat deres Digt og Paafund og Fabler iſtedenfor den Herres Jesu Christi ſunde Ord; derfor toge de den hellige Skrift frem, i hvilken alene det rene og og fuldgyldige Vidnesbyrd er nedlagt om Herrens Aabenbarſe, og kun hvad der er grundet i den vilde de erkiende ſom christelig Sandhed. De ſaae, at falſte Lærere prædikede en anden Fyldeſtiørelſe, end den eneſte, der er kiendt gyldig af al Retfærdigheds Gud og al Barmhiertigheds Fader, at de lærte Menneſtene at ville retfærdiggjøre ſig ved egen Retfær-

1) 1 Joh. 4, 2.

2) Joh. 1, 14.

3) 1 Kor. 1, 24.

4) Ap. G. 26, 25.

5) 1 Tim. 1, 15.

dighed, eller kiøbe sig Andeel i de formeente Helliges Retfærdighed, eller at bringe Dffere, hvormed de selv skulde kunne sone for deres Sieles Synd; de saae, at Hine dermed tilstoppede den Kilde, hvoraf det nye Liv, som Christus vilde indgyde sine Troende, skulde fremvælde; derfor toge de den evangeliske Hovedsandhed frem, at et Menneſte ikke bliver retfærdiggjort af Lovens Gierninger, men ved Jesu Christi Tro¹⁾, og at den retfærdiggjørende Tro tillige er en levendegjørende, saa at Christus skal boe formedelst Troen i vore Hjerter²⁾. Disse Hovedsandheder forkyndte de paany, og dermed anbefalede de sig til Menneſtenes Samvittighed, dermed fandt de ogsaa Indgang i vort Folk, og fik dem rodfæstede i Folkets Sind; tage vi disse Sandheder bort, da have vi ikke mere en evangelisk Kirke.

Det er Grundvolden, som Ingen skal vove at røkke, og naar vi reent og klart prædike disse Sandheder, da formane vi ved den sunde Lærdom, og føre sund, ulastelig Tale. Paa den Grundvold skal der bygges videre, thi al Kundskab og Lære og Tale skal udvikles mere og mere; Enhver see til, hvorledes han bygger³⁾, Enhver see til, at han ikke støder an i sin Tale⁴⁾! Men dersom og Nogen støder an, dersom vi mene, at han feiler i Dette eller i Hiint, naar han dog ikke forlader Troens Grund: skulle vi da, istedenfor at hielpe en Saadan tilrette med Sagtmodigheds Aand, og see til os selv, at ikke og vi blive fristede⁵⁾, hellere strax opreise Adskillelsens Mellemvæg, som Christus just vilde nedbryde⁶⁾? skulle vi strax sige: Du har ikke Lod eller Arv med os, gaf hen til

¹⁾ Gal. 2, 16.

²⁾ Eph. 3, 17.

³⁾ 1 Kor. 3, 10

⁴⁾ Jak. 3, 2.

⁵⁾ Gal. 6, 1.

⁶⁾ Eph. 2, 14.

dine egne Pauluner, stift dig en egen Kirke, thi i vor skal du ikke have Plads? D, naar der ere de, der ere saa rede til at domme og fordomme, der prædike Evangeliet som Lovens Tienere, og strax have Bandstraalerne tilrede at slynge mod deres Modstandere; naar der ere de, som atter give sig hen under Bogstavens Trældom, og lægge et Nag af Bedtægter paa dem, hvilke Christus dog har frigjort, de, hvilke Apostelen skildrer i vor Text, som ere syge for Spørgsmaal og Ordfrig, og der da deraf kommer, hvad der maa komme, Avind, Trætte, Bespottelse, ond Mistanke og forvendte Handler: da erkjende menige Christne letteligen, at dette ikke er den Lærdom, som fører til Gudsfrygtighed; ah! men da erkjende de ikke altid, at Saadanne ikke heller holde sig til vor Herres Jesu Christi sunde Lærdom; saa bortkaste de det Ene med det Andet, og for Hines Skyld bespottes saaledes Herrens Navn iblandt Folkene ¹⁾).

Anderledes er det heller ikke i Henseende til Læren om et christeligt Levnet. Det er vor Herres Jesu Christi sunde Ord: Salige ere de Rene af Hiertet, thi de skulle see Gud ²⁾! det er Apostlernes sunde Lærdom, at dette er Guds Villie, vor Helliggiørelse ³⁾, at hver Den, som nævner Christi Navn, skal afstaae fra Uretfærdighed ⁴⁾, at vi skulle rense os selv fra Riødets og Aandens Besmittelse, og fuldende vor Helliggiørelse i Guds Frygt ⁵⁾, at Alt, hvad der er sandt, hvad der er ærbart, retfærdigt, reent, elfseligt, hvad der har godt Lov, enhver Dyd og enhver Hæder, derpaa skulle vi give Agt ⁶⁾. Saalænge vi holde os til disse Ord, da formane vi

¹⁾ Rom. 2, 24.

²⁾ Matth. 5, 8.

³⁾ 1 Thesf. 4, 3.

⁴⁾ 2 Tim. 2, 19.

⁵⁾ 2 Kor. 7, 1.

⁶⁾ Phil. 4, 8.

ved den sunde Lærdom, da anbefale vi os for alle Menneskers Samvittighed, og selv de, der ikke gjøre derefter, erkiende dog, at saaledes burde der leves. Men ogsaa i denne Henseende komme der Tider, da Menneskene ikke kunne fordrage den sunde Lærdom¹⁾; da fremstaae de, som ville herste over de Andre ved at besvære dem med Anordninger: Rør ikke, smag ikke, tag ikke derpaa! som domme hverandre i Mad og Drikke²⁾, uagtet al Guds Skabning er god, og Gud har skabt den at annammes med Taksigelse af dem, som troe³⁾; hvilke, fordi de ikke selv have Christi Glæde fuldeligen i sig⁴⁾, see misundeligen til Andres Glæde, og fordomme dem, naar de ikke, som de selv, forvende Ansigtet og see bedrøvede ud⁵⁾, naar de glæde sig med de Glade, ligesom de bør være villige at sørge med de Sorgende⁶⁾. Naar dette hykkelske Væsen træder frem blandt menige Christne, kunne vi da undres, at de deri ikke kunne erkiende den Sandhed, som fører til Gudsfrygtighed? Ak! men da erkiende de ikke altid, at dette ogsaa viger af fra den sunde Lærdom, og da skeer det kun altfor let, at de fornegte Gudsfrygtigheds Kraft, i det de ringeagte dens Skin, at de affaste Christi gavnlige Nag⁷⁾, i det de ville gjøre sig frie for den phariseiske Trældom, og saaledes bespottes for Hines Skyld Herrens Navn blandt Folkene.

Brødre, hvilke vi nu indvie, velsigne, og da udsende til det hellige Embedes Gierning, I vide det vel, at hvad jeg nu har talet, det sagde jeg ikke, fordi jeg befrygtede, at der blandt Eder skulde være Noget, som vilde vige af fra den

1) 2 Tim. 4, 3.

2) Kol. 2, 16

3) 1 Tim. 4, 3. 4.

4) Joh. 17, 13.

5) Matth. 6, 8.

6) Rom. 12, 15.

7) Matth. 11, 30.

sunde Lærdom. Tværtimod har jeg det Haab om Eder Alle, at I ville vandre lige efter Evangelii Sandhed ¹⁾, og, lige langt fra Pharisaernes Bogstav-Trældom og fra Pharisæernes Dientieneste, ville holde Eder til vor Herres Jesu Christi sunde Ord, og til den Lærdom, som fører til sand Gudsfrygtighed. Og naar jeg talede om vor evangeliske Kirkes Vilkaar i disse Tider, da saae jeg mere hen til hvad der er skeet andensteds, end til hvad der allerede er fuldbyrdet hos os. Vi tør ikke smigre os selv, ikke skiule de truende Farer, ikke oversee de sig nærmende Fiender; men heller ikke skulle vi forglemme Guds Naade og Betsignelse, men hellere love og prise Gud for det Gode, vi have. Naar I skue ud, da see I dog trindt omkring Hyrder og Lærere i Menighederne, som beslitte sig paa at giøre deres Gierning tro, af en god Samvittighed, for Guds Afsyn; og hvor Lærerne giøre saa, der erkiendes det ogsaa for det Meste af Menighederne, og mangensteds samle de sig villigen omkring dem. Manguensteds siger jeg; ah! thi vel veed jeg, hvor stor en Deel af Folket der er sunken i aandelig Slovhed og Dorstthed, og kun anseer de timelige Ting, ikke de evige. Men jeg veed ogsaa — og jeg har vandret vidt omkring i Menighederne — jeg veed ogsaa, at endnu finde vor Herres Jesu Christi sunde Ord Gienlyd i Folkets Hjerter, og at, naar Nogen prædiker den Sandhed, som er til Gudsfrygtighed, da ere der ogsaa Dren, som ville høre. Gaaer derfor ud med Haab og Mod, men ogsaa med den Villie, at noies med Guds Naade. Venter ikke, at I skulle see den hellige Lue brænde reent og klart, som I ønskede det, men forsager ikke heller, thi Eders Arbeide skal dog ikke være

¹⁾ Gal. 2, 14.

forgieves i Herren, naar I blive troe. Men jo mere Tiderne synes vanskelige og onde, desto mere beder for Christi Kirke iblandt os, og beder for Eder selv, og beder for os, ligesom vi for Eder, at vi Alle ved Herrens Naade maae være mægtige til at formane ved den sunde Lærdom, og holde fast ved den Sandhed, som fører til Gudfrygtighed. Amen.

XXXV.

Den 5te November 1845.

Text: Matth. 28, 18—20.

Dg Jesus traadte frem, talede med dem, og sagde: Mig er givet al Magt i Himmelen og paa Jorden. Gaaer derfor hen, og lærer alle Folk, og døber dem i Navnet Faderens og Sønnens og den Hellige Aands. Dg lærer dem at holde alt det, jeg har befaleet Eder. Dg see, jeg er med Eder alle Dage, indtil Verdens Ende.

De hellige Ord, hvilke vi have forelæst, ere de, paa hvilke endnu al Udsendelse, som den, vi nu foretage, i vor Kirke beroer. Han, hvem vi Alle kalde vor Herre og Mester, staaer her ikke mere fornødret, ikke overgivet til sine Fienders Magt, ikke med Tornekronen om sit Hoved, vi see ham ikke naglet til Korset, han har baaret Verdens Synd, og nu omstraalet ham Faderens Herlighed, nu taler han Ord, som ingen Anden blandt alle dem, der ere fødte af Qvinder, har talt, eller kunnet tale. Han havde samlet om sig sine første Vidner, en ringe Skare, endnu uden Navn i Verden, uden Baaben, uden

Rigdom og Glands; dog aabner han for dem den hele Verden, han sender dem ud til Folkelag, hvilke de ikke kiendte, der vare de vel Jøder en Forargelse og Hedninger en Daarlighed, men Herren var med dem alle Dage, og stadsfæstede Ordet.

Men naar vi i denne Time have forelæst disse Ord for Eder, hvilke vi nu med Glæde hilse som vore Medbrødre og Medarbejdere, da sig vi Eder ikke, at den vide Verden ligger for Eder, som for Hine; tværtimod sig vi: Gaaer hen i den bestemte Kreds, som er Eder anvist; vi sig ikke: Bringer Herrens Navn ud iblandt Folkene, og gjører dem til hans Disciple eller Bekiendere; thi, hvor J komme, er Jesu Christi Navn længesiden nævnt, og J komme til Jngen, som jo allerede i det mindste kaldes en Christi-Bekiender. Dog er Eders Sendelse grundet i den samme Befaling og Forjættelse, som fordem udsendte hine første Vidner, det er de samme hellige Handlinger, der nu betroes til Eders Forvaltning, og — udvider, opløfter Eders Hierter! — det er den samme Herre, der nu siger til Eder: Gaaer ogsaa J ud, og fuldbringer mit Erinde! som betroer Eder sin Daab, lægger paa Eders Læber det helligste Navn, og da siger Eder: Dersom J blive med mig, da er jeg med Eder alle Dage.

Hvor ofte har jeg efter den Ret, jeg annammede af Herren, fra dette Alter udsendt unge Mænd til de forskjelligste Tjenestere i vor Kirke, og J, mine ældre Medbrødre, som pleiede at staae hos mig i de høitidelige Timer, J vide, at det stedse var med bevæget Hierte, jeg indviiede dem til Embedets Gierning, gav dem Embedets Magt og Myndighed, og nedbad over dem Embedets Velsignelse, at det var med Troen, Haabet, Kierligheden brændende i mit eget Hierte, jeg søgte

at antænde den hellige Flamme i de Andres. Men i denne Time tone endnu andre Strænge i mit Indersle, i det jeg seer min Søn staae for Alteret med de Andre, og det forundes mig at indvie ham som deelagtig i det samme Kalb, hvormed Herren i min Ungdom kaldte mig selv, i denne Time, da jeg kan giøre Davids Formaning til min: Du, min Søn! kiend din Faders Gud, og tien ham i et retskaffent Hierte og i en villig Aand, thi Herren randsager alle Hiertes og forstaaer alle Tanfers Tragten¹⁾; da jeg kan stille et Billede frem af den hellige Tieneste, og siige med David, skiondt i en anden Mening, men ganske efter Bogstaven: Alt dette er jeg underviist om ved Skrivt, som er kommen fra Herrens Haand; vær frimodig og stærk, og giør det, frygt ikke, og forsærdes ikke, thi Gud, Herren, min Gud, skal være med dig, indtil du saae fuldskommet al din Gierning til Tienesten i Herrens Huus²⁾. Men efterdi hvad vi Tvende her have at handle med hinanden ikke angaaer vort naturlige Forhold, men vi ogsaa ere saaledes forbundne, at jeg tør kalde Dig, som Apostelen sin Titus, min ægte Søn i den fælles Tro³⁾, og efterdi vi, Gud være lovet! ikke have denne Tro for os selv alene, men jeg veed, at Enhver af Eder, som nu staae her for at indlemmes i den broderlige Kreds af Ordets Tienere i vor Kirke, har Samfund med os, og vort Samfund er med Faderen, og med hans Eenbaarne, Jesu Christo⁴⁾, saa vil ogsaa den Bekjendelse, med hvilken jeg agter at indlede den hellige Handling, finde Gienklang i Eders Hierte, og Gud give, at Alle, som ere her tilstede, maae virkeligen være samlede som en christen Menighed, forenet i een fælles Tro!

¹⁾ 1 Kron. B. 28, 9.

²⁾ B. 19. 20.

³⁾ Tit. 1, 4.

⁴⁾ 1 Joh. 1, 3.

Da Herren udsendte sine første Vidner, sagde han: Døber mine Bekiendere i Navnet Faderens, Sønnens og den Hellige Aands, men dersom denne hellige Treklang, der samler sig i een Lyd, i eet Navn, den treenige Guds, skal lyde ligesom ved Dørtærskelen af Christi Kirke, der, hvor Daabens Bad helliger og indvier den Indtrædende, skulde den da ikke lyde igjennem den hele Kirke? I denne Time, Medbrødre! er Lodden kastet over Eder, ikke i Henseende til hvad Eder skal vederfares i Verden, eller hvorhen I skulde føres — Herren sende Eder, hvor han har Plads og Arbejde for Eder! — men i Henseende til Eders Livs bedste Kraft. Det samme høilovede Navn, som lod over Eder, da I i Eders spæde Alder indlemmedes i Christi Kirke, det lyder nu over Eder i Eders modne Alder, og i det er indbefattet al Eders Pligt, og al Eders Trost. Dog, ikke blot Eders, men ogsaa vor; thi, skiondt vi overantvorde Eder Tienesten, da paa ligger den samme Tieneste ogsaa os fremdeles, og den Bekiendelse, som vi nu forpligte Eder til at holde fast ved i al Eders Prædiken, al Eders Dmgængelse i Menighederne, er den samme, som vi selv med Guds Hielp ville holde fast ved i Liv og i Død.

Thi vi troe, vi Alle troe paa Gud, den evige Fader. — Seer, hvorledes de Videbegierlige staae ved Strømmene paa Jorden, og enhver af disse vidner dem, at den udrandt af en Kilde, og de hvile ikke, for de have naaet op til Fjeldens stulte Udspring. Saaledes stode ogsaa vi ved Tingenes brusende Strøm, og vor Tanke steg op, altid videre op, og hvilede ikke, for den fandt Tingenes Udspring, det evige Ophav, hvori Alt er grundet, hvorfra al Herlighed og Skionhed udvælder, som smykker den syulige Verden, og alt Liv,

som rorer sig i Verdens vide Riger, og al Tanke, som lyser frem i de bevidste Væsener, Ham, hvem vi derfor kalde Aandernes Fader, den sande, levende Gud, som af Evighed siger: Jeg er. Vi troe, at han er, men vi troe ogsaa paa ham, al vor Tilid hviler i ham, og i hans almægtige, albise, retfærdige og barmhiertige Forsyn. Almægtige — ikke blot fordi Gud formaaer alle Ting, men fordi uden Ham er Intet, og vorder Intet. Vel er det Onde ikke fra ham, men det havde ingen Magt, dersom den ikke var givet det herovenfra ¹⁾; Guds almægtige Haand leder det Mindste med det Største, han er tilstede ved Alt, hvad der bevæger de enkelte Menneffers Hierte, og hvad der bevæger Riger og Lande, og i den rette Stund siger han mod al Verdens Magt: Saavidt skal du komme og ikke videre, her bryde sig dine høie Volger ²⁾! Albise — thi Gud kiender fra Evighed alle sine Gierninger ³⁾; for vor Tanke, Forstand, Wiisdom er Skranken stedse nær, men for Gud er ingen Skranke, og Midler og Veie ere ham aabenbare, giennem hvilke Alt kan styres til det høie, det fuldkomne Maal. Og Gud styrer retfærdigen; der er ingen Brøde, uden at han jo kiender den, og betaler den, og der er Intet betroet til ham, uden at han jo giemmer det, og skal fore det frem i sin Tiid; han, som dommer Jorderige, som kalder os Alle for sin Domstol for at prøve, om vi have gjort hvad Ret er, skulde han ikke gjøre Ret ⁴⁾? Men han er barmhiertig; han, som plantede i vor Barm det Hierte, som ynkes over de Elendige, skulde han ikke forbarme sig? Jeg har seet omkring mig paa Jorden,

¹⁾ Joh. 19, 11.

²⁾ Job. 38, 11.

³⁾ Ap. G. 15, 18.

⁴⁾ 1 Mos. 3, 18, 25.

og o! hvor ofte har jeg seet Fodsporene af al Barmhertigheds Fader og al Trostens Gud ¹⁾, naar han ligesom gik om at lindre Menneskers Vee, at bringe Hielpen, hvor Nøden var størst. Men jeg har ogsaa seet Fald, hvorfra der paa Jorden ikke var Dpreisning, seet Saar, for hvilke der i Verdens vide Riger ingen LægeDOM var voret — al Barmhertigheds Fader! var der intet TegN fra dig? — Dplofter Eders Hiertes, alle Christi Bekiendere! og siger efter i Eders Hiertes: Vi troe paa Jesum Christum, Guds eenbaarne Son, vor Herre. Medbrodre og Medarbeidere! vi sende Eder nu ud i og med det Navn, som alene er givet iblandt Mennesker, ved hvilket vi skulle vorde frelste ²⁾. Med det Navn skulle I ikke finde Indgang i denne Verdens Vises Forsamlinger; men bringer det ind i Eders Menigheders Forsamlinger, og I skulle vel fornemme, at i det Navn boie sig alle Knæ; bringer det ind i den Bodfærdiges sonderknuste, i den Lidendes saarede, i den Døendes bristende Hierte, og I skulle vel erfare, at der er intet andet Navn givet under Himmelen, som har saadan Kraft. Jesus — thi han skal frelse sit Folk fra deres Synder ³⁾; Kristus — thi Gud har salvet ham til en Konge over sit Huus evindeligen, og der skal ikke være Ende paa hans Kongerige ⁴⁾; den Faderens Eenbaarne — thi han er hans Væsens udtrykte Billede ⁵⁾, er saaledes Eet med den evige Fader ⁶⁾, at hvo Ham har seet, har seet Faderen ⁷⁾, og at vi kunne synge med freidigt Mod, som vor Kirkes Fornyer sang:

1) 2 Kor. 1, 2.

2) Ap. G. 4, 12,

3) Matth. 1, 21.

4) Luk. 1, 33.

5) Hebr. 1, 3.

6) Joh. 10, 30.

7) Joh. 14, 9.

Der er ei anden Gud;
 Han drager med os ud,
 Han Marken maa beholde.

Og Han er bleven os Viisdom fra Gud, og Retfærdighed, og Helliggjørelse, og Forløsning ¹⁾. Ja, under al den Forvirring i Menneftenes Meninger og under alle deres Tviftigheder have vi en Viisdom fra Gud, en sikker Ledestjerne, en Aabenbaring om alle de Ting, som høre til Liv og Gudfrygtighed ²⁾, naar vi holde os til den Ene, som er vor Veileder ³⁾, om hvem Faderen har sagt: Hører ham ⁴⁾! Under al den Skyld, som vi ikke kunne betale, ved Tanken om det Regnskab, som Ingen af os kan opgiøre, have vi Tilflugt til Ham, som er hengiven for vore Overtrædelser, og opreist for vor Retfærdiggjørelse ⁵⁾; men som ogsaa indgyder os det nye Liv, at vi kunne leve i Ham, og Han i os ⁶⁾, og saaledes opfyldte vor Bestemmelse, thi dette er Guds Villie, vor Helliggjørelse ⁷⁾, og saaledes finde Forløsningen. Ja, min Forløser! jeg veed, naar du vil træde til mig, og række mig den fulde Friheds, den fulde Forløsnings Bæger, men jeg har ogsaa erfaret, at du allerede under Jordlivets Trængsel kommer til dem, der paakalde dit Navn, og løser alle deres Lænker, og aabner Fængslets Dor, og fører dem op paa de Høider, hvor Verdens Lyst og dens Dval, dens Priis og dens Haan ligger under deres Fodder, og de aande Morgenlusten fra Evighedens Egne. Ak! hvor vel veed jeg, at jeg ikke allerede har grebet det, men at jeg skal stræbe stedse videre og videre

¹⁾ 1 Kor. 1, 30.

²⁾ 2 Petr. 1, 3.

³⁾ Matth 23, 8.

⁴⁾ Matth. 17, 5.

⁵⁾ Rom. 4, 25.

⁶⁾ Gal. 2, 10.

⁷⁾ 1 Thesf. 4, 3.

frem; men hvoraf veed jeg, at jeg dog kan gribe det, ligesom og jeg er greben af Christo Jesu ¹⁾, at jeg dog kan nærme mig det Maal, hvorhen jeg higer? — Vi troe paa den Hellige Aand — den Aand, som udgaaer fra Faderen og Sønnen, den Aand, som er i sig selv aldeles hellig, og som gjør hellig; og vi troe paa det faste Ord, at den himmelske Fader skal give dem den Hellige Aand, som ham bede ²⁾. O, Vennen aabner Himmelens Døre, men den aabner ogsaa Hiertets Døre, at Guds Aand kan drage ind. Og naar Aanden kommer, den Talsmand, som i vort Zunderste taler i den Høiestes Navn, da lærer den os alle Ting, og minder os om alt det, Herren har sagt ³⁾; da fører den os sikkert, om end ligesom over Bierg og Dal, giennem alle Livets Omkiftninger, ad Veie, som vi ikke forud kiendte eller forstode, men sikkert, til det Maal, hvorhen vi stunde, hvor alle vore Længsler samles, til Guds Rige, og lader os naae til de Dødes Opstandelse ⁴⁾, nemlig deres, som doe i Herren, og af hvilke Ingen skal fortabes, men have det evige Liv — det evige Liv, som vi her have grebet, hvis Kræfter her have rørt sig i os, men som mere og mere skal modnes i os, indtil der, hvor vi ikke skulle vandre i Tro, men i Bestuelse ⁵⁾, hvor vi skulle see Ansigt til Ansigt ⁶⁾, i de Helligedes Samfund, hvor den ene, almindelige Kirkes himmelske Tempel er opført, og samler alle dem, der vare i Christo Jesu, og ere, og skulle være, i alle Tings Fuldkommelses Tid, hvorom Gud har talet ved alle sine hellige Propheters Mund fra de ældste Dage ⁷⁾.

1) Phil. 3, 12

2) Luk. 11, 13.

3) Joh. 14, 26.

4) Phil. 3, 11.

5) 2 Kor. 5, 7.

6) 1 Kor. 13, 12.

7) Ap. G. 3, 21.

Gaaer ud, I unge Mænd, I ogsaa Jesu Christi Vidner! gaaer ud, og prædiker denne Tro for de Menigheder, til hvilke I sendes; taler levende og varmt og stærkt og mildt, at I maae finde Indgang hos dem, der høre, og giøre dem til Jesu Disciple; støder ikke fra, men drager til, lukker ikke Kirkens Døre for Nogen, men giører dem vide og hoie, at en Skare maa drage ind, som siger: Hosianna! lovet være D:n, som kommer i Herrens Navn ¹⁾! søger alle dem, som ere Eder betroede, at dog Nogle maatte frelses, søger dem aarle med Jgiefødselsens Bad ²⁾, at der ikke maatte være Nogen, som ved Eders Skyld ikke i Livets Morgen var beseglet med Faderens, Sønnens og den Hellige Aands Navn, hvem Afgangen ikke var aabnet til Christi Kirkes rige Skatte, til den treenige Guds Samsund; søger dem stedse siden, i enhver Livets Alder, i enhver Stilling, i Glæde og i Sorg, og lærer dem at holde Alt, hvad Herren har befaleet os, løser end ikke det mindste af Herrens Bud, men giører derefter, og lærer derefter, at I for Eder selv maae finde Plads i Himmeriges Rige ³⁾, og at Eders Menigheder maae worde fyldte med Retfærdigheds Frugter, som virkes ved Jesum Christum, Gud til Ære og Lov ⁴⁾; og da skal Herren være med Eder alle Dage, som han har været med Eders Fædre.

I unge Mænd, ogsaa I Jesu Christi Vidner! idet jeg nu efter mit Embedes Medfør skal indvie Eder til den hellige Tjeneste, kommer jeg de gamle Ord ihu: Eder bør det at vore, men mig at forringes ⁵⁾. Ja Eder bør det at vore i Wiisdom og Kraft, i Raade hos Gud og Menneffer. For

¹⁾ Matth. 21, 9.

²⁾ Tit. 3, 5.

³⁾ Matth. 5, 19.

⁴⁾ Phil. 1, 11.

⁵⁾ Joh. 3, 30.

mig veed jeg, at den Tid er nær, da min Kraft skal svinde; men indtil da stræber jeg at fuldfore min Tjeneste, og hvad mig er overantvordet, hvad jeg har troet, lært, levet, det overantvorder jeg til troe Menneſker, ſom kunne være dygtige til ogſaa at lære Andre ¹⁾); det forunder Gud mig nu at kunne overantvorde til min forſtefodte Son, deelagtig med mig i det ſamme hellige Kald. Du min Son! kiend din Faders Gud, og tien ham i et reiſſaffent Hierte og i en villig Aand; derſom du ſøger ham, ſkal han findes af dig. I den hoi-tidelige Time drage mit henſarne Livs Billeder atter forbi min Siel fra den Stund af, da Herren ſendte mig, ſom han nu ſender Dig. Jeg har været ung, og jeg er bleven gammel, jeg har ſeet mange Dmſtiftninger, har havt mangen ſuur Moie, havt ſvær Striid i mig ſelv og udenfor mig, jeg kan vidne, at jeg har lidt og daglig lider Dødt med Evangelium ²⁾); og dog, idet jeg i denne Time opløſter min Siel til Gud, ſom har naadigen fort mig giennem de mange Aar, idet jeg kommer hans Belgierninger ihu — de ere flere, end at de kunne tælles — takker og priſer jeg ham dog forſt og fremfor Alt for det Kald, hvormed han kaldte mig, for den Tjeneste, hvortil han ſendte mig, for Alt, hvad han derunder lod mig finde, hvori han lod mig beſtyrkes for mig ſelv, og for at jeg nu, hvor ringe jeg endog er, hvor mange Forſømmelſer der end kunne vidne imod mig, dog med Tak til Ham, hvis Kraft fuldkommes i min Skrebelighed, tør ſige, at Guds Naade, ſom er mig ſkienket, har dog ikke været forgieves ³⁾. Saa forunde Gud Eder, ſom nu ſtulle tiltræde den Vej, af hvilken den ſtorſte Deel er tilbagelagt

1) 2 Tim. 2, 2.

2) 2 Tim. 1, 8.

3) 1 Kor. 15, 10.

for mig, i Livets Aften at kunne sige det Samme! Gaaer ud, og prædiker Evangelium, og med Eders Gierning være Raade, og med Eder selv være Fred, fra Gud, vor Fader, og Jesu Christo, vor Herre!

Det er bevægede Tider, i hvilke vi leve, vildt bryde Strømmene an mod de fasteste Bygninger; derfor befaler jeg Eder til Gud, og til hans Raades Ord ¹⁾. Det er bevægede Tider, i hvilke vi leve, Mange have bortkastet Troen, og i Mange er den bleven svag, og Kierligheden kold; derfor opløfter jeg min Røst til Alle, som ere her tilstede: Vælger dog, hvem I ville tiene! Men jeg opløfter min Haand, opløfter min hele Siel til dig, o Gud, min Fader, Frelser og Helliggjører, og siger: Jeg og mit Huus, vi ville tiene Herren ²⁾. Amen.

---

1) Ap. G. 20, 32.

2) Jos. B. 24, 25.

